

ทัศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์
มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี

Attitudes of Muslim Youth and Civil Society Organizations upon an Expression of Malay
Identity in the Multicultural Area of Saiburi, Pattani Province

นายธนชาติ รักนุ้ย

Thanachat Raknui

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the
Degree of Master of Public Administration

Prince of Songkla University

2566

ชื่อสารนิพนธ์ ทัศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์
 มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พัฒนาธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี

ผู้เขียน นายธนชาติ รักนุ้ย

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....
 (รองศาสตราจารย์ ดร. บุษบง ชัยเจริญวัฒน์)

.....ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. บุษบง ชัยเจริญวัฒน์)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฆาญณี ช. บุญพันธ์)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมภาพ จิตรภิรมย์ศรี)

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฑามณี ตระกูลมุกตะดา)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อสารนิพนธ์	ทัศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน	นายธนชาติ รักนุ้ย
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2566

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อการแสดงออกในอัตลักษณ์ของเยาวชนมลายูในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี 3) เพื่อเสนอแนะการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมต่อภาคส่วนต่าง ๆ ในการสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม การศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เหนือในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล เลือกจากเยาวชนและภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมในกิจกรรมครั้งนั้นมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม เยาวชนแกนนำในสถานศึกษา ภาคประชาสังคม และศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อ สังเคราะห์ วิเคราะห์ หาข้อสรุป และเสนอแนะ

ผลการวิจัย พบว่าเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนหนึ่งรับรู้ข่าวสารจากการบอกต่อจากการชักชวนของรุ่นพี่ เพื่อน ๆ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแอปพลิเคชันต่างๆ มีการประสานงานไปยังคนที่รู้จักในพื้นที่ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นการเฉลิมฉลองในเทศกาลอารีรายอ โดยมีการรวมตัวในหมู่บ้านและอำเภอแล้วเคลื่อนตัวไปยังสถานที่จัดงาน ผู้จัดงานต้องการให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองและต้องการให้ภาครัฐเข้าใจในอัตลักษณ์มลายู เหตุที่จัดที่หาดวาสุกรี อำเภอสายบุรี เพราะมีความปลอดภัย ได้รับอนุญาตจากผู้นำในท้องถิ่น อัตลักษณ์ที่ต้องการให้แสดงออก การแต่งกายชุดมลายูที่ถูกต้อง มีการแสดงป็นจักสีลัต และการกล่าวคำสัจยปฏิญาณ ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เยาวชนรักและหวงแหนในแผ่นดินเกิด ถือกำเนิดในความเป็นมลายู และเชื่อว่าเยาวชนคือความหวังของสันติภาพที่ต้องการอธิบายความเป็นตัวตนคนไทยเชื้อสายมลายู การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายและการออกกฎหมายนั้น ภาครัฐจะต้องเอื้อต่อวิถีชีวิต และอัตลักษณ์ความเป็นมลายูมุสลิม รวมทั้งควรต้องจริงจังและแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ไม่บังคับใช้วัฒนธรรมเชิงเดียว มีความต่อเนื่องของผู้นำในการแก้ปัญหา รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมให้มากยิ่งขึ้น

Minor Thesis Title	Attitudes of Muslim Youth and Civil Society Organizations upon an Expression of Malayu Identity in the Multicultural Area of Saiburi, Pattani Province
Author	Mr. Thanachat Raknui
Major Program	Public Administration
Academic Year	2023

Abstract

The objectives of this study are 1) to study the attitudes in expressing Malayu identity among Muslim juveniles in Pattani Province; The Case of Expression in Malayu Identity of Muslim Youth in multicultural area at Saiburi, Pattani 2) to study the attitudes of civil society toward the identity expression of Malayu youth in Pattani; The Case of Expression in Malayu Identity of Muslim Youth in multicultural area at Pattani 3) to suggest the expression of Muslim youth's Malayu identity to various sectors to create understanding and promote coexistence in a multicultural society. The qualitative research method is applied in this study, using semi-structured interviews with selected criteria for interviewees based on juvenile and civil society participation in the event. The key informant is the event's participant, event's leaders, researching documents and related research to synthesize, analyze, find results and provide suggestions.

The research revealed that some participants in the activities received news by word of mouth from their seniors, friends, electronic media, and social media platforms. As for coordination with local people, we found that most of the youth thought the event was a Hari Raya celebration that gathers village people and district people to travel to an event's venue. The purpose of the organizer is to promote the understanding of Malayu's Identity to both younger participant's and the government. The event was held at Wasukri Beach, Sai Buri District, Pattani Province because it was safe and convenient to obtain permission to facilitate an event. The identities that were expressed include authentic Malayu dress, Panchak Silat performance and the oath of allegiance. Those activities were aimed to value the Malayu culture and cherish the motherland among the younger generation that was born into Malayu and believe that youth is the hope of peace. Therefore,

it is considered a peaceful way to explain the identity of Thai's Malayu. This study provided policy proposal to help establish law and regulation that the governor must willing to support their lifestyle and Muslim identity including being truthful, continue resolve the problem or issue occurs, non-enforcement to apply monoculturalism, leader keeps resolving problem regularly and support activity for children and youth in the area

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงได้ ด้วยความเมตตาอย่างสูงของท่านรองศาสตราจารย์ บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้ ตลอดจนการ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัย ผู้ศึกษาจึงขอคุณขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ด้วย

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฆายนีย์ ช บัญพันธ์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ พร้อมทั้งให้ คำปรึกษา และตรวจสอบการแก้ไขข้อบกพร่องเพิ่มเติมให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ต้องขอขอบคุณ พ่อ แม่ ที่เป็นผู้สนับสนุนที่ยอดเยียมในการเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจให้แก่ ผู้จัดทำได้มีกำลังใจในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ได้สำเร็จเสร็จสิ้น และที่ขาดไปไม่ได้คือเพื่อน ๆ MPA 30 ที่ร่วมด้วยช่วยกันในการหาข้อมูลและติดตามให้เพื่อนในรุ่นได้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมาก

ท้ายที่สุดนี้หากงานวิจัยฉบับนี้พอมีประโยชน์บ้างและสามารถทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่าน หรือมีผลดีต่อบุคคลใด ขอให้ผลในการนั้นจงดลบันดาลให้ ผลดีเหล่านั้นไปสู่คนที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมา ข้างต้น

นายธนชาติ รั๊กนุ้ย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
Abstract	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตของงานศึกษา	3
1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม	15
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนและเยาวชนมุสลิม	21
2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
บทที่ 3 วิธีการศึกษาวิจัย	
3.1 ผู้ให้ข้อมูล	45
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
3.3 วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล	46
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	46

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย

4.1 ทักษะคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการ
แสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี
โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมและเยาวชนแกนนำ 49

4.2 ทักษะคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อการแสดงออกในอัตลักษณ์ของเยาวชนมลายู
ในพื้นที่กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี
จังหวัดปัตตานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมและภาคประชาสังคมที่
เป็นแกนนำ 52

4.3 ข้อเสนอแนะการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมต่อภาคส่วน
ต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม โดยเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากภาคประชาสังคมและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมและภาคประชาสังคมและ
เยาวชนที่เป็นแกนนำ 63

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย 68

5.2 การอภิปรายผลการศึกษาวิจัย 69

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ 73

5.4 การเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 74

บรรณานุกรม 75

ประวัติผู้วิจัย 77

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งอยู่บนความหลากหลายทางด้านสังคม ประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคของประเทศ ทุกภาค มีอัตลักษณ์เป็นของตนเองที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะ ภาคใต้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ประกอบกับปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและมีปัญหายาวนานของประเทศไทย และรัฐบาลแก้ปัญหาโดยใช้ทรัพยากรอย่างมหาศาล ในการแก้ปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ดังกล่าว แต่เมื่อมองถึงปัจจัยต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ ได้แก่ ปัจจัยทางตรง ไม่ว่าจะ เป็นประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การศึกษา อัตลักษณ์ ศาสนา ความยากจน เศรษฐกิจ การเมือง ยาเสพติด อิทธิพล น้ำมัน ถิ่น สิ่งผิดกฎหมาย และการไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม สำหรับปัจจัยทางอ้อม ได้แก่ ปัญหาโครงสร้างทางสังคมที่ประเทศไทยเป็นรัฐที่รวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง นโยบายต่าง ๆ ส่วนกลางเป็นผู้กำหนดซึ่งบางครั้งไม่ความเข้าใจในบริบทพื้นที่ และการใช้วัฒนธรรมอัตลักษณ์ ส่วนกลางที่มีอัตลักษณ์แตกต่างจากอัตลักษณ์เฉพาะ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ถูกชักจูงจากผู้ออก ความไม่สงบเข้าร่วมได้ง่าย โดยเหตุการณ์ความไม่สงบมีมาอย่างต่อเนื่อง แม้รัฐบาลได้เข้ามา มีบทบาททางกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ในการแก้ปัญหา ซึ่งให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาได้ทันทีแต่กลับสร้างปัญหาใหญ่เช่นกัน หากเจ้าหน้าที่กระทำการโดยไม่รอบคอบก็อาจทำให้ ปัญหาการไม่ได้ ได้รับความเป็นธรรมของทางภาครัฐเพิ่มขึ้นมาอีก ประกอบกับการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ โดยประชาชนมีเชื้อสายมลายู มีพื้นฐานภาษา ประเพณี และวัฒนธรรม ที่ไม่สอดคล้องกัน

เมื่อพิจารณาในมุมประวัติศาสตร์พื้นที่แล้ว เดิมมีชื่อว่าอาณาจักรมลายูปัตตานี มีการปกครองที่หลากหลายและมีความเป็นตัวเองและมีวิถีสอดคล้องกับดินแดนมลายูเดิม ได้แก่ กลันตัน ตรังกานู และเปอร์ลิส ซึ่งมีลักษณะทางเครือญาติของชนชั้นนำ ประกอบกับมีความเหมือนทางวัฒนธรรมมลายู ซึ่งต่างจากรัฐไทยที่มีศูนย์กลางทางการปกครองอยู่ที่ภาคกลางของไทย ประกอบกับการเมืองการปกครองของไทยกับอาณาจักรมลายูเป็นแบบหลวมๆ ที่ไม่ได้มีการกระชับอำนาจที่ชัดเจน โดยมีการจัดการและการให้ความหมายของทั้งรัฐไทยกับรัฐปัตตานีที่ต่างกัน รัฐไทยได้มองว่ารัฐปัตตานีเป็นหัวเมืองชั้นนอก แต่รัฐปัตตานีเองมองว่าเป็นประเทศราช และการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปการเมืองสมัยใหม่ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ส่งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงแบบ

รัฐสมัยใหม่แบบที่อังกฤษใช้ปกครองบริเวณรัฐมลายู โดยใช้การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง ทำให้ขัดต่อ การปกครองในบริเวณพื้นที่นี้ เพราะทางรัฐปัตตานีเองเป็นการปกครองแบบกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ในการบริหาร จัดการและมีกำลังพลเป็นของตนเอง ที่มีรายาเป็นของตนเองกฎหมายอิสลาม และชาติพันธุ์ เป็นแบบในการปกครองที่เปลี่ยนแปลงไป โดยใช้กฎหมายไทยแทนที่กฎหมายชาริอะ และอดาทกฎหมายตามประเพณี และมีมาตรการทางการบริหารและการคลังของการปฏิรูปเกิดความ ไม่พอใจแก่ชาวมลายูปัตตานี กระตุ้นความรู้สึกในส่วนลึกของคนมลายูมุสลิม ซึ่งมองว่าความผูกพัน ทางศาสนาเป็นแกนกลางของการดำรงชีวิตและศรัทธาที่พวกเขายินยอมที่จะเสียสละแม้ชีวิตเพื่อให้ ได้มา ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นของไทย และอื่น ๆ ซึ่งทางรัฐไทยเองก็ ประนีประนอมมากขึ้นโดยยอมให้ใช้กฎหมายชาริอะหีนเรื่องมรดกและครอบครัว และมีการใช้ นโยบายผสมกลมกลืน ในด้านการศึกษาได้ประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติการศึกษาภาคประถมศึกษา บังคับถูกใช้อย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยโครงสร้างทางการเมืองและสังคมของบริเวณนี้ตั้งอยู่บนฐานของ หลักการอิสลามและประเพณีวัฒนธรรม ทำให้สถาบันศาสนาของโรงเรียนปอเนาะและผู้นำศาสนามี ฐานะสำคัญในสังคมมลายูสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (บุศรินทร์ แปะแนะ, 2556)

สิ่งเหล่านี้เองก็เป็นอัตลักษณ์พื้นฐานที่ยืนยันได้ว่าแนวความคิดของประชาชนชนในพื้นที่ที่มี ความเห็นแตกต่างจากรัฐไทยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของเยาวชนที่จะก้าวมาเป็นกำลังหลักของ การเคลื่อนไหวทั้งทางบวกและทางที่สุ่มเสี่ยงต่อความมั่นคงที่มีความละเอียดอ่อน เพราะคนมีความ ห่วงเหวนบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง จึงมีการแสดงออกให้เห็นถึงบ้างประการที่อาจมีความเสี่ยงต่อ ความมั่นคงของรัฐประกอบกับความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเยาวชนที่มีอายุและประสบการณ์ที่ไม่มากพอ

จากเหตุการณ์เทศกาลฮารีรายอ อีดิลฟิตรี จัดกิจกรรม MELAYU RAYA 2022 ณ หาด วาสุกีร์ ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีการชุมนุมของเยาวชนและประชาชนซึ่งส่วน ใหญ่อยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการแสดงเชิงอัตลักษณ์ ด้วยแต่งกายด้วยชุดพื้นถิ่นมลายู การแสดงปัญจะลีลาต ดงของสถาบันกลุ่มของตนเอง มีสัญลักษณ์บางอย่างที่เป็นความเสี่ยงต่อความ มั่นคงของไทย การแสดงในอัตลักษณ์มลายูของประชาชนและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานีจำนวน มากกว่า 10,000 คน มีการตั้งคำถามจากส่วนราชการ และมีการแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบการจัด กิจกรรม และเชิญแกนนำเยาวชนไปให้ข้อมูล และมีการวิพากษ์วิจารณ์ในโลกโซเชียลในเรื่อง ความเหมาะสม มีกลุ่มประชาสังคมได้สะท้อนความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว การจัดกิจกรรมการ แสดงออกดังกล่าวผู้จัดหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องการสื่อถึงอะไร เพื่อหาเหตุผลในการแสดงอัตลักษณ์ ดังกล่าว เพื่อที่จะสามารถหาแนวทางการสร้างความรับรู้ทำความเข้าใจในอัตลักษณ์พื้นที่ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้อย่างยั่งยืน ทำให้ผู้ศึกษาเห็นถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว เพื่อทำความเข้าใจถึงเยาวชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษา

ทัศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาทัศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อการแสดงออกในอัตลักษณ์ของเยาวชนมลายูในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี
3. เพื่อเสนอแนะการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมต่อภาคส่วนต่าง ๆ ในการสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม

1.3 ขอบเขตของงานศึกษา

การศึกษานี้เน้นการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการการแสดงออกของเยาวชนในการแสดงในอัตลักษณ์มลายู ตลอดจนมุ่งศึกษามุมมองและความคิดเห็นของภาคประชาชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ในการจัดกิจกรรมในเทศกาลฮารีรายอ อีดิลฟิตรี จัดกิจกรรม MELAYU RAYA 2022 ณ หาดवासกรี ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เนื่องจากที่ผู้ศึกษาได้สังเกตเห็นถึง มุมมองวิธีการในการจัดกิจกรรมในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลของสิ่งที่ศึกษา ที่มีผลต่ออัตลักษณ์ ได้อย่างกระจ่างชัดยิ่งขึ้น โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักในการให้สัมภาษณ์ คือ เยาวชนแกนนำและเยาวชนที่เข้าร่วมที่เข้าร่วมแสดงอัตลักษณ์ในกิจกรรมดังกล่าว และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงทัศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี
2. ทำให้ทราบถึงทัศนคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อการแสดงออกในอัตลักษณ์ของเยาวชนมลายูในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี

3. ข้อเสนอแนะเป็นประโยชน์ต่อภาคส่วนต่าง ๆ ในการส่งเสริมการส่งออกถึงอัตลักษณ์
มลายูเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ทศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการ แสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี ผู้ ศึกษากำหนดศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เป็นแนวทางใน การศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์และอัตลักษณ์มลายู (Identity)
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม (Multicultural)
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนและเยาวชนมุสลิม (Youth and Muslim Youth)
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)
- 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ (Identity)

ในการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ (Identity) มีเนื้อหาประกอบด้วย ความหมาย ของอัตลักษณ์ ประเภทของอัตลักษณ์ อัตลักษณ์กับวัฒนธรรม อัตลักษณ์กับการเปลี่ยนแปลงทาง วัฒนธรรม และอัตลักษณ์กับการเคลื่อนไหวทางชาติพันธุ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายของอัตลักษณ์

คำว่าอัตลักษณ์ในภาษาอังกฤษนั้นคือ Identity มีรากศัพท์มาจากภาษาลาติน คือ Identities มีความหมายในภาษาอังกฤษสองนัย คือ 1) ความเหมือนและความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง ออกไปจากกลุ่มอื่น ๆ การตีความหมายเหมือนกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบ ระหว่างคนหรือสิ่งของในสองแง่มุม คือความคล้ายคลึงและความแตกต่าง (ประสิทธิ์ สิปรีชา, 2546)

คำว่า "อัตลักษณ์" มาจากภาษาบาลีว่า "อตุต" รวมกับคำว่า "ลักษณะ" โดยที่"อัตตะ" มี ความหมายว่าตัวตน ของตน ส่วน"ลักษณะ" หมายถึงสมบัติเฉพาะตัว อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการให้ คำนิยามและตีความหมายเชิงคุณค่า ซึ่งคุณค่าเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องได้มีความเป็นสากลแต่เป็นความ หลากหลายของทางวัฒนธรรมหรือการสร้างตัวตนซึ่งเกิดจากวัฒนธรรมย่อยก็ได้ ทำให้เกิดการยอมรับ ซึ่งพหุลักษณะทางสังคม ซึ่งไม่เหมือนเดิม เหมือนกับเอกลักษณ์ในคำนิยามสมัยแรก ๆ ที่เป็นการสร้าง ของความเป็นปึกแผ่นของสังคมเท่านั้นเอง แต่อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการยอมรับในการมีอยู่ของ

ปัจเจกอย่างจริงจังเช่นในสมัยก่อน เมื่อพูดถึงคนไทยในสายตาของชาวต่างประเทศก็คือมักจะนึกถึงการยิ้มแย้ม จนประเทศไทยได้รับสมญาว่าเป็น "Land of Smiles" หรือ "ดินแดนแห่งรอยยิ้ม" ถัดมาคือการเป็นมิตรกับชาวต่างชาติที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์และความเอื้ออาทร โดยปกติคนไทยจึงมักจะเป็นคนที่สุภาพเรียบร้อย รักสนุก ชอบความสะอาดสบาย และเก็บความรู้สึกได้ดี นอกจากรอยยิ้มแล้วคนไทยไม่ค่อยแสดงอะไรออกมาทางสีหน้าหรือปฏิกิริยา ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบ จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม ดังนั้นจึงออกจะเป็นการยากที่จะคาดเดาความหมายจากรอยยิ้มของคนไทย (ประสิทธิ์ ลิปิธิชา, 2547)

อัตลักษณ์ (Identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า "ฉันคือใคร" ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเราและอัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (Awareness) ในตัวเราและพื้นฐานของการเลือกบางสิ่งบางอย่าง นั่นคือเราจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราต้องเลือก ความสำคัญของการแสดงตนก็คือการระบุได้ว่าเรานั้นมีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่งและมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างไร และ "ฉันเป็นใคร" ในสายตาของคนอื่น (นัทธนัย ประสานนาม, 2550)

นัตตา วีระวิทยานุกูล (2543) ได้กล่าวว่าผู้ชายและผู้หญิง ต่างก็มีอัตลักษณ์ของตัวเองหรือเรียกว่ามีอัตลักษณ์ทางเพศคือการที่เรารับรู้ว่าตนเองหรือตัวเราเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย และความเป็นผู้หญิงหรือชายก็กำหนดบทบาทให้แก่เรา ทำให้เรารู้ว่าจะดำเนินชีวิตและดำเนินความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราอย่างไร อัตลักษณ์ทางเพศเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากกระบวนการจากระบบสังคมที่มีการผลิตซ้ำของวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ ซึ่งแนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดของกลุ่มสตรีนิยมที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2545) ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ว่า หมายถึงสิ่งที่รู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันและทำให้แตกต่างจากคนอื่นหรือพวกอื่น อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคม อัตลักษณ์มีกระบวนการสร้างความเหมือนระหว่างพวกเราและคนอื่น ในขณะเดียวกัน อัตลักษณ์ไม่จำเป็นต้องมีหนึ่งเดียว แต่อาจมีหลายอัตลักษณ์ที่ประกอบขึ้นมาเป็นตัวเรา เนื่องจากอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมา จึงมีลักษณะของความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา อัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคมเมื่อตกผลึกแล้วอาจจะมี ความคงที่ การปรับเปลี่ยนจะมีได้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม กระบวนการทางสังคมในการสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ขึ้นอยู่กับบริบทของความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อคนกลุ่มอื่น ๆ ด้วย

อภิญา เพ็ญฟูสกุล (2546) ได้ให้ความหมายว่า อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะเด่นที่กลุ่มชนตระหนักแล้วรักษาเอาไว้ อีกทั้งยังสามารถสร้างใหม่ได้ สามารถปรับเปลี่ยนได้ เช่น ประเพณี อาหาร

อาคารบ้านเรือน ความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ หรือสิ่งที่แสดงความเป็นตัวเองหรือลักษณะที่แสดงถึงความเป็นตัวเอง ซึ่งนัยของคำว่าตัวเองในที่นี้ก็คือกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นั้นเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า อัตลักษณ์หมายถึงลักษณะเฉพาะของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งที่เป็นลักษณะพิเศษแตกต่างจากกลุ่มชนอื่น ซึ่งเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มจนเป็นที่ยอมรับและใช้ร่วมกันเป็นเนื้อเดียวกัน

นอกจากนี้อัตลักษณ์มีความแตกต่างในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน อัตลักษณ์ในทางจิตวิทยา สังคม หมายถึง ความสำนึกของแต่ละบุคคลว่าตัวเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่นอย่างไรส่วนในทางจิตวิทยาการแพทย์ หมายถึง ลักษณะครึ่งหนึ่งของแต่ละบุคคลซึ่งแสดงออกต่อผู้อื่น เป็นลักษณะเฉพาะที่จะช่วยให้ผู้อื่นสามารถบ่งชี้บุคคลใดๆ ได้ สำหรับในทางสังคมวิทยา คือ อัตลักษณ์ของบุคคลเป็นตัวตนของบุคคล เป็นการที่บุคคลมองตัวตนของเขาเองว่าเป็นอย่างไร และการที่บุคคลอื่นในสังคมมองเขาอย่างไร การแปลความหมายจากผู้พิจารณาต่าง ๆ บางครั้งก็เกิดจากการจำกัดตัวตนของมันเองขึ้นมาใหม่ ด้วยลดคำว่าอัตลักษณ์และ Identity เป็นหน่วยเล็กๆ ในการศึกษาทางสังคมวิทยา ซึ่งเชื่อมโยงเรื่องของคนคิดที่มีต่อตัวตน (ประสิทธิ์ ลีปรีชา, 2546)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปผลได้ว่าเป็น อัตลักษณ์มี 2 ประเภท กล่าวคือ อัตลักษณ์ส่วนบุคคลเป็นส่วนหนึ่งหรือกลายเป็นอัตลักษณ์ทางสังคม แม้จะดูแตกต่างกันแต่มีความเชื่อมโยงกัน และสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เอกลักษณ์ คำว่า “อัตลักษณ์” อธิบายในภาพรวมของบุคคล สังคม เชื้อชาติ ศาสนา แต่ “เอกลักษณ์” มีความหมายในทางเปรียบเทียบต้องการเป็นหนึ่งเดียวสิ่งที่ยอมรับว่าเป็นเอกลักษณ์นั้นต้องมีจุดเด่นจริง ๆ แต่คำว่า “อัตลักษณ์” ไม่จำเป็นต้องเป็นจุดเด่นมากก็ได้ เพียงแค่เป็นลักษณะเฉพาะตัวตนของสิ่งนั้น และอัตลักษณ์สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามยุคสมัยอย่างไม่จำกัด

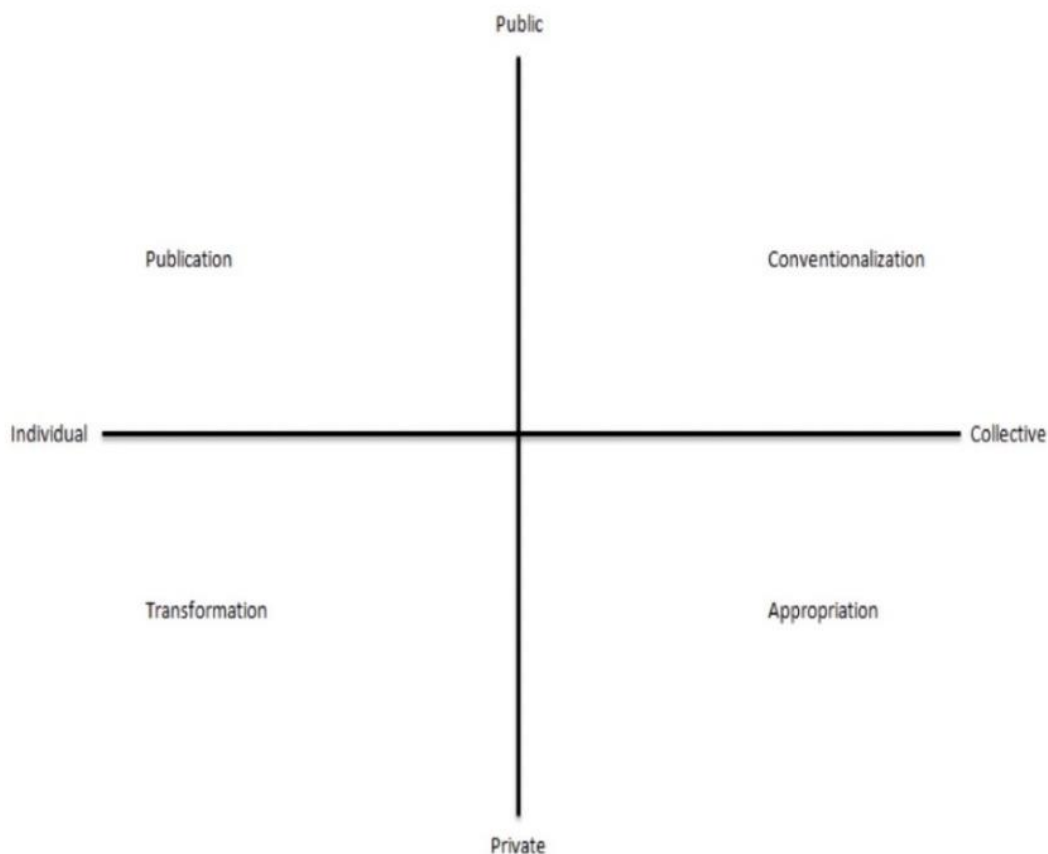
2.1.2 ประเภทของอัตลักษณ์

มีนักวิชาการได้ศึกษาประเภทของอัตลักษณ์สรุปได้ว่า อัตลักษณ์แบ่งเป็น 2 ประเภทโดยพิจารณาจากสิ่งที่ใช้ในการแสดงออกของลักษณะบุคคล (สุจรรยา โชติช่วง, 2554) ได้แก่

1) อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงการรู้จักตนเอง การรับรู้ตนเอง การยอมรับตนเอง ความมั่นใจความเชื่อมั่นในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยสามารถพิจารณาจำแนกจากการแสดงออกผ่านทางตัวตนความมีตัวตน ในรูปแบบของสถานะต่างๆของบุคคล เพศสภาพตำแหน่ง หน้าที่ บทบาททางสังคม ฯลฯ

2) อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงผลของการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและระบบการศึกษา ทั้งนี้สิ่งที่แสดงออกมาจะปรากฏในรูปของวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และแบบแผนพฤติกรรม นอกจากนี้ยังแสดงออกผ่านสัญลักษณ์อะไรบ้างอย่างที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจร่วมกันและการแสดงออกผ่าน พิธีกรรมประเพณี วัฒนธรรม ตำนาน เรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ ฯลฯ

Harre (1990, อ้างถึงในชูไวยะห์ โต๊ะตาหยง, 2561) เสนอแผนภาพที่แสดงกระบวนการที่อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) ของเด็กกลายเป็นอัตลักษณ์ทางสังคม (Social or Public Identity) และกระบวนการที่สังคมหล่อหลอมอัตลักษณ์ปัจเจกขึ้นมา ดังภาพที่ 2.1

ภาพ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ที่มา: Harre (1990, อ้างถึงในชูไวยะห์ โต๊ะตาหยง, 2561)

ในช่องว่างขวาคือกระบวนการ ที่เด็กซึมซับเอาค่านิยมจากสังคมผ่านกระบวนการขัดเกลา จากพ่อแม่หรือโรงเรียน ช่องว่างซ้ายมือคือกระบวนการที่ค่านิยมเกี่ยวกับบทบาทต่าง ๆ ถูกผนวกเข้ามาในโลก "ส่วนตัว" ที่ซึ่งอัตลักษณ์ส่วนบุคคลก่อตัวเป็นรูปเป็นร่างขึ้น ช่องบนซ้ายคือกระบวนการที่อัตลักษณ์ส่วนบุคคลถูกถ่ายทอดหรือแสดงออกในปริณทลสาธารณะ (เช่น ผ่านการเล่าเรื่อง) ช่องบนขวาคือกระบวนการที่ประสบการณ์ดังกล่าวได้กลายเป็นประสบการณ์ผ่านกลไกบางอย่าง เช่น พิมพ์เรื่องอัตชีวประวัติขายเป็นหนังสือ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าอัตลักษณ์มี 2 ประเภท คืออัตลักษณ์ส่วนบุคคล เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่สังคมได้คัดสรรและถือปฏิบัติในแนวเดียวกันและใช้ร่วมกัน

2.1.3 อัตลักษณ์กับวัฒนธรรม

กาญจนา แก้วเทพ (2544) ได้อธิบาย อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Identity) ก่อตัวมาจากวาทกรรม (Discourse) และปฏิบัติการต่าง ๆ ในสังคม (Social Practice) ที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันของบุคคล เช่น การสนทนา การทักทาย การประกอบพิธีกรรม ฯลฯ บุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกันก็จะถูกยอมรับจากสมาชิกภายในชุมชนเดียวกันว่า "เป็นคนวงใน เป็นคนในวัฒนธรรมเดียวกัน" ในด้านบทบาทของอัตลักษณ์บุคคลและสังคม นักวัฒนธรรมนิยมบางสำนักก็มีแนวคิดพื้นฐานว่า เรื่องของวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ "อำนาจ" (Power) เนื่องจากวัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกับเรื่องอัตลักษณ์ของบุคคลหรือสังคมนั้น เป็นแหล่งที่มาของอำนาจบางชนิด เช่น ความมั่นใจในตนเอง (Self-Confidence) ความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีศักดิ์ศรีในตนเอง ดังนั้น หากบุคคลหรือสังคมใดขาดอัตลักษณ์เฉพาะหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแล้ว จะทำให้ขาดความมั่นใจ หมดความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน อัตลักษณ์คือการต่อสู้ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งภายใต้สังคมที่เต็มไปด้วยผู้คนที่หลากหลาย อัตลักษณ์เป็นเรื่องของเกณฑ์แบ่ง "เขา" และ"เรา" เนื่องจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบที่บอกว่า "เราเป็นใคร" และแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร โดย Sarbaugh (2001, อ้างถึงในกาญจนา แก้วเทพ, 2544) อธิบายว่าความรู้สึกเป็นวัฒนธรรมเดียวกันนั้นอาจจะแล้วแต่รหัสที่เรากำลังใช้เกณฑ์ในการแบ่ง ดังตัวแปรสำหรับวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมหรือการพิจารณาอัตลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวแปร

1) โลกทัศน์ (Worldview) ซึ่งเป็นชุดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความหมายของชีวิต เป้าหมายของชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับจักรวาล

2) แบบแผนของบรรทัดฐาน (Normative Pattern) ซึ่งเป็นแบบแผนที่วางแนวทางในการปฏิบัติในกลุ่มว่า อะไรควรต้องทำ อะไรควรทำ และอะไรทำไม่ได้ ตามระดับความเข้มงวดของแต่ละวัฒนธรรมที่ต่างกันไป

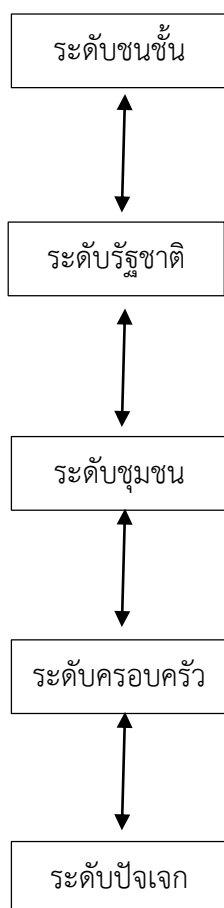
3) ระบบรหัส (Code System) ซึ่งเป็นแบบแผนหรือกฎทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับทุกอย่างที่มีความหมาย (Meaning) ไม่ว่าจะเป็นวจนภาษา อวจนภาษา สถานที่ กาลเวลา โครงสร้างทางสังคม ฯลฯ

4) ความสัมพันธ์ที่บุคคลได้รับรู้ (Perceived Relation) ซึ่งอาจมีหลายมิติ เช่น เป้าหมายของแต่ละวัฒนธรรมนั้นไปด้วยกันหรือไม่ อีกทั้งยังเกี่ยวกับลำดับชั้นของความสัมพันธ์ และความรู้สึกบวกลบกับ "ผู้อื่น" (Alien) เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า อัตลักษณ์กับวัฒนธรรมเป็นสิ่งคู่กัน เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีศักดิ์ศรีในตนเองและสังคม มีโลกทัศน์ มีบรรทัดฐาน มีระบบแบบแผน และมีความสัมพันธ์ที่บุคคลและสังคมได้รับรู้

2.1.4 อัตลักษณ์กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

Harvey (1995, อ้างถึงใน ซูไวบะห์ โต๊ะตาหยง, 2561) ได้เขียนไว้ในหนังสือ The Urban Experience โดยได้เสนอตัวแบบการวิเคราะห์ระดับต่าง ๆ กันของจิตสำนึกคนเมืองสมัยใหม่ ดังปรากฏในแผนภาพข้างล่างนี้

ภาพ 2.2 ระดับของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม
ที่มา: Harvey (1995, อ้างถึงใน ซูไวบะห์ โต๊ะตาหยง, 2561)

ระดับเหล่านี้เป็นทั้งพื้นที่ที่จัดสำนักก่อรูปและในเชิงโครงสร้างสังคมอันเกี่ยวข้องกับพื้นที่ก่อตัวของที่ปะทะประสานของอำนาจด้วย ทั้งนี้แต่ละระดับมักจะถูกพลวัตภายในและประวัติศาสตร์พัฒนาการของตัวมันเอง และต่างส่งอิทธิพลต่อกัน โดยสัมพันธ์กับพัฒนาการของระบบทุนนิยม ในความสัมพันธ์ของระดับต่าง ๆ เหล่านี้ประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ พลวัตของระบบโลกาภิวัตน์เองที่สามารถผลิตพลังด้านตรงข้ามตัวมันออกมาด้วย ซึ่งปรากฏอยู่ในระดับต่าง ๆ นี้ด้วยเช่นกัน แม้ระบบบริโภคนิยมจะหลอมละลายมิติเชิงพื้นที่และตรรกะของทุนก็ต้องการจัดอุปสรรคขวางกั้นของพื้นที่ในการเคลื่อนย้ายทุน แต่มิได้หมายความว่าเรื่องพื้นที่จะถูกลดความสำคัญลงตรงกันข้าม ยิ่งทุนมีความคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายเพิ่มมากขึ้นเท่าใด ทุนก็ยิ่งไวต่อลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่มากขึ้นเท่านั้น ประเทศเจ้าของพื้นที่เองก็กระตือรือร้นที่จะแข่งขันกันสร้างและโฆษณาขายภาพลักษณ์เด่นของตนเพื่อหาเงินลงทุนจากต่างประเทศ ดังนั้นยิ่งพื้นที่โลกถูกรวบคลุมและถูกทำให้เป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) เหมือนๆกันมากขึ้นเท่าใด ลักษณะความเป็นท้องถิ่น (Localization) ก็อย่างยิ่งปรากฏชัดขึ้นเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการเน้นท้องถิ่นนิยมเพื่อดึงดูดทุนหรือเพื่อเป็นปฏิกริยาและปฏิบัติกับต่อทุน ทั้งสองกระแสเป็นเสมือนด้านตรงกันข้ามของเหรียญเดียวกันตรรกะของทุนจึงทิ้งทะเลาะความแตกต่างของพื้นที่และตอกย้ำลักษณะเฉพาะของพื้นที่ไปพร้อม ๆ กัน ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่สามารถมองโลกาภิวัตน์ในลักษณะที่แยกเป็นขั้วตรงกันข้ามกับท้องถิ่นนิยมอย่างเบ็ดเสร็จหรือตรงไปตรงมาได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าอัตลักษณ์เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน ชนชั้น และระดับรัฐชาติ

2.1.5 อัตลักษณ์กับการเคลื่อนไหวทางชาติพันธุ์

Friedmen (1995, อ้างถึงใน อภิญา เพื่อฝูงสกุล, 2543) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางชาติพันธุ์ว่า ในระบบโลกปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็เขตศูนย์กลางหรือเขตรอบนอกของระบบ ล้วนพบปรากฏการณ์ของกระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องอิสรภาพทางการเมืองที่มีฐานมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ เขาอธิบายโดยจำแนกสถานการณ์เป็น 3 สถานการณ์ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มชาติพันธุ์ที่เคลื่อนไหวถูกผนวกสู่สังคมโลกอย่างหลวมๆ แต่วัฒนธรรมท้องถิ่นเดิมยังคงรักษาอย่างเห็นได้ชัดและมีอิทธิพลมากในวิถีชีวิตประจำวันและคงยังเป็นแกนในการจัดระเบียบองค์กรทางสังคมของกลุ่มนั้น ๆ เช่น ชนเผ่านาคา (Naga) ทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย พวกคะฉิ่น (Kachin) ในพม่า หรือ เคิร์ดส์ (Kurds) ในอิหร่าน กลุ่มเหล่านี้มักอยู่ชายขอบในระบบโลก

2) กลุ่มที่ถูกผนวกอย่างเต็มที่หรือเกือบเต็มที่ในระบบทุนนิยมโลก กลุ่มคนเหล่านี้อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างกลมกลืนมาก หากดูอย่างผิวเผินจะแยกไม่ออกจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ สิ่งที่ถูกสมาชิกกลุ่มเหล่านี้คือสัญลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เช่น ภาษา การสืบทอดเชื้อสาย สีผิวหรือสัญลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเหล่านี้มิได้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการผลิตหรือวิถีชีวิตประจำวันของพวกเขาอีกแล้ว เพราะวิถีชีวิตถูกผนวกกับระบบศูนย์กลางมานาน นี่เป็นกรณีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในยุโรป

3) กลุ่มที่ถูกผนวกสู่ระบบโลกอย่างมากเช่นกัน ทว่ารูปแบบวิถีชีวิตดั้งเดิมยังคงถูกสงวนรักษาไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง อาจถูกสงวนในฐานะเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมหรือเพื่อการศึกษา ชาติพันธุ์วิทยา ตัวอย่างเช่น พวกอินเดียนพื้นเมืองในอเมริกา หรือชนพื้นเมืองดั้งเดิมในฮาวาย เป็นต้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการใช้ อัตลักษณ์ ในการเคลื่อนไหวทางชาติพันธุ์ ยังคงมีอยู่ไม่ว่าจะเป็นลักษณะหลวมๆ หรือถูกผนวกอย่างเต็มที่ หรือถูกผนวกสู่ระบบโลกอย่างมาก ยังมีปรากฏในสังคม

กล่าวโดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่สำคัญมี 5 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดคือเกี่ยวกับอัตลักษณ์ส่วนบุคคล แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางสังคม แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์กับการเคลื่อนไหวทางชาติพันธุ์ สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 สรุปแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์และองค์ประกอบสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์	องค์ประกอบสำคัญ
1. อัตลักษณ์ส่วนบุคคล	การรู้จักตนเอง การรับรู้ตนเอง การยอมรับตนเอง ความมั่นใจในตนเอง และความภาคภูมิใจในตัวเอง ความมีตัวตนในรูปแบบของสถานะของบุคคล เพศ สภาพ ตำแหน่ง หน้าที่ บทบาททางสังคม ฯลฯ
2. อัตลักษณ์ทางสังคม	สิ่งที่แสดงออกถึงผลของการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และระบบการศึกษา สิ่งที่แสดงออกมาจะปรากฏในรูปวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และแบบแผนพฤติกรรม
3. อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม	1) โลกทัศน์ (Worldview) 2) แบบแผนของบรรทัดฐาน (Normative Pattern) 3) ระบบรหัส (Code System) ซึ่งเป็นแบบแผน/กฎ ทั้งเช่น วจนภาษา อวจนภาษา สถานที่ กาลเวลา โครงสร้างทางสังคม ฯลฯ 4) ความสัมพันธ์ ที่บุคคลได้รับรู้ (Perceived Relation) เช่น เป้าหมายของแต่ละวัฒนธรรมนั้นไปด้วยกันหรือไม่เกี่ยวกับลำดับชั้นของสัมพันธ์ และความรู้สึกบวก-ลบกับ"ผู้อื่น" (Alien) เป็นต้น
4. อัตลักษณ์กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม	1) ระดับปัจเจก 2) ระดับครอบครัว 3) ระดับชุมชน 4) ระดับชนชั้น 5) ระดับรัฐชาติ
5. อัตลักษณ์กับการเคลื่อนไหวทางชาติพันธุ์	1) กลุ่มชาติพันธุ์ที่เคลื่อนไหวถูกผนวกสู่สังคมโลกอย่างหลวมๆ 2) กลุ่มที่ถูกผนวกอย่างเต็มที่หรือเกือบเต็มที่ในระบบทุนนิยมโลก 3) กลุ่มที่ถูกผนวกสู่ระบบโลกอย่างมากเช่นกัน ทว่ารูปแบบวิถีชีวิตดั้งเดิมยังคงถูกสงวนรักษาไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม

2.2.1 ความหมายและองค์ประกอบของพหุวัฒนธรรม

สังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่หลากหลายทางชาติพันธุ์ ซึ่งมีความแตกต่างทางด้านภาษา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การนับถือศาสนา เรียกสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้ว่า พหุวัฒนธรรม และสอดคล้องกับ (ดุสิต หวันเหลี่ยม, 2552) กล่าวถึงลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรมไว้ว่า "การที่คนที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ซึ่งก็มาอยู่รวมกันในบริเวณเดียวกัน ลักษณะอย่างนี้เรียกว่า สังคมพหุวัฒนธรรม และนักวิชาการไทยชื่อ (บรรพต วีระสัย, 2517) ได้ให้กรอบแนวคิดลักษณะสังคมที่มีความหลากหลายเป็นสังคมซึ่งมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ (1) มีหลากหลายเชื้อชาติ หลากหลายศาสนาปะปนอยู่ร่วมกันในชาติเดียวกัน (2) มีวัฒนธรรมหรืออนุวัฒนธรรมของเชื้อชาติหรือศาสนาที่แตกต่างกัน (3) มีการขัดแย้งกันในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนา (4) มีบางกลุ่มในเชื้อชาติหลายศาสนา หลากหลายวัฒนธรรมที่ครอบครองอำนาจอยู่จากองค์ประกอบของพหุวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าสังคมพหุวัฒนธรรมมีปรากฏการณ์ที่ทั้งสองวัฒนธรรมต้องมาสัมพันธ์กันซึ่งมีทั้งทางเชิงบวกและทางเชิงลบ โดยที่ (อมรา พงศาพิชญ์, 2542) นักวิชาการชาวไทยที่สนใจศึกษาและมีผลงานทางด้านวัฒนธรรม การศึกษาทางด้านชนชาติพันธุ์ได้พิจารณาในเรื่องความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมหรือการปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมย่อมมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งนี้อยู่ที่การปรับตัว อาจศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวทางชีวภาพและการปรับตัวทางวัฒนธรรมระหว่างสิ่งที่ศึกษา อาจเป็นมนุษย์และสัตว์กับสภาพแวดล้อมรอบตัวและแหล่งที่อยู่ การศึกษาในลักษณะเช่นนี้เป็นการพิจารณาเชิงประวัติศาสตร์ว่าได้มี (ก) การเปลี่ยนแปลงเพื่อจัดระบบความสัมพันธ์ต้องสอดคล้องกัน (ข) การปรับเปลี่ยนตัวมนุษย์หรือสัตว์เพื่อให้ความสัมพันธ์สอดคล้องสภาพแวดล้อมเป็นความสัมพันธ์ที่เหมาะสม (ค) การปรับสภาพแวดล้อมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของมนุษย์หรือสัตว์ การใช้คำว่าปรับตัวจึงมักใช้ในความหมายของการปรับเปลี่ยนเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือหลายส่วนเพื่อให้ความสัมพันธ์คล่องตัว

โคเฮน (1980, อ้างใน อมรา พงศาพิชญ์, 2542) เสนอข้อคิดการพิจารณาเรื่องการปรับตัวทางวัฒนธรรมนี้เอาไว้ว่า

(1) การศึกษาเรื่องการปรับตัวทางวัฒนธรรมต้องพิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านศิลปวัฒนธรรม (วรรณคดี ดนตรี การแสดง และศิลปกรรมอื่น ๆ) และสังคมวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตความเชื่อ ฯลฯ

(2) องค์ประกอบต่าง ๆ ของวัฒนธรรมร้อยเรียงประสานเข้ามารวมกันเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นองค์รวม มีลักษณะเฉพาะของแต่ละวัฒนธรรม

(3) การมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมข้างเคียง หรือการค้นพบสิ่งใหม่ภายในสังคมตนเองจะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทางพลวัตเพื่อการคงอยู่ของสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ

(4) วัฒนธรรม คือ ระบบสัญลักษณ์ ขององค์ประกอบของแต่ละส่วนมีความหมาย และสื่อความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างขวางกว่าข้อเท็จจริง ยกตัวอย่าง เช่น ธงมีความหมายมากกว่าผ้า ผืนหนึ่ง

(5) การดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องดำเนินกันเป็นกลุ่ม การปรับเปลี่ยนสังคมเป็นการปรับเปลี่ยนในกลุ่มมากกว่าในระดับปัจเจกบุคคล และการสืบทอดวัฒนธรรมต้องถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่ง ไปสู่อีกหนึ่งเป็นกลุ่ม การปรับตัวทางวัฒนธรรมจึงสามารถเป็นการปรับเปลี่ยนของกลุ่ม

(6) พฤติกรรมมนุษย์ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ไม่มีพฤติกรรมใดที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้

(7) การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกหนึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนของมัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พหุวัฒนธรรมหมายถึงการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มีความแตกต่างด้านภาษา วิถีชีวิต และการนับถือศาสนา จะต้องอาศัยการปรับตัว การปฏิสัมพันธ์ การสร้างสัญลักษณ์ การสืบทอด การยืดหยุ่น การปรับเปลี่ยนและถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกคนรุ่นหนึ่ง

2.2.2. การผสมผสานวัฒนธรรม

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวถึง การผสมผสานวัฒนธรรม หรือการสังสรรค์ทางวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

สุพจน์ แสงเงิน (2542) ได้กล่าวถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมไว้ว่า มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมคือ การเปลี่ยนแปลงพลวัตสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ เมื่อกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันได้มีการติดต่อสัมพันธ์กัน จะมีการเผยแพร่กระจายและมีการรับวัฒนธรรมกันขึ้น ทำให้มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย เช่น ชาวไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับชาวจีน จึงรับเอาคำศัพท์ในภาษาจีนหลายคำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนคนจีนจะหันมาใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารกันด้วย

นิยพรรณ วรรณศิริ (2550) กล่าวว่า การที่วัฒนธรรมที่ต่างกันสองวัฒนธรรมมาพบมาผสานกัน สัมผัสกันและเกิดการหยิบยืมเปลี่ยนกันใช้ในระยะเวลาที่สม่ำเสมอและมียาวนานพอสมควร วัฒนธรรมทั้งสองจะผสมผสานกันและปะปนกันจนกลืนกันหมด แต่ก็ยังรู้ว่าเป็นวัฒนธรรมของใครไม่ถึงกับปนกันจนแยกไม่ออก เมื่อผู้หยิบยืมวัฒนธรรมของวัฒนธรรมผู้อื่นกลุ่มเข้าสู่กลุ่มชนเดิมของตน วัฒนธรรมเดิมนั้นก็จะดำรงรูปแบบเดิมได้คืออยู่บุคคลนั้นก็ยังคงประพฤติปฏิบัติตามหลักวัฒนธรรมเดิมของตนไปตามเดิม แต่เมื่อออกมาพบปะหรือเผชิญกับคนจากวัฒนธรรมอื่นนั้น เขาก็จะผสมผสานวัฒนธรรมของเขาเข้ามากับวัฒนธรรมใหม่ที่มาสัมผัสกันอีกสรุปได้ว่า การผสมผสานวัฒนธรรม คือ การที่วัฒนธรรมสองวัฒนธรรมขึ้นไป มาพบเจอกัน มีการนำวัฒนธรรมอีกวัฒนธรรมอื่นมาใช้กับ

วัฒนธรรมของตนเอง เพื่อตอบสนองประโยชน์วัฒนธรรมของตนเองเมื่อสองวัฒนธรรมไม่มีการติดต่อกัน ก็จะสามารถกลับมาใช้วัฒนธรรมของตนเองได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมหรือการนำวัฒนธรรมหนึ่งมาใช้กับวัฒนธรรมหนึ่งเพื่อประโยชน์ของตนเองและสังคม เป็นการผสมผสานทางวัฒนธรรมมาปรับใช้เป็นคนของตนเอง

2.2.3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม

ณรงค์ เส็งประชา (2539) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผสมผสานทางวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างหลายอย่าง คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเปลี่ยนแปลงของประชากร การอยู่โดดเดี่ยวและการติดต่อกัน ระหว่างส่วนต่างๆ เช่น ระบบชนชั้น ทศนคติและค่านิยม การเล็งเห็นถึงความจำเป็นบางประการ นโยบายของผู้ผู้นำในสังคมแต่ละคน ระบบความรู้และเทคโนโลยี ความล้ำหลังทางวัฒนธรรม ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางอุดมการณ์ต่าง ๆ

โรบิน เอ็ม วิลเลียม จูเนียร์ (อ้างถึงใน นิปาติเมาะ หะยีหามะ และ อรุษา ปุณยบุรณะ, 2549) ได้กล่าวถึงปัจจัย 5 ทั้งประการ ที่ทำให้ยึดเหนี่ยวและรักษาระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ทางสังคม ซึ่งก่อให้เกิดการผสมผสานกัน คือ

- (1) เป็นความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาอาศัยร่วมอยู่ระหว่างกัน
- (2) ความรู้สึกที่ว่าถูกบังคับจากภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดการสร้างความเป็นเอกภาพ และความเป็นหนึ่งในสมาชิก
- (3) การมีเอกลักษณ์ที่ซ้อนกันอยู่ และความเป็นสมาชิกในหลากหลาย กลุ่มจะเป็นตัวช่วยผสมผสานในการทำหน้าที่
- (4) ความเชื่อที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย หรือหลักการขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะใช้เป็นวิธีการทั่ว ๆ ไป สำหรับควบคุมสมาชิกในสังคม
- (5) การมีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นพื้นฐานของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของการทำหน้าที่ในสังคมที่มีซับซ้อนในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการผสมผสานทางวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเปลี่ยนแปลงของประชากร การอยู่โดดเดี่ยวและการติดต่อกันระบบชนชั้น ทศนคติและค่านิยมที่มีความจำเป็นหรือถูกบังคับจากสมาชิกในสังคมเพื่อผลประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม

2.2.4. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

ฟอสเตอร์ (อ้างถึงใน นิยพรรณ วรณศิริ, 2550) ได้อธิบายว่าปรากฏการณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเอาไว้ว่า การผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ปรากฏการณ์ซึ่งวัฒนธรรมที่แตกต่างกันสองวัฒนธรรมมาพบกันและความสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอในระยะเวลาที่ยาวนานและต่อเนื่อง และได้มีการหยิบยืมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกันมาใช้ในการที่สุดท้ายต่างฝ่ายต่างจะรับเอาวัฒนธรรมของอีกฝ่ายหนึ่งมาปรับเปลี่ยนเป็นของตนเองอย่างแยกไม่ออกจากกันจนเกิดเป็นวัฒนธรรมแบบใหม่ขึ้นมา ซึ่งไม่มีร่องรอยของวัฒนธรรมดั้งเดิมที่หลงเหลืออยู่เลยการกลมกลืนผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้เป็น 2 ระดับ ระดับแรก เป็นการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรมได้แก่ การที่คนจากทั้งสองวัฒนธรรมเอาวัฒนธรรมของฝ่ายตรงกันข้ามไปเป็นของตนเองจนหมด แต่เป็นเพียงการประพฤติปฏิบัติกันในภายนอกเท่านั้น แต่ถ้าหากทั้งสองฝ่ายถึงขั้นถึงแต่งงานกัน ก็จะเป็นการกลืนกลายทางชีวภาพ ซึ่งจะเป็นขั้นสูงสุดของปรากฏการณ์ของการกลืนกลายทางวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมจะพบอุปสรรคในการปรับตัวในระหว่างคู่สมรสกันอยู่บ้าง แต่ก็สามารถเอาชนะได้ด้วยการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ความเข้าใจกันและกัน การมีเมตตาต่อกัน

2.2.5. ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในความหมายที่แท้จริงมิใช่วัฒนธรรมขัดกัน แต่เป็นเรื่องของคนในสังคมขัดแย้งกันและโดยปกติทั่วไปความขัดแย้งดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรม จึงต้องสรุปกันว่าเป็นความขัดแย้งของวัฒนธรรม (สุพัตรา สุภาพ, 2552) แต่ อมรา พงศาพิชญ์ (2542) อธิบายว่าความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดจากการแพร่กระจายและการสังสรรค์ทางสังคมวัฒนธรรม ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมจะไม่เกิดขึ้นหากกลุ่มชาติพันธุ์มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อ และภาษาพูดที่ใช้ร่วมกัน ถ้าในสังคมชาติพันธุ์สองชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้ากันหรือสอดคล้องซึ่งกันและกัน ปัญหาเรื่องความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ ก็จะเกิดตามมาอีก ซึ่งเกิดจากการที่แต่ละฝ่ายต่างก็พยายามรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองและไม่ยอมรับเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ข้างเคียงด้วย มีปัญหาความรุนแรงที่จะเพิ่มมากขึ้นถ้าความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ไม่เท่าเทียมกัน มีลักษณะเป็นชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่

2.2.6. แนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

ในสังคมปัจจุบันเราสามารถพบผู้คนที่มีความแตกต่างโดยเฉพาะทางด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่ออาศัยอยู่ในสังคมเดียวกันอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องรู้จักแนวทางในการอยู่ร่วมกันของผู้คนภายใต้พหุวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นไปอย่างปกติสุขและสงบสุข เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (ม.ป.ป) กล่าวว่ามนุษย์จะต้องมี "ทักษะสังคม" พื้นฐานในการอยู่ร่วมกันภายในสังคมที่มีกลุ่มคนที่หลากหลาย ซึ่งทักษะสังคมที่เสนอนั้นเป็นกลุ่ม

ทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกันของคนในสังคม ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางการจัดการ การพูด การฟัง การทำงานเป็นทีม ทักษะการเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย กฎกติกาต่าง ๆ ในสังคม ทักษะการรู้จักและเข้าใจผู้อื่นอย่างถ่องแท้ แน่นนอน ทั้งนี้เพื่อสร้างความสัมพันธ์แก่กลุ่มคนในสังคมไปในทางที่ดีถูกต้องและยังเป็นทักษะที่จำเป็นต่อทุกเพศทุกวัย โดยจะต้องเริ่มเรียนรู้ทักษะสังคมพื้นฐานตั้งแต่วัยเด็กเพื่อให้สามารถอยู่ปลอดภัย

สังคมพหุวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมที่มีการอยู่ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน จะต้องมีแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้องลงตัว ซึ่ง โชคชัย วงศ์ธานี (2555) มองว่าเป็นการจัดการความหลากหลายของคนในสังคมที่จะเน้นความเป็นกลางที่ไม่สุดขั้วจนเกินไปด้วยวิธีการต่าง ๆ กันไป เช่น มาตรการ วิธีการหรือนโยบายเพื่อสื่อให้เห็นถึงสมาชิกทั่วไปทุกกลุ่มซึ่งอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้เข้าใจถึงความหลากหลายที่มีอยู่ ประเด็นที่ควรพิจารณาในเรื่องการจัดการความหลากหลายระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคมไม่ว่าจะเป็นชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยนั้นหลัก ๆ แล้วเป็นเรื่องของการใช้สิทธิในด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนในสังคม เช่น สิทธิในการเป็นพลเมืองเทียบเท่ากัน สิทธิในการเมืองการปกครอง สิทธิโอกาสในการประกอบอาชีพ เป็นต้น ประเด็นเรื่องความยุติธรรมถือเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐในการที่จะทำให้ชนกลุ่มน้อยให้ความไว้วางใจต่อรัฐและอาจจะเป็นเครื่องมือในการผลักดันให้ชนกลุ่มน้อยในสถานะคนชายขอบเนื่องจากเมื่อกลุ่มคนที่อาศัยมีความแตกต่างกันในเรื่องชาติพันธุ์ ความนึกคิด วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ อีกทั้งจำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันมาก ทำให้การเกิดปัญหาเรื่องการเอารัดเอาเปรียบและการลดทอนคุณค่าของชนกลุ่มน้อยซึ่งถ้าหากปล่อยไปโดยไม่ได้รับการดำเนินการแก้ไข ปัญหาดังกล่าวสามารถขยายไปเป็นความขัดแย้งและนำไปสู่ความรุนแรงดังที่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบพบเจออยู่ในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่มีความหลากหลาย ซึ่งมีกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันที่แตกต่างกันในเรื่องชาติพันธุ์ ความนึกคิด วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ การดำรงชีวิตของแต่ละกลุ่ม บางครั้งทำให้เกิดความขัดแย้งด้านคุณค่าและทัศนคติ ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในเชิงกายภาพได้ จึงจำเป็นต้องมีหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งปิยะ กิจถาวร (2550) ได้ค้นพบข้อเสนอหลักการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากงานวิจัย ดังนี้

(1) การอยู่ร่วมกันต้องมีความเข้าใจในหลักของศาสนาของคนในพื้นที่ซึ่งกันและกัน ทุกศาสนิกต้องดำเนินชีวิตภายใต้กรอบของศาสนา

(2) มีการปฏิสัมพันธ์กันโดยไปมาหาสู่ระหว่างกัน กรณีที่มีความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนมุสลิมจะต้องสื่อสารด้วยภาษามลายูหรือเอื้อให้ภาษามลายูเป็นทางเลือกในการสื่อสาร

- (3) มีการส่งเสริมคุณธรรม และพัฒนาจริยธรรม รู้ความต้องการของแต่ละกลุ่ม
- (4) การระงับหรือการบรรเทาข้อพิพาทระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมุสลิม จะขอความเห็นใจกัน โดยไม่มีอคติ ไม่นึกถึงเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับมากเกินไป
- (5) กรอบในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในหมู่บ้านต้องมีประสิทธิภาพโดยทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย ทำเรื่องง่ายให้ไม่มี คือ เรื่องสั้นทำให้หาย เรื่องยาวทำให้สั้น
- (6) ให้ความเสมอภาคของคนในพื้นที่ทั้งพี่น้องชาวไทยพุทธและพี่น้องชาวมุสลิม
- (7) ดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชน สอดส่องคนที่ไม่ดีทั้งที่เป็นผู้ร้ายและข้าราชการที่ทุจริตให้ไม่อาจทำการได้ง่าย

นอกจากจะมีหลักในการอยู่ร่วมกันที่อยู่บนความหลากหลายทางสังคม ซึ่งเป็นแนวทางให้ทุกกลุ่มในสังคมควรยึดถือปฏิบัติ ยังมีหลักธรรมอีกประการหนึ่งที่ควรพิจารณาในการหาหนทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ คือ การอดทนอดกลั้นในความแตกต่างที่มีอยู่ในพื้นที่ คือ การยอมรับในความแตกต่างซึ่งโดยพื้นฐานของมนุษย์แล้วนั้นย่อมต้องมีความแตกต่างทั้งในเรื่องทางกายภาพและพฤติกรรมที่แสดงออกมา การอดทนอดกลั้นจะก่อให้เกิดขึ้นเมื่อคนในสังคมมีความยอมรับและเคารพซึ่งกันและกัน อันนำมาซึ่งการสร้างเอกภาพความเป็นหนึ่งเดียวกันของการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความหลากหลายได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2556)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมจะมีลักษณะปรากฏการณ์ที่เด่นชัดที่สุด ได้แก่ ลักษณะการปรับตัวทางกายภาพและทางวัฒนธรรม มีการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรม การกลืนกลายวัฒนธรรม เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรม และแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาทัศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี ดังนั้นจึงต้องอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในการอธิบายการศึกษาในครั้งนี้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนและเยาวชนมุสลิม

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน คำว่า วัยรุ่น ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษ “Adolescence” มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละตินคือ “Adolescere” ซึ่งหมายถึงการเจริญเติบโตหรือการเจริญเติบโตเพื่อไปสู่วุฒิภาวะ (กุลกนก มณีวงศ์ และวรกัญญา ชมพูมิ่ง, 2543)

ช่วงเวลาวันแรกเริ่ม คือระยะอายุประมาณ 12-15 ปี คำว่าวัยแรกเริ่ม แปรจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Puberty” มีรากศัพท์จากภาษาละติน คือ “Puberta” ซึ่งหมายถึง การเจริญเติบโตเป็นหนุ่มสาว เปลี่ยนสภาวะร่างกายจากเด็กชายเด็กหญิง ร่างกายเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่เกือบเต็มที่ทุกส่วน ลักษณะในช่วงนี้เป็นช่วงเปลี่ยนวัยของชีวิตทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเด็กวัยรุ่นเป็นต้นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ตามมา เช่นด้านอารมณ์ ลักษณะสัมพันธภาพกับผู้อื่น สมรรถภาพทางสมอง ค่านิยม ทักษะคิด ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง เป็นต้น (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2545)

2.3.2 พัฒนาการโดยทั่วไปของวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่สิ้นสุดของการเป็นเด็ก เป็นวัยกึ่งกลางของความเป็นเด็กกับผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงอยู่ในช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม ดังนั้น การเข้าใจถึงธรรมชาติของวัยรุ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่ง โสภา ซปีลมันน์ (2536) ได้เสนอพัฒนาการโดยทั่วไปของวัยรุ่นไว้ดังนี้

1. พัฒนาการด้านอารมณ์ที่เกี่ยวกับความรัก และความต้องการทางเพศเพิ่มมากขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดทั้งทางคันร่างกาย และจิตใจ ต้องการและให้ความสนใจเรื่องเพื่อนต่างเพศ ในช่วงนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กวัยรุ่นควรจะต้องเข้าใจและอ่อนน้อมผ่อนตาม
2. พัฒนาการความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองเพิ่มขึ้น เริ่มรู้จักที่จะปกป้องตนเอง
3. แยกตัวเองเมื่อถูกขัดขวางหรือไม่ได้รับความสนใจจากผู้ใหญ่หรือบุคคลรอบข้างให้ความสำคัญกับตนเองในทำนองหลงตัวเอง
4. เริ่มการเลียนแบบเพื่อทดแทนสิ่งที่ตนเองขาดไปหรือเพื่อหาคำตอบให้ตนเองความต้องการของวัยรุ่นความต้องการเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็นอยู่การดำรงชีวิต ความต้องการเกิดขึ้นเมื่อร่างกายขาดความสมดุลการขาดความสมดุลในทางชีวภาพทำให้ร่างกายเกิดความเครียด ความไม่มีความสุข ดังนั้นร่างกายจึงต้องมีการกระทำเกิดขึ้น เพื่อให้ร่างกายกลับสู่สภาพสมดุลดั้งเดิม ซึ่งในแต่ละช่วงวัยของอายุมีความต้องการที่แตกต่างกับออกไปตามแต่ละพัฒนาการ ในช่วงวัยรุ่นมีความต้องการที่เด่นชัดดังต่อไปนี้ (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2545)

1. ความต้องการเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องการอยู่ใต้คำสั่ง คำบังคับบัญชาของผู้ใด โดยเฉพาะบุคคลที่มีอำนาจหรือสูงวัยกว่า รวมทั้งพ่อแม่ เพราะเด็กวัยรุ่นเชื่อกันว่าลักษณะที่เป็นเครื่องหมายของความเป็นผู้ใหญ่ คือ ความเป็นอิสระจากผู้ที่มิอำนาจเหนือตนเองของวัยรุ่น
2. ต้องการมีตำแหน่ง รวมทั้งต้องการความสนับสนุนทั้งจากผู้ใหญ่และเพื่อนร่วมรุ่น
3. ต้องการแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ รวมทั้งความท้าทายตื่นเต้น เกลียดความจำเจ ซ้ำซาก ชอบทดลอง ยิ่งถูกห้ามยิ่งอยากทดลอง ฉะนั้น รัยะนี้ เด็กวัยรุ่นไม่ว่าที่ไหนสมัยใด มักชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบต่าง ๆ เด็กบางคนชอบลองสิ่งผิด ๆ ต่อต้านกฎเกณฑ์ของสังคมและสถาบัน เพื่อจะดูว่าผลที่ตามมาว่าจะเป็นอย่างไร หรือบางคนอยากลองเพื่อประชดชีวิตในสังคม
4. ความต้องการเพื่อนการรวมพวกพ้อง มีกลุ่มก้อน เป็นความต้องการค่อนข้างสูงเพราะการรวมพวกพ้องเป็นวิถีทางให้เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการหลายประการ เช่น ความรู้สึกอบอุ่นใจการได้รับการยกย่องจากคนอื่น ๆ ความรู้สึกว่ามีผู้อื่นที่เข้าใจตน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับตน ของวัยรุ่น
5. ต้องการความรู้สึกมั่นคง ได้รับการคุ้มครอง อบอุ่นใจ และการป้องกันอันตรายปลอดภัย เพราะเด็กมีอารมณ์หวั่นไหวง่ายเปลี่ยนแปลงง่าย สับสนและลังเลง่าย เด็กจึงมีความต้องการเช่นนี้ค่อนข้างสูง
6. ความต้องการความถูกต้อง ความยุติธรรม วัยรุ่นถือว่าความยุติธรรมเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้ใหญ่ เด็กจึงให้ความสำคัญอย่างจริงจัง ต่อความถูกต้อง ยุติธรรมตามทัศนคติของตนเองเป็นอย่างยิ่ง และอยากทำอะไรหลาย ๆ อย่าง เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทั้งในแง่ส่วนบุคคลและสังคม
7. ต้องการความงามงดงามทางร่างกาย ไม่ว่าวัยรุ่นชายหรือหญิงต้องการให้คนรู้สึกชื่นชมเกี่ยวกับลักษณะของตนตามเพศของตนทั้งหมดทั้งสิ้น เพราะคิดว่าความงามทางกายเป็นแรงจูงใจให้เข้ากลุ่มได้โดยง่าย เป็นที่ยอมรับของสังคม และดึงดูดใจเพศตรงข้ามความต้องการเมื่อเกิดขึ้นกับผู้ใดแล้วหากไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดปัญหา ดังนั้น การที่จะส่งเสริมความต้องการของวัยรุ่นได้ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตหรือปัญหาต่าง ๆ ตามที่วัยรุ่นต้องการรู้ และแนะแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อที่จะช่วยให้วัยรุ่นอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าเยาวชนเป็นวัยรุ่นซึ่งมีอายุระหว่าง 12 -15 ปี เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม ต้องการความเป็นอิสระ ต้องการมีบทบาท ตำแหน่ง ต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ ต้องการพวกพ้อง ต้องการความรู้สึกมั่นคง อบอุ่นใจและปลอดภัย ความต้องการความถูกต้อง ความยุติธรรม และต้องการความงามงดงามทางร่างกาย ซึ่งเยาวชนมุสลิมก็เช่นกัน มีพัฒนาการเช่นเดียวกับเยาวชนทั่วไป มีความแตกต่างเฉพาะความเชื่อ ความศรัทธา ในหลักศาสนาอิสลาม ดังรายละเอียดต่อไป

2.3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

ทฤษฎีพัฒนาบุคลิกภาพของ อีริกสัน (Erikson) อีริกสันแบ่งระยะพัฒนาการออกเป็นขั้นต่าง ๆ 8 ขั้น พัฒนาการแต่ละขั้นติดต่อกันไปตลอดเวลา โดยมีพัฒนาการทางด้านร่างกายเป็นตัวนำไปสู่พัฒนาการขั้นต่อ ๆ ไป สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการก็คือ (พรรรถทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2530)

1. แรงแข็งพื้นฐานภายในของร่างกาย
2. อิทธิพลจากทางวัฒนธรรม
3. ความแตกต่างของแต่ละบุคคล

อีริกสันแบ่งพัฒนาการตามความต้องการทางสังคมของบุคคล และเชื่อว่าในแต่ละขั้นถ้าเด็กไม่ได้รับความสุขความพอใจในวัยใด ก็จะทำให้เกิดปัญหาสะสมต่อมา ซึ่งถ้าเด็กแก้ปัญหาได้สำเร็จก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีเหลือตกค้างอยู่ก่อนที่จะก้าวขึ้นสู่พัฒนาการขั้นต่อไป แต่ถ้าแก้ปัญหาไม่ได้ก็จะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดี (สุชา จันทน์เอม, 2542)

ขั้นที่ 1 ระยะเชื่อถือไว้วางใจกับความระแวงไม่ไว้วางใจ (Trust VS. Mistrust) อายุแรกเกิด - 1 ปี วัยนี้เด็กต้องอาศัยผู้อื่น โดยเฉพาะแม่ ค่อยประคบประหงมเป็นผู้เอาใจใส่ดูแลให้นม อุ้มชู แต่งตัว และสั่งสอนให้เด็กพบกับสิ่งเร้าใหม่ ๆ พ่อแม่ผู้ปกครองจะกอดรัด สัมผัส พุดคุย เล่นด้วยตลอดเวลา ถ้าเด็กได้รับความรักความเอาใจใส่ ความอบอุ่น ความพอใจ เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีสามารถอยู่ในโลกได้อย่างมีความสุขเกิดความเชื่อถือไว้ใจต่อโลก ทำให้ใกล้กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อะไรต่าง ๆ ใหม่ ๆ และรู้สึกไว้ใจผู้อื่น แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับความรักความอบอุ่นเท่าที่ควรจะได้รับ เขาจะเกิดความกลัว ว่าเหว่ รู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้ง ทำให้ไม่เชื่อถือใครอื่น ๆ กลายเป็นเด็กเฉื่อยชาหรือไม่อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ดังนั้น พัฒนาการทางด้านสังคมและด้านอารมณ์ ขั้นพื้นฐานจึงขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของเด็กกับแม่

ขั้นที่ 2 ระยะที่มีความอิสระกับความสงสัยไม่แน่ใจ (Autonomy VS. Doub) อายุ 1-3 ปี เด็กเริ่มช่วยตัวเองได้บ้าง เช่น การ รับประทานอาหาร การขับถ่าย การเดิน การพูด และทำอะไรได้ ความอิสระเสรีเป็นระยะที่เด็กพยายามใช้คำพูดของตนเอง และพยายามสิ่งอื่น ๆ สสำรวจโลกรอบ ๆ ตัว ถ้าพ่อแม่ให้การสนับสนุนสั่งสอน ให้รู้จักการกระตุ้นให้เด็กรู้จักช่วยตัวเอง จะทำให้เด็กมีความสามารถไม่ต้องพึ่งผู้ใหญ่ และมีอิสระแต่ในทางกลับข้าม ถ้าพ่อแม่คอยห้ามปราม กีดกัน หรือปกป้อง ไม่ยอมรับ จะทำให้เด็กรู้สึกว่าละอายและสงสัยตัวเองได้เหมือนกัน

ขั้นที่ 3 ระยะมีความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative VS. Sense of Guilt) อายุระหว่าง 4-5 ปี วัยนี้เด็กจะชอบเล่นต้องการอยากรู้อยากเห็นและเด็กจะเริ่มเรียนรู้บทบาททางสังคม เช่น การรับผิดชอบต่อสมบัติของตนเอง เด็กจะมีพัฒนาการทางความคิดริเริ่มจากการเล่น เด็กจะผูกพันกับพ่อแม่น้อยลง แต่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนในช่วงนั้นมากขึ้น เพื่อนที่โรงเรียนหรือญาติพี่น้องเพิ่มขึ้น ถ้า

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ผู้ปกครอง จะทำให้เด็กสบายใจประกอบกับมีความคิดริเริ่ม แต่ถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองเข้มงวดกวดขันหรือคอยควบคุมตลอดเวลา จะทำให้เด็กรู้สึกว่าการตัวเองทำผิดพลาด ขาดความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ

ขั้นที่ 4 ระยะเวลาที่มีความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกมีปมด้อย (Industry VS, Inferiority) อายุระหว่าง 6-11 ปี ในระยะนี้ เด็กมีทักษะทางร่างกายและสังคมมากขึ้น สามารถมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่เพิ่มขึ้น เด็กเริ่มมีการแข่งขันกันทำงาน เด็กผู้ชายมักจะได้รับการอบรมสั่งสอนให้ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับเพศของพวกเขา เช่น ผู้ชายเกี่ยวกับเครื่องยนต์ กลไก ขณะที่เด็กหญิงเรียนรู้ทางการบ้าน การครัว เย็บปักถักร้อย แต่ทั้งสองเพศก็มีโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนสนใจเท่ากันถ้าหากพ่อแม่ ครูอาจารย์ได้กระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนอย่างถูกต้อง เด็กก็จะกระตือรือร้นในการทำงานให้สำเร็จ แต่ถ้าพ่อแม่ หรือครูอาจารย์คอยขัดขวาง เด็กก็อาจไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน และเกิดความรู้สึกมีปมด้อย

ขั้นที่ 5 การรู้จักตนเองหรือการไม่รู้จักตนเอง (Identity VS. Identity Diffusion) เด็กวัยนี้ร่างกายของเด็กจะเจริญและมีวุฒิภาวะเข้าสู่วัยรุ่น มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจนเด็กไม่แน่ใจเหมือนกันว่าจะเกิดอะไรขึ้นเขาต้องเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าเขาเป็นเหมือนเพื่อน อีริคสันได้เปรียบเทียบระยะวัยรุ่นนี้ว่าคล้าย ๆ กับเป็นระยะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองบทบาทต่าง ๆ ก่อนที่จะเริ่มเป็นผู้ใหญ่อย่างจริงจัง ซึ่งสิ่งที่เด็กควรรู้จักทดลองปฏิบัติและปรับตัวก่อนก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่มีดังนี้

1. การรู้จักใช้เวลาว่างให้ถูกต้องมีประโยชน์ และจะต้องปฏิบัติตนให้เหมาะกับกาลเทศะ
2. การสร้างความมั่นใจในตนเอง ที่จะทำตามความสามารถของตนเองรวมถึงการกล้าเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาให้ลุล่วงตามความคิดตนไปโดยไม่ปล่อยปัญหาให้ลวงเลยไป
3. ทดลองบทบาทต่าง ๆ ที่สังคมและผู้อื่น ๆ กำหนดให้
4. การทำงานต้องมีความหวังรวมถึงการตั้งระดับความสำเร็จในการทำงานที่กำหนด
5. พัฒนาบทบาทของเพศให้เหมาะสมตามที่สังคมกำหนดกฎเกณฑ์ทำเนียบและค่านิยมของสังคม
6. รู้จักการเป็นผู้นำหรือผู้ตามของเด็ก
7. การสร้างความคิดอุดมคติเป็นของตนเอง และรู้จักพิจารณาเปรียบเทียบศึกษาอุดมคติของบุคคลอื่น

ทั้ง 7 ลักษณะนี้ ถ้าผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเปิดโอกาสให้เด็กอย่างเต็มที่ ทำให้เด็กมีโอกาสได้แสดงออกเพื่อหาประสบการณ์ ก็จะทำให้เด็กวัยรุ่นไม่มีปัญหา ปรับตัวได้สำเร็จ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ใหญ่ไม่ให้โอกาสการพัฒนาเอกลักษณ์ของตน ก็จะทำให้เด็กเริ่มสับสนตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตของตนอย่างไร

ขั้นที่ 6 ความรู้สึกว่าตนมีเพื่อนหรือมีความรู้สึกอ้างว้าง (Intimacy VS. Isolation) อายุ 17-21 ปี หลังจากเด็กผ่านเข้าสู่วัยรุ่นแล้วนั้น เด็กก็จะเริ่มเป็นสมาชิกที่มีส่วนรับผิดชอบกับสังคมอย่างเต็มที่ตามอายุ และกำลังเป็นวัยที่มุ่งมั่นกับการทำงานที่ทำอยู่ และการอยู่ใกล้ชิดกับเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้ามเพื่อเลือกหาคนที่จะคบหาดูใจกันได้อย่างสนิทสนม ซึ่งจะนำไปสู่ความผูกพันอย่างใกล้ชิดขึ้น และการแต่งงาน และพัฒนาการในระดับเริ่มต้น 1 ของเขาประสบความสำเร็จแค่ไหนอย่างไร ถ้าเขารู้จักตนเอง มั่นใจในตนเองอย่างแท้จริง เขาก็จะสามารถที่จะมีความสนิทสนมอย่างจริงจังกับบุคคลอื่น ๆ ได้ ในทางตรงกันข้ามถ้าเขาไม่ประสบความสำเร็จในพัฒนาการขั้นเริ่มต้น เขาจะไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่มีความพอใจในตนเองและปรับเปลี่ยนตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ได้ ทำให้รู้สึกอ้างว้างและว้าเหว่

ขั้นที่ 7 ความรู้สึกรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่หรือความรู้สึกเฉื่อยชา (Generativity VS Stagnation) อายุ 22-40 ปี ในวัยนี้มนุษย์จะต้องเริ่มมีความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่ คือ การแต่งงาน และเป็นบิดา มารดาของคน นอกจากจะต้องมีความรับผิดชอบในตนเองเพิ่มขึ้นแล้วแล้ว ยังต้องรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นด้วยโดยเฉพาะบุตรที่เกิดขึ้น ต้องมีความรับผิดชอบที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรให้ปลอดภัย มีความสุข ประสบความสำเร็จทางด้านชีวิต บุคคลที่ได้รับการประสบความสำเร็จในพัฒนาการขั้นต้นก่อนที่เด็กจะโตขึ้น จะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง รู้สึกรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้รับและพอใจในสถานะที่มีและชีวิตของตนได้อย่างยั่งยืน แต่ถ้าบุคคลใดไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตนั้นก็ทำให้ขาดความไว้วางใจผู้อื่น รู้สึกว่าเป็นคนไม่มีความสามารถ มีปมด้อย ไม่ยุ่งเกี่ยวข้องกับใคร ไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ทำให้กลายเป็นคนเฉื่อยชาไม่มีความรับผิดชอบใด ๆ และขาดความกระตือรือร้นในการสร้างหลักสร้างฐานให้กับตนเองและครอบครัว และคนรับข้าง

ขั้นที่ 8 ความรู้สึกมั่นคงและความรู้สึกท้ออาลัย (Ego Integrity VS. Despair) อายุ 40 ปีขึ้นไป ในวัยนี้เป็นวัยที่บุคคลควรได้รับความสำเร็จในชีวิตขั้นสูงสุด ถ้าเขาเป็นผู้ที่มีการพัฒนาการทางบุคลิกภาพดีเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง มาเขาก็จะประสบความสำเร็จในวัยนี้เขาจะยอมรับความจริงในวัยที่เปลี่ยนแปลงออกไป มีความสุขในชีวิตที่เหลืออยู่ มีความสุขขมขื่น ยอมรับการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน แต่ถ้าในการพัฒนาการระดับต้นเขาไม่ประสบผลความสำเร็จเขาก็จะหมดหวังสิ้นหวัง ไม่พอใจในชีวิตที่เกิดขึ้นผ่านมาแล้ว ไม่ยอมรับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกิดการขัดข้องใจต่อตนเองและสังคม และท้อแท้สิ้นหวังท้ออาลัยในชีวิตในที่สุด

นอกจากนี้จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาบุคลิกภาพของอีริคสัน (พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2530) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจะอยู่ในช่วงพัฒนาการขั้นที่ 5 คือ การรู้จักตนเองหรือการไม่รู้จักตนเอง ในช่วงวัยนี้จะถือว่าการเปลี่ยนแปลงจากเด็กเข้าสู่วัยรุ่น เปลี่ยนแปลงจาก

ระดับประถมเข้าสู่ระดับมัธยม เปลี่ยนแปลงจากการที่เคยให้ความสำคัญกับพ่อแม่กลายเป็นพ่อแม่ไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือเขาได้ เพราะเด็กวัยรุ่นจะเริ่มมีความคิดที่เปิดกว้างสำหรับสิ่งใหม่ จะเลียนแบบคนที่มีความคล้ายกับตัวเขาเอง นั่นคือเพื่อน ในช่วงวัยนี้วัยรุ่นกำลังค้นหาเอกลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับตัวเอง หากวัยรุ่นได้มีโอกาสทดลองทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาประสบการณ์ด้วยตัวของเขาเอง โดยที่พ่อแม่มีท่าทีที่แสดงการเป็นเพื่อนที่เข้าใจ พร้อมจะรับฟังความต้องการของเขา ก็จะทำให้วัยรุ่นสามารถค้นหาเอกลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับเขาได้ ส่งผลให้วัยรุ่นรู้จักการเห็นคุณค่าในตนเอง ตรงกันข้ามหากวัยรุ่นไม่ได้รับการเปิดโอกาสในการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ก็จะทำให้เกิดปัญหาไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ การยอมรับในตนเอง ขาดการเห็นคุณค่าในตนเอง ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมในด้านตนเองเช่น ไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองจึงต้องเสพยาเพื่อกระตุ้นร่างกาย หรือเสพยาเพื่อให้กลุ่มเพื่อนยอมรับตนเอง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่สำคัญหากมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับแรงขับภายในร่างกาย มีอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับความแตกต่างของแต่ละบุคคล เยาวชนก็จะมีขั้นพัฒนาการแต่ละช่วงวัยที่เหมาะสมทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม

2.3.4 เยาวชนมุสลิม วัยหนุ่มสาวเป็นช่วงที่มีพลังทางกายและทางใจมากที่สุดในชีวิตคน ภาระของวัยหนุ่มสาวมีไม่มากนัก จึงมีโอกาสสะสมประสบการณ์ความอยากรู้อยากเห็นความรู้และพัฒนาตนเองมากกว่าวัยอื่นที่เกิดขึ้นในชีวิตมนุษย์ เป็นช่วงที่มนุษย์มีจินตนาการอันกว้างใหญ่ไพศาล เปิดโอกาสให้มีทั้งแนวคิด ค่านิยมและความหวังที่ดีเยี่ยม เยาวชนมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากกว่าที่ตนเองโตขึ้นมา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพที่แข็งแกร่งเข้มแข็ง เยาวชนมีความพร้อมที่จะยอมรับคำแนะนำจากบุคคลที่ทำให้เขาไว้วางใจ จึงเป็นข้อสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้คนในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสบการณ์ในการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตอันใกล้ต่อไป

เรื่องที่ต้องให้ความสำคัญต่อวัยรุ่นมุสลิมคือเรื่องของเวลาที่จะต้องจัดการมันให้ได้และการดำเนินชีวิตได้อย่างดี ซึ่งวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่พลังด้านร่างกายและจิตใจมีศักยภาพสูง และมีความพร้อมที่จะศึกษาหาความรู้ความเข้าใจ เพราะในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีเวลาว่างมากกว่าวัยอื่นๆ เนื่องจากยังไม่ต้องมีภาระที่จะต้องจัดการหน้าที่ต้องรับผิดชอบนอกจากการศึกษาและดูแลตัวเองให้สามารถอยู่ในสังคมส่วนรวมได้ ทำให้มีโอกาสในการสร้างผลงานที่ยอดเยี่ยมได้มีแนวคิดที่ดีและพัฒนาทางด้านชีวิต ทั้งนี้ผู้ปกครองก็มีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพวกเขาได้ โดยการสร้างศักยภาพในตัวเองของวัยรุ่นและความเชื่อมั่นในศักยภาพตัวของเขา จึงจะทำให้เขามีความมั่นใจในตัวเองซึ่งเป็นจุดเด่นของวัยหนุ่มสาวที่เป็นแรงขับเคลื่อนที่มีพลังสูงมากในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ทำให้เขาสามารถทำในสิ่งทุกอย่างที่เขาคิดว่าทำได้ ซึ่งเป็นลักษณะของผู้นำ

เยาวยชนส่วนมากมีความพร้อมที่จะรับยอมรับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและคำแนะนำจากบุคคลที่เขาให้ความไว้วางใจโดยปราศจากการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นโอกาสดีที่จะทำให้วัยรุ่นของเราเชื่อมั่น และไว้วางใจในตัวผู้ปกครองและเป็นผู้ให้คำชี้แนะที่ถูกต้องเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภัยในอนาคต

เรื่องสำคัญของวัยรุ่นหนุ่มสาวที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ได้บอกไว้คือเรื่องเกี่ยวกับหลักการยึดมั่น (อะกีดะฮฺ) และหลักการศรัทธามั่น (อีมาน) โดยตรง โดยเฉพาะการ ตอบแทน ในวันสันโลก (กียามะฮฺ) มีรายงานจากอนิส บินมาลิก เราะฎียัลลอฮู อันฮู ดังที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ได้กล่าวว่า : "เมื่อพวกท่านผ่านหน้าลานสวรรค์ก็จงหยุดแหวะ" พวกเขาถามว่า "ลานสวรรค์คืออะไรล่ะ?" ท่านตอบว่า "คือวงรำลึกถึงอัลลอฮฺ" (บันทึกโดยอัมหมัด หมายเลข 1255 ดู อัลลิลลิละฮฺ อัลเศาะฮี้หะฮฺ หมายเลข 2562 และ บันทึกโดยอัลติรมิซีย์ หมายเลข 3510 เศาะฮี้หฺสูนนอัลติรมิซีย์ หมายเลข 2787)

2.3.4.1 ความสำคัญของเยาวยชน

ความสำคัญและความประเสริฐของวัยรุ่นหนุ่มสาวนั้น อัลลอฮฺ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานเกี่ยวกับเรื่องของชาวถ้ำที่มีความหมายว่า "แท้จริงพวกเขาเป็นชายหนุ่มที่ศรัทธาต่อพระเจ้าของพวกเขา และเราได้เพิ่มแนวทางที่ถูกต้องให้แก่พวกเขา" (อัลกะฮฟี : 13)

ชาวถ้ำเหล่านั้นเป็นเยาวยชนที่อยู่ในเมืองหนึ่งที่ถูกคนบูชารูปปั้นต่าง ๆ (เจวีด) แต่เยาวยชนเหล่านั้นยึดมั่นในสัจธรรม ยึดมั่นต่ออัลลอฮฺ องค์เดียว เพราะชาวเมืองให้พวกเขาบูชารูปปั้นจึงจะต้องอาศัยอยู่ในเมืองนี้ต่อไป พวกเขาเลยตัดสินใจหนีออกไปอาศัยที่ไม่ต้องอยู่ที่เดิมนั้นคืออยู่ในถ้ำ และเมื่ออาศัยอยู่ในถ้ำแล้วอัลลอฮฺ ก็ให้พวกเขาไม่ต้องนอนหลับไปกว่า 309 ปี เป็นการเพิ่มแนวทางในการอีมานที่ถูกต้องให้กับพวกเขา ด้วยความประเสริฐของวัยรุ่นหนุ่มสาวที่จะสามารถยืนหยัดในการศรัทธาที่ถูกต้องได้อย่างแท้จริง ซึ่งชาวถ้ำเหล่านี้เป็นชายหนุ่มที่มีพลังงานสูงมีอายุระหว่าง 19 ปี 20 ปี หรือ 21 ปี เช่นเดียวกัน

ท่านนบีอิบรอฮีม ที่ได้เริ่มปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่ศาสนาและเรียกร้องประชาชนไปสู่สัจธรรมเมื่ออยู่ในวัยหนุ่ม ครั้งแรกที่ท่านนบีอิบรอฮีม เผชิญหน้ากับพวกผู้ปฏิเสธในเมืองที่บูชাজะวีด อัลลอฮฺ ซีทรงกล่าวไว้ในสุเราะฮฺอัลอัมบิยาฮฺ ครั้นเมื่อท่านนบีอิบรอฮีมต้องการให้พวกมุชริกได้เข้าใจเรื่องได้ง่ายๆ ก็เข้าไปทำลายรูปเจวีดทั้งหมดทิ้งสิ้นแล้ว เมื่อถึงเวลาเช้าชาวเมืองได้มาพบเห็นเข้าและพยายามหาตัวผู้กระทำที่เป็นต้นเหตุ ก็มีคนให้เบาะแสว่า "พวกเขาบอกว่า เราได้ยินเด็กหนุ่มคนหนึ่งกล่าวตำหนิรูปปั้นเหล่านี้ เขามีชื่อว่าอิบรอฮีม" (อัลอัมบิยาฮฺ : 60)

จะเห็นได้ว่าการที่อัลลอฮฺ ได้ทรงเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้อกับท่านนบีอิบรอฮีมและชาวถ้ำ โดยเจตนาที่จะระบุไว้อย่างชัดเจนว่าผู้ศรัทธานั้นเป็นเด็กวัยรุ่นที่กำลังเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต เพราะความศรัทธานั้นย่อมเกิดในช่วงชีวิตขณะที่อยู่ในวัยหนุ่มมีกำลังวังชา ซึ่งมีความบริสุทธิ์พอที่จะรับสัจธรรมได้อย่างรวดเร็วกว่าผู้สูงอายุที่อาจมีอุปสรรคในการรับรู้มากกว่าวัยรุ่น เช่น ประเพณี

ความเป็นผู้นำ ความเป็นผู้ใหญ่ ฯลฯ อันเป็นสภาพที่ปรากฏในชีวิตประวัติของบรรดาศาสดา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวยชน ส่วนผู้ที่ปฏิเสธคือรันทกลับเป็นผู้อาวุโสซึ่งคำนึงถึงอำนาจ ศักดิ์ศรี หรือความเป็นผู้ใหญ่

รายงานจากอุบาตะฮู บิบอัศศอมิต ว่าท่านเราะสูลุลลอฮฺ คือลลัดลลอฮฺ อะลัยฮิ วะสัลลิม ได้กล่าวว่า : "ผู้ใดที่ไม่ยกย่องผู้อาวุโสของเรา ไม่ปรานีต่อผู้เยาว์ของเรา และไม่ให้เกิดดีต่อผู้รู้ของเรา ผู้ที่นั่นไม่ใช่คนของเรา " (เศาะฮิหฺ บันทีกโดยอัลหาคิม หมายเลข 421 คู เศาะฮิหฺอุลตัรตีบ วะอัลตัรตีบ หมายเลข 95)

2.3.4.2 อันตรายของเยาวยชน

อันตรายของวัยรุ่นหนุ่มสาวคือ ความต้องการความอยากได้ ซึ่งเป็นสิ่งอันตรายที่สุดของวัยรุ่น โดยจะมีการที่มีสิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความอยากนั้น ตัวอย่างเช่น โทรทัศน์ โทรศัพท์ การที่เราต้องการลดความอยากนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มเติมอิมานของเรา โดยการให้เราเริ่มมีความคิดเหมือนผู้ใหญ่ อารมณ์ก็เป็นสิ่งอันตรายสำหรับคนทุกคนไม่ว่าจะเป็นวัยไหนก็ตาม อารมณ์ใฝ่ต่ำจะทำให้เราไม่รู้จัก ในอัลกุรอานเรียกว่า "อัลฮะวะ" หมายถึง อารมณ์ ตก (จากที่สูงลงมาที่ต่ำ) ซึ่งอารมณ์นี้จะดึงเราให้ตกต่ำยิ่งขึ้น ให้ประสบความหายนะในทุกการทำงานและทุกกรณี ทุกครั้งที่ได้ระบุดึงอัลฮะวะ อัลลอฮฺ ทรงดำหนิอารมณ์เสมอ ดังที่ท่านอิบนีอับบาสได้กล่าวไว้ว่า อัลกุรอานไม่เคยระบุดึงอัลฮะวะเว้นแต่จะต้องดำหนิและไม่ต้องการให้เราปฏิบัติตามฮะวะ ดังที่อัลลอฮฺ ได้ตรัสว่า "และท่านอย่าปฏิบัติตามอารมณ์ใฝ่ต่ำที่ตกจากที่สูง มันจะทำให้ท่านหลงทางไปจากแบบแผนของอัลลอฮฺ" (คือด : 26)

เรื่องความต้องการอยากได้อะไรก็มี อารมณ์ สติปัญญาที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์แน่นอนเป็นเรื่องธรรมชาติธรรมดาของวัยรุ่นที่มีความต้องการได้รับการยอมรับในสังคม ซึ่งองค์ประกอบเหล่านั้นยังไม่สมบูรณ์ อัลลอฮฺ ได้ระบุในสุเราะฮฺ อัลอะฮุกอฟ आयะฮฺที่ 15 ให้ความว่า "เมื่อเขาบรรลุลวัยหนุ่มฉกรรจ์ของเขาและมีอายุถึงสี่สิบปี" (อัลอะฮุกอฟ : 15)

สติปัญญาพร้อมทั้งประสบการณ์ที่ผ่านมา ก็เป็นอันตรายสำหรับวัยรุ่นอีกประการหนึ่ง เพราะเขาอาจจะประสบกับเรื่องที่สติปัญญาอาจจะคิดไม่ถึง คิดไม่ละเอียดรอบคอบทำให้การตัดสินใจผิดพลาดได้ และการวิเคราะห์ปัญหานั้นมีความขาดตกบกพร่อง ซึ่งเป็นเรื่องอันตรายที่จะทำให้เราตัดสินใจผิดพลาด และเรื่องประสบการณ์มีไม่เยอะก็เป็นปัญหาใหญ่ เพราะวัยรุ่นส่วนมากไม่ตระหนักในเรื่องเหล่านี้

2.3.4.3 คุณสมบัติของเยาวชนมุสลิม

เยาวชนมุสลิมที่ดีควรต้องมีคุณสมบัติที่ดี 5 ประการคือ มีหลักการยึดมั่น (อะกีดะฮฺ) ที่มั่นคง มีการปฏิบัติศาสนกิจ (อิบาดะฮฺ) อย่างเคร่งครัด มีมารยาทสูง มีความอ่อนโยนอ่อนน้อม และฉลาด

การตรวจสอบว่ามีหลักการยึดมั่น (อะกีดะฮฺ) ที่มั่นคงหรือไม่ต้องเริ่มจากการพิจารณาดูตัวเราเองว่ารู้จักอัลลอฮ์หรือไม่มากนักเพียงใด รู้จักตามคุณลักษณะที่ความต้องการของอัลลอฮ์หรือไม่ อ่านอัลกุรอานแล้วมีความรู้มากน้อยหรือไม่ว่าอัลลอฮ์ ตรัสกับเราว่าอย่างไร รู้จัก นบีบ่าวใหม่ นมียุคสมัยอย่างไร กิริยามารยาททางของท่านเป็นแบบไหนอย่างไร นบีทำอะไรบ้าง นบีสั่งให้เราทำอะไรบ้าง เป็นต้น และสำหรับมุสลิมะฮ์ก็ต้องทบทวนตรวจสอบว่า เรารู้หรือไม่ว่าบทบัญญัติสำหรับสุภาพสตรีมีอะไรบ้าง บรรดาภรรยาท่านนบีแต่งตัวอย่างไรมีกิริยามารยาทอย่างไร ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่เราจะต้องเรียนรู้สะสมเอาไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นคุณสมบัติของเยาวชนมุสลิมควรจะเป็น การที่จะให้คนอื่นรู้ว่าเราเป็นชาวมุสลิมนั้น เราก็ต้องแสดงคุณสมบัติที่ถูกต้องนั้นให้เห็นทั้งในด้านพฤติกรรมของเรา ทั้งด้านการศรัทธาในองค์อัลลอฮ์ องค์เดียวและการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดและมีวินัย

การมีมารยาทสูงก็เป็นคุณสมบัติมีความสำคัญต่อวัยรุ่นมุสลิม คือต้องสุภาพเรียบร้อย อ่อนโยนไม่พูดจาหยาบค้าย มีความอ่อนน้อมให้กับคนอื่น และยังรวมถึงความเฉลียวฉลาด ซึ่งเราสามารถที่จะพัฒนาศักยภาพของความฉลาดได้ โดยการศึกษาค้นคว้า การอ่าน และกล้าเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ วัยรุ่นมุสลิมต้องเป็นคนกล้าที่จะถาม กล้าพูด กล้าตอบ กล้าที่จะเผชิญกับเรื่องใหม่ๆ โดยเฉพาะเรื่องที่มีประโยชน์กับสังคมโดยรวม ควรเป็นคนที่ชอบการอ่าน ชอบศึกษาค้นคว้า และไม่ใช้เวลาให้หมดไปกับเรื่องไร้สาระไม่ใช่หลักของอิสลาม

เราสามารถสร้างอนาคตอย่างไร เราสร้างมนุษย์อย่างไร เป็นคำถามสำหรับเด็กและเยาวชนมุสลิมที่มีความหวังใยกับสถานการณ์โลกที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อที่พวกเขาจะได้เป็นผู้ที่พยายามพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพที่ดีแก่ประชาชาติอิสลาม ซึ่งสำหรับคนที่คิดถึงแต่อนาคตของตัวเอง คงไม่ได้มีโอกาสที่จะสร้างการพัฒนาให้กับสังคมและชาติบ้านเมืองได้ เพราะฉะนั้นการวางแผนให้กับชีวิตของเรานั้นต้องคำนึงถึงสังคมและชาติบ้านเมืองด้วย จึงจำเป็นสำหรับมนุษย์ที่จะต้องมีการพัฒนาทางด้านกับด้านจิตใจ พร้อมทั้งสติปัญญา ศาสนา หลักการศรัทธา และหลักการยึดมั่นไปพร้อม ๆ กับการเติบโตทางด้านร่างกายที่จะต้องมีความสุขแข็งแรง ซึ่งผู้ปกครองบิดามารดาเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีองค์ความรู้ที่ดี มิใช่ให้แต่เพียงวัตถุเท่านั้น

สังคมมองเด็กวัยรุ่นอย่างไร เราใช้พลังในการพัฒนาเด็กเยาวชนของเราหรือไม่ การที่สังคมมองเยาวชนเป็นเด็กอยู่ตลอดนั้น เป็นข้อตำหนิที่สามารถได้รับการแก้ไข เพราะเป็นการมองที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงปัญหาของเด็กเยาวชนได้ ดังนั้นผู้ใหญ่ผู้ปกครองบิดามารดาจะต้องให้เกียรติ ให้ความสำคัญ เชื่อมั่นเชื่อใจ และให้ความไว้วางใจแก่เด็กเยาวชน โดยการให้เขาปฏิบัติตามความสามารถที่เขา

เพื่อให้เขานำไปปฏิบัติใช้เอง โดยเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความคิดสติปัญญา ความสามารถในการทำกิจกรรมและแก้ปัญหาเอง ผู้ปกครองมองเยาวชนอย่างไรเด็กเยาวชนก็จะเป็นตามนั้น ดังนั้นเราจึงต้องเชื่อก่อนว่าเยาวชนจะก้าวเป็นกำลังสำคัญของสังคมและชาติบ้านเมืองต่อไป การที่จะให้เยาวชนมีบทบาทในสังคมเป็นสิ่งที่หน้าสนใจเป็นอย่างมากนั้นผู้ปกครองต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริม โดยการให้เขาเห็นถึงความสำคัญของตนเอง และเชื่อมั่นเชื่อใจในความสามารถของเด็กเยาวชนเอง

การเรียนรู้หลักของอิสลามเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเยาวชนมุสลิม เพราะการที่ เยาวชนมุสลิมได้เรียนรู้หลักการศาสนาที่เพียงพอ นั้น จะสามารถป้องกันตนเองจากปัญหาต่าง ๆ ได้ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่จะช่วยป้องกันเด็กเยาวชนไม่ให้หลงไปกับสภาพแวดล้อมการเปลี่ยนแปลงกระแสสังคม รวมทั้งปัญหาที่เราต้องเผชิญในสังคมภายนอกที่มีความแตกต่างทางวิถีชีวิต เราจะต้องเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์อิสลาม ให้มีหลักการ มีจุดยืนที่ชัดเจนมั่นคงพยายามทำให้สังคมมองเยาวชนเป็นผู้ใหญ่ โดยการให้สังคมพึงพาอาศัยเด็กเยาวชน และรักษาบุคลิกภาพความเป็นมุสลิมให้ถูกต้องในทุกสถานการณ์ ซึ่งบุคลิกภาพมุสลิมที่ดีก็คือ มีความนอบน้อมถ่อมตน พุดจาดี ต้องแสดงออกเพื่อให้สังคมรับรู้รับทราบ โดยการรวมกลุ่มเยาวชนมุสลิมเพื่อสร้างศักยภาพพัฒนาตนเองและการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนและสังคม เช่น การชักชวนกันไปร่วมละหมาด ศึกษาอัลกุรอานอัลหะดีษ การติดตามสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อให้เยาวชนมุสลิมเป็นคนที่ทันสมัยและรู้ทันแผนการของศัตรูอิสลาม

นอกจากนี้เยาวชนมุสลิมยังมีภารกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การวางแผนการสร้างครอบครัวมุสลิมที่มั่นคงยั่งยืน โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนการใช้ชีวิตของตนเอง ซึ่งจะทำให้มีความคิดเป็นผู้ใหญ่การเลือกคู่ครองของตนเองได้อย่างถูกต้อง การวางแผนอนาคตครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตร ฯลฯ (ริฎอ อะหมัด สมะดี, ม.ป.ป.)

2.3.4.4 ค่านิยมที่ถูกแบบสำหรับเยาวชนมุสลิม

หลักการศรัทธา (ประเสริฐ วันแอะเลาะ, 2544) เป็นข้อกำหนดประการแรกที่มุสลิมทุกคนต้องยึดถือให้มั่นคงหากการศรัทธามั่นคงในจิตใจ การปฏิบัติศาสนกิจอื่น ๆ ก็จะสมบูรณ์ หลักการศรัทธาจึงเปรียบเสมือนประตูสู่ศาสนาอิสลาม "ลาอิลลาฮะ อิลลัลลอฮฺ" หรือ "ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮฺ" เป็นส่วนแรกของการปฏิญาณตน ประกาศตนเป็นผู้ศรัทธา มีความหมายว่า "ไม่มีใครที่จะได้รับการเคารพภักดีนอกจากอัลลอฮฺ" มุฮัมมัด รุเราะฮ์ "มุฮัมมัด เป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ" เป็นส่วนที่สอง ซึ่งหมายความว่า การเคารพภักดีนี้จะต้องเป็นไปตามแบบอย่าง ตามหลักคำสอนของท่าน ศาสดามุฮัมมัด

มุอ์มิน (มุสลิมที่มีความศรัทธา) คือ ผู้ที่หัวใจของเขาได้ซึมซาบคำปฏิญาณนี้ไว้อย่างมั่นคง มุอ์มินที่ดี คือ มุอ์มินที่ได้แปรความศรัทธานี้ออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติ ในทางกลับกันใครก็ตามที่มีได้ถ่ายทอดความศรัทธาออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติแล้ว ก็ย่อมไม่ใช่มุอ์มินที่สมบูรณ์ ฉะนั้นผู้ที่กล่าวคำปฏิญาณ จะต้องยอมรับรูปแบบการดำเนินชีวิตของอิสลามในทุก ๆ ด้าน

มุอ์มิน (มุสลิมที่มีความศรัทธา) ต้องมีความเชื่อที่ถูกต้อง ศรัทธาด้วยความเข้าใจ มีฐานทางความคิด มีเหตุผล และการใช้สติปัญญา ไม่ใช่ศรัทธาด้วยความคิดที่มีความเลื่อนลอย งามาย และขาดหลักฐานที่มาประกอบการพิจารณาจากคำสั่งสอนของอัลลอฮ์และศาสนทูต

ท่านศาสดามุฮัมมัดเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะและบุคลิกภาพที่เป็นแบบอย่างที่ดี อัลลอฮ์ทรงรับรองแบบอย่างของท่าน พระองค์ทรงกล่าวว่า

ความว่า "แน่นอน เราะฮ์ของอัลลอฮ์ นั้นเป็นแบบอย่างที่ดีงามสำหรับสุเจ้าสำหรับผู้ที่หวัง (จะพบ) อัลลอฮ์ และวันอาคีเราะฮ์ และจงรำลึกถึงอัลลอฮ์ให้มาก" (อัลอะฮซาบ : 21)

ค่านิยมของอิสลามนั้นพระองค์อัลลอฮ์ และท่านศาสดามุฮัมมัดได้กำหนดรูปแบบการปฏิบัติไว้แล้ว (ประเสริฐ วันแอะเลาะ, 2544) เช่น

- ด้านการทักทาย เมื่อมุสลิมพบกันจะต้องกล่าวทักทายว่า " อัซซะลามุ อะลัยกุม วะเราะฮ์มะตุลลอฮ์ "

- ด้านการแต่งกาย ผู้ชายต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย สำหรับผู้หญิงก็ต้องแต่งกายอย่างมิดชิด

- ด้านการบริโภคที่ดี บริโภคอาหารที่ฮาลาล อาหารที่มีประโยชน์ บริโภคอาหารแต่เพียงพอดี ไม่เกิดเยอะจนเกินไป

- ด้านสุขภาพอนามัย อิสลามถือว่าความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธาอัลลอฮ์ ที่ทรงรักผู้ที่สะอาด

- ด้านการศึกษา การศึกษาเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของมุสลิมทั้งชายและหญิง มุสลิมจะต้องศึกษาตลอดชีวิตไม่ให้ขาดตอน

- ด้านการประกอบอาชีพ อิสลามอนุญาตให้ประกอบอาชีพใดก็ได้ที่ไม่ขัดกับหลักการของศาสนาที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตามได้มีผู้แนะนำหนทางสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายแก่เยาวชนมุสลิมไว้ปฏิบัติ ตาม (ประเสริฐ วันแอะเลาะ, 2544) ดังนี้

1. ความเข้าใจอิสลาม คือหลักความเชื่อ แนวทางดำเนินชีวิตตามหลักการอิสลาม

2. ความบริสุทธิ์ใจ ความโปรตปรานของอัลลอฮ์ ที่แสวงหาการสรรเสริญเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์

3. การปฏิบัติกร ปฏิรูปตนเอง สร้างบ้านมูมิน เผยแพร่คำสั่งสอน ปฏิรูปสังคม ยึดมั่นอุดมการณ์

4. การต่อสู้ รูปแบบของการต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮ์ คือ ด้วยปากกา ลิ้น มือ และร่างกาย

5. การเสียสละ การมอบตน กำลัง เวลา ทรัพย์สิน และทุกสิ่งทุกอย่าง “แม่แท้ อัลลอฮ์ ได้ทรงซื้อจากบรรดาผู้ศรัทธา ซึ่งชีวิตของเขาและทรัพย์สินของเขาด้วยสวนสวรรค์ ซึ่งจะเป็นของเขาทั้งหลาย”

6. การเชื่อฟัง ยินยอมอย่างเต็มใจต่อคำสั่งของผู้นำและปฏิบัติตามทันทีถึงแม้ว่าต้องลำบาก

7. ความอดสาหะพากเพียร มุสลิมจะต้องยืนหยัดต่อสู้เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายไม่ว่ามันจะยากลำบาก

8. ความตั้งใจแน่วแน่ มุสลิมต้องยึดมั่นในอุดมการณ์อิสลามและละทิ้งหลักการที่ไม่ใช่อิสลามทั้งหมด

9. ความเป็นพี่น้องกัน หัวใจและวิญญาณของมุสลิมต้องเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความรัก ความเมตตา

10. ความไว้วางใจ มุสลิมต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ควรให้เกียรติและเคารพ เชื่อฟังกันนอกจากนี้ในทัศนะอิสลามถือว่าหนทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับปัจจัยชี้ขาดเพียงอย่างเดียว คือ พฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามแนวคิดของฮาซัน อัลบันนา มีดังต่อไปนี้ (ประเสริฐ วันแฉะ, 2544)

1. ท่านจงนมาซ เมื่อได้ยินเสียงอะซาน ไม่ว่าสถานการณ์จะเป็นอย่างไรก็ตาม

2. อ่านคัมภีร์ อัลกุรอาน แล้วจงไตร่ตรอง ฟังแล้วจงไตร่ตรอง และจงรำลึกถึงอัลลอฮ์ อยู่เสมออย่าเสียเวลาของท่านไปกับสิ่งที่ไร้ประโยชน์

3. จงขยันเล่าเรียนเพื่อพูดภาษาอาหรับได้ถูกต้อง นี่คือน้ำที่ที่สำคัญของอิสลาม

4. อย่าโต้เถียงในเรื่องราวต่าง ๆ เพราะว่าการแสดงความโอ้อวดจะไม่นำมาซึ่งประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

5. อย่าหัวเราะให้มาก หัวใจที่ใกล้ชิดอัลลอฮ์ นั้น คือหัวใจที่สำรวมตนและเคารพนับถือสามารถควบคุมตนเองได้

6. อย่าพูดเล่นหรือสนุกให้มากนัก ชาติที่กำลังต่อสู้ไม่รู้จะไร่นอกจากการเอาจริงเอาจังสามารถพึ่งพาได้

7. อย่าพูดเสียงดังเกินกว่าที่ผู้ฟังจะได้ยิน เพราะว่ามันอาจจะขาดความคิดและรบกวนผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง

8. หลีกเลี่ยงการทำร้ายผู้อื่นลับหลัง เพื่อที่จะทำให้ใจสงบอย่าพูดดูหมิ่นองค์กรหรือขบวนการโดยไม่ถูกต้องหรือมีข้อมูลไม่มากเพียงพอ อย่าพูดสิ่งใดนอกจากสิ่งที่ดี

9. จงสร้างความคุ้นเคยกับใครก็ตามที่ท่านพบว่าเป็นคนของอิกวาน แม้ว่าเขาจะไม่เริ่มต้นก่อนก็ตาม เพราะว่าอุดมการณ์ของอิสลามนั้นวางอยู่บนหลักแห่งความรู้และความรักสามัคคี

10. จงถือว่าหน้าที่สำคัญกว่าเวลา จงช่วยคนอื่นเพื่อให้เวลานั้นเกิดประโยชน์มากที่สุด และเมื่อท่านมีโครงการใดที่จะทำ ท่านจงทำให้เสร็จอยู่เสมอ

เหล่านี้คือหลักการที่มีแก่บรรดาพี่น้องมุสลิมผู้ซึ่งศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และยอมรับนับถือศาสนาอิสลาม และมีความบริสุทธิ์ใจที่จะดำเนินชีวิตไปตามแนวทางนี้ หลักการนี้มันเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติมากกว่าที่จะเป็นบทเรียนสำหรับการท่องจำ มันไม่ใช่เป็นเพียงอุดมการณ์เท่านั้น แต่มันคือสิ่งที่เราทุกคนต้องฝึกฝนและปฏิบัติอย่างจริงจัง

2.3.4.5 สิ่งที่น่ารู้สำหรับเยาวชนมุสลิม

เชคริฎอ อะหมัด สมะดี (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึง สิ่งที่น่ารู้สำหรับเยาวชนมุสลิมโดยเฉพาะวัยรุ่นไว้ ดังนี้

(1) การกำหนดเป้าหมายในชีวิตของเยาวชนมุสลิม

คนทุกคนในสังคมย่อมมีจินตนาการและมีเป้าหมายของชีวิตที่ทุกคนต้องพยายามที่จะให้ผลงานของตัวเองถึงระดับที่ตั้งเป้าหมายไว้ ไม่ว่าจะมุสลิมหรือมุสลิมะฮ์ ก็ตาม เช่น อยากจะเรียนรู้อยากได้ปริญญาที่สูง อยากเรียนสูง อยากมีอาชีพการงานที่ดี อยากมีรายได้สูงสามารถที่จะอยู่ได้อย่างยั่งยืน อยากมีรถยนต์ดี ๆ ขับ บ้านหลังใหญ่ คูครองที่น่าพึงพอใจ ต้องการให้สังคมเคารพนับถือให้เกียรติยกย่องอยากมีชื่อเสียง อยากมีอำนาจ อยากเป็นคนรวยมีฐานะ อยากไปเที่ยวทั่วโลก เป็นต้น นี่คือนเป้าหมายของเยาวชนหนุ่มสาวส่วนใหญ่ในปัจจุบัน บางคนก็ไม่มีเป้าหมายเลย ใช้ชีวิตอยู่ไปเรื่อย ๆ โดยไม่คำนึงถึงอนาคตแต่อย่างใด ช่วงนี้จะซื้อมือถือรุ่นใหม่ ช่วงนี้ต้องการจะไปเที่ยวที่ไหน วันนี้จะดูหนังเรื่องไหน แต่อำนาจของตัวเอง การศึกษา บทบาทในทางสังคม หรือแม้กระทั่งเรื่องของครอบครัว อาจไม่เคยคิดถึงเลยด้วยซ้ำ ซึ่งสภาพเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถในชีวิตของตัวเอง เมื่อเผชิญกับอุปสรรคบางประการก็มักจะล้มเหลวไม่บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งอัลกุรอานได้พูดถึงความสำเร็จที่เป็นชัยชนะที่มีแน่นอนในสุเราะฮ์อัลอิหมรอน อายะฮ์ที่ 185 ความว่า "และผู้ใดที่ถูกให้ห่างไกลจากไฟนรก และจะต้องถูกให้เข้าสู่สวรรค์แล้วไซ้ เป็นที่แน่นอนเขาได้รับชัยชนะ และชีวิตความเป็นอยู่แห่งโลกนี้นั้น มิใช่อะไรอื่นใดไม่ นอกจากสิ่งอำนวยความสะดวกแห่งการล่อลวงเท่านั้นไซ้ใหม่" ดังนั้น หากความสำเร็จของชีวิตในโลกนี้ไม่ได้เป็นสัญญาณว่าจะสำเร็จใน โลกหน้าหรือไม่ ก็ถือเป็นการขาดทุนอย่างแน่นอน ส่วนสัญญาณของความสำเร็จในโลกหน้าหากมีปรากฏในโลกนี้ก็จะบ่งชี้ว่าควรเป็นกำไรแน่นอน แม้ว่าจะขาดทุนในโลกนี้ก็ตาม อันเป็นเป้าหมายที่สำคัญของชาวมุสลิมทุกคน เพราะสำหรับมุสลิมแล้วย่อมเชื่อว่าชีวิตในโลกนี้เป็นโอกาสหนึ่งเดียวที่จะชวนขวายเป็นความดีความชอบเพื่อเป็นเสบียงในโลกหน้า เป้าหมายแบบนี้มันจะเปลี่ยนแปลงอะไรมากมายในชีวิตของเรา

ให้ดียิ่งขึ้น มันจะมีอิทธิพลมากแค่ไหนในการคัดเลือกตรวจทานและพิจารณาสิ่งที่ต้องกระทำในชีวิต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันยิ่งใหญ่ของเรา คนเราจะดำเนินชีวิตตามนโยบายของผู้แสวงหาเป้าหมายอันยิ่งใหญ่ในชีวิตกล่าวคือชัยชนะในโลกหน้า มีหลายคนที่ใช้ชีวิตแบบสะเปะสะปะเร่งร้อนไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน คิดแต่จะแสวงหาความสุขใส่ตัวเมื่ออยู่ในวัยหนุ่มสาวเพียงเท่านั้นไม่ได้คิดถึงอนาคตที่จะมีผลต่อตนเองและผู้อื่น ครั้นเมื่อถึงวัยชราก็ได้แต่เสียใจว่าชีวิตของตนเสียไปด้วยสิ่งไร้สาระที่ไม่เป็นประโยชน์ทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า

(2) เยาวชนมุสลิมกับการแต่งกาย

เรื่องที่สังคมพูดกันไว้เสมอ คือการแต่งกายของวัยรุ่นสมัยปัจจุบัน คงไม่ต้องยกตัวอย่างมายืนยันในเรื่องดังกล่าว เพราะมันปรากฏในทุกสถานที่อย่างเปิดเผย และวิเคราะห์ให้ดูว่าเป็นอิทธิพลของวัฒนธรรมของโลกตะวันตกที่ทำให้เยาวชนหนุ่มสาวไหลลื่นไปตามกระแสแฟชั่นของโลกตะวันตก ด้วยความต้องการเลียนแบบและค่านิยมที่ทำให้วัยรุ่นไม่ได้พิจารณาพิจารณาในประเด็นอย่างลึกซึ้ง

เยาวชนบางคนอาจคิดว่า เรื่องการแต่งกายนั้นทำไมจะต้องมีปัญหา สร้างความเดือดร้อนกับผู้อื่น ทำไมเอาประเด็นเล็กน้อยมาสร้างเป็นปัญหาที่ใหญ่กว่า แต่เรื่องการแต่งกายนั้นไม่ใช่เป็นประเด็นเรื่องเล็กสำหรับคนที่มีปัญญา เช่น ชุด เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องนุ่งห่ม เป็นเครื่องหมายอย่างหนึ่งที่จะบ่งบอกให้เห็นถึงสิ่งที่อยู่ภายในสมองและทางด้านจิตใจ อาทิเช่น คนที่ชอบสวมเสื้อผ้ารัดรูปหรือเปิดเผยอวัยวะที่ควรจะต้องปกปิดตามหลักการ หรือชอบแสดงความถึงสวยงาม คนเหล่านี้ต้องมีอะไรในเจตนาธรรมของเขาที่ต้องการแสดงออกสักอย่างหนึ่ง หรือคนที่แต่งตัวแปลก ๆ เหมือนพวกฮิปปี้หรือกลุ่มอื่น ๆ ที่เกิดในโลกตะวันตกและถูกนำมาเป็นตัวอย่างในสังคมของเรา เช่น กลุ่มกะเทย กลุ่มเร่ร่อนที่ไม่ชอบอยู่กับญาติพี่น้อง ครอบครัวกลุ่มผู้ชายที่ไว้ผมยาวหรือผู้หญิงที่ตัดผมสั้น มันเป็นความปั่นป่วนในสมองของพวกดังกล่าวนี้ ก่อนที่จะมาเป็นความปั่นป่วนด้วยพฤติกรรมของพวกเขาในทางสังคม ไข่แล้ว ความวุ่นวายในสังคมส่วนมากก็มาจากพวกนี้แหละที่มีอยู่

อิสลามไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าต้องแต่งกายในรูปแบบหนึ่งรูปแบบใด แต่มีเงื่อนไขที่ศาสนาสอนไว้สำหรับเครื่องนุ่งห่มของมุสลิมและมุสลิมะฮ์ดังนี้ (อุมมฺ มุสลิมาน, 2543)

- ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ปิดบังอวัยวะที่ไม่ควรเปิดเผยที่ศาสนาใช้ให้ปิดบัง สำหรับผู้หญิงคือร่างกายทั้งหมดรวมใบหน้าและฝ่ามือด้วยในบางทัศนะ หรือเว้นใบหน้าและฝ่ามือในอีกทัศนะต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่ควรที่จะรัดรูป ไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง

- ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่เลียนแบบวัฒนธรรมอื่นหรือผู้อื่นที่ผิดหลักการในทางศาสนา อิสลามต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่เลียนแบบเพศตรงข้ามที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ผู้หญิงนุ่งกางเกงหรือผู้ชายแต่งกายแบบผู้หญิงที่มีให้เห็นเป็นการทั่วไป

- ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะต้องการแต่งเพื่อไว้อวดหรือถูกผู้อื่น

- ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ใช่ของที่มีราคาแพงจนเกินไป เหมาะสมกับความสามารถที่จะหามาได้

- สำหรับสตรี ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่มีเครื่องประดับประดาให้เกินสมควร เพราะวัตถุประสงค์ของเครื่องนุ่งห่มของสตรีคือ เพื่อปกปิดความสวยงามและสงวนความงามแห่งความเป็นผู้หญิง ป้องกันอันตรายจากสายตาผู้ชาย เพื่อสำรวมตนตามพระบัญญัติของอิสลาม

ถ้ามีการศึกษาเงื่อนไขอย่างละเอียดรอบคอบจะได้คำตอบชัดเจนเลยว่า กางเกงเอวต่ำ หรือไม่ต่ำ กระโปรงรัดรูปหรือไม่สั้นถึงหัวเข่าหรือเหนือหัวเข่าให้สุภาพสำรวม หรือเสื้อรัดรูปโชว์สะโพก ทั้งหมดนี้เป็นเครื่องแต่งกายที่สวนทางกับหลักการของศาสนาอิสลาม ทำลายมารยาทจริยธรรมของชาวมุสลิม และนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อผู้แต่งกายแบบนี้และต่อสังคมส่วนรวมโดยทั่วไป มีนักสังคมศาสตร์ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับผู้ที่ข่มขืนสตรีที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งมีข้อถามข้อหนึ่งว่าอะไรที่ทำให้ผู้ข่มขืนเริ่มสนใจในเหยื่อ เปอร์เซ็นต์ส่วนมากตอบว่า เส้นผมของผู้หญิง นั่นคือจุดเริ่มของอารมณ์คนแบบนี้

ดังที่ อัลลอฮ์ ได้ตรัสว่า "และจงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แก่บรรดาผู้ศรัทธาผู้หญิงทั้งหลาย ต้องให้พวกนางลดสายตาของพวกนางลงต่ำ (จากสิ่งต้องห้าม) และให้พวกนางรักษาทวารของพวกนางเอง (จากการประพฤติผิดปกติทางเพศ) และอย่าเปิดเผยเครื่องประดับ เว้นแต่สิ่งที่สามารถเปิดเผยได้ (เช่นตาทั้งสองข้างเพราะความจำเป็นในการมองเห็น ฝ่ามือด้านนอก หรือตาข้างหนึ่ง หรือเสื้อผ้า เช่น ผ้าคลุมถุงมือ เป็นต้น) และให้พวกนางปิดด้วยผ้าคลุมศีรษะของนางลงมาถึงอุบัยฮินนะ (คือคอเสื้อคลุมของพวกนางเอง ซึ่งรวมใบหน้า คอ และหน้าอก) และอย่าให้พวกนางเปิดเผยเครื่องประดับของพวกนาง เว้นแต่แก่สามีของพวกนางเอง หรือบิดาของพวกนางเอง หรือบิดาของสามีของพวกนางเอง หรือลูกชายของพวกนางหรือลูกชายของสามีของพวกนางเอง หรือพี่ชายน้องชายของพวกนางเอง หรือลูกชายของพี่ชายน้องชายของพวกนางเอง หรือลูกชายของพี่สาวน้องสาวของพวกนางเอง หรือพวกผู้หญิง (มุสลิม) ของพวกนางเองหรือที่มีเอวขาของพวกนางครอบครอง (ทาสี) หรือคนใช้ผู้ชายที่ไม่มีความรู้สึกทางเพศแล้วนั้น หรือเด็กที่ยังไม่รู้เรื่องเพศสงวนของผู้หญิงเอง และอย่าให้นางกระเทิบเท้าของพวกนางด้วย เพื่อให้ผู้อื่นรู้สิ่งที่พวกนางควรปกปิดในเครื่องประดับของพวกนางให้มิดชิด และพวกเจ้าทั้งหลายจงขอขบรลู่แก่โทษต่ออัลลอฮ์เถิด โอ้อบรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับชัยชนะ" (อันนุร: 31)

ยังมีรายงานจาก เศาะฟียะฮฺ บินอุ ซัยบะฮฺ ว่า ท่านหญิงอาอิชะฮฺ ท่านได้กล่าวว่า เมื่ออายะฮฺนี้ถูกประทานลงมานั้น "และให้พวกนางปิดด้วยผ้าคลุมศีรษะของพวกนางลงมาถึงคอเสื้อคลุมของพวกนางให้ (อุบัยฮินนะ รวมร่างกาย ใบหน้า คอ และหน้าอก) " พวกนางได้นำอิซาร์ (เสื้อผ้าชนิดหนึ่ง) มาฉีกขอบผ้าให้สามารถให้ในส่วนที่สามารถเปิดเผยได้ แล้วใช้มันปิดใบหน้าของพวกนาง"

(บันทึกโดย อัลบุคอรี, 4481) แสดงให้เห็นว่าอิสลามเป็นสังฆธรรม เพราะอิสลามจะเน้นหนักไปที่ในเรื่องอิญาบการคลุมศีรษะของสตรี

ปัญหาที่น่าปวดใจในสังคมปัจจุบัน เช่น ฆาตกรรม การลักทรัพย์ ความขัดแย้ง หรือแม้กระทั่งการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างโรงเรียนหรือสถาบันในปัจจุบัน มักเกิดจากเรื่องผู้หญิง ซึ่งเป็นผู้หญิงที่ประพฤติตัวไม่ดีหรือสุมเสียดในการเกิดปัญหา ทำให้เป็นต้นตอปัญหาระหว่างเพื่อนฝูงมิตรสหาย ซึ่งอะไรที่เลวร้ายมากมายต้องเกิดขึ้นตามมาอีกด้วย คนต่างศาสนิกเคยกล่าวว่าพวกเขาเคารพนับถือผู้หญิงมุสลิม (มุสลิมะฮฺ) ที่คลุมอิญาบปกปิดความงามสง่างามของร่างกายของเธอ และยังพูดอีกว่าเมื่อมองมุสลิมะฮฺที่แต่งตัวสะอาดเรียบร้อย ไม่มีอารมณ์เกิดขึ้นกับเพศตรงข้ามที่มีเหตุอยู่ในปัจจุบัน มีแต่ความเคารพและความภูมิใจที่สตรีสงวนตนแบบนี้ ในสถิติทั่วโลกไม่เคยมีผู้หญิงที่ถูกข่มขืนเนื่องจากคลุมอิญาบปกปิดเอาเราะอย่างมิดชิดสุภาพเรียบร้อย ซึ่งในสังคมมุสลิมทั่วโลกก็มีแบบอย่างให้เห็นว่ามุสลิมะฮฺที่สำรวมตนเองและแต่งกายเรียบร้อยตามหลักการศาสนาอิสลาม ย่อมปลอดภัยในทุกสถานการณ์ทุกช่วงเวลา ตรงกันข้ามกับแฟชั่นของวัยรุ่นในยุคปัจจุบันที่มีอยู่นั้น อันเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เราต้องวิตกกังวลอยู่มากสำหรับผู้ปกครองเพราะแฟชั่นกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะสร้างความภูมิใจแก่เยาวชนหนุ่มสาวปัจจุบัน บางคนไม่รู้ลึกถึงความตกต่ำแห่งพฤติกรรมเลวร้ายของตัวเองที่มาจากการแต่งกาย แต่กลับภูมิใจในเครื่องแต่งกายของตนอีกด้วยซ้ำ และเข้าใจว่าการแต่งตัวทันสมัยจะปิดบังความชั่วร้ายของตนได้ เพราะสังคมนิยมแฟชั่นและใช้เครื่องแต่งกายเป็นบรรทัดฐานในการสำรวจผู้คนอื่น ๆ ในสังคมปัจจุบันเราคิดว่าคนหล่อคนสวยกับคนมีความรู้มีมารยาท ใครจะเด่นกว่าใครในสังคมเรานั้นของเรา การมองผู้อื่น โดยผิวเผินไม่ได้เจาะลึกถึงความรู้ในสมองและเหล่าธรรมในภายในจิตใจ เป็นระบบที่เราต้องโดนการต่อต้านและประณาม คนที่มีการแต่งตัวดีและเรียบร้อยได้โดยไม่จำเป็นต้องตามกระแสแฟชั่นที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ปีนี้เก่งเกยยาวเลยตาตุ่มลงไปปีหน้าขาสั้นเลยหัวเข่าขึ้นไป ปีนี้กระโปรงยาวปีหน้ากระโปรงสั้น พวกเราก็ทำตามแบบหลับลูบลูตาทำนั้น ไม่คำนึงถึงหลักการศาสนาอิสลามของเรา เราต้องมีเอกลักษณ์อัตลักษณ์ในด้านการแต่งกาย เพราะเป็นเสน่ห์ของมุสลิมและมุสลิมะฮฺคือ ความสะอาดความบริสุทธิ์และความสมดุลในทุกกิจกรรมในชีวิตของเขาต่างหาก

(3) เยาวชนมุสลิมกับครอบครัว

ปัจจัยสำคัญแห่งความอบอุ่นในครอบครัวนั้น คือการพูดคุยกันด้วยเหตุด้วยผลไม่ใช้อารมณ์และการยอมรับในความถูกต้องเหตุผล โดยมีความเคารพนับถือต่อผู้หลักผู้ใหญ่และใช้หลักเมตตาธรรมกับผู้น้อยเด็กกว่า ผู้ใหญ่ไม่เข้าใจวัยรุ่น ไม่ยอมรับวัยรุ่น ไม่ทันใจเยาวชนหนุ่มสาว ทำให้เกิดกำแพงสูงกั้นระหว่างคนในครอบครัวญาติพี่น้อง การที่ครอบครัวไม่อบอุ่นก็เพราะ ไม่ยึดในหลักการศาสนาเป็นที่ตั้ง ถ้าหากยึดหลักการของทางศาสนาเป็นที่ตั้งในครอบครัว พ่อ แม่ และลูกๆ ย่อมรู้ถึง

หน้าที่ความรับผิดชอบและสิทธิของตน ทำให้ต้องปฏิบัติตามนั้นไปโดยปริยาย แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือ สามีนไม่เข้าใจในหน้าที่ตามหลักการของทางศาสนา ภรรยาไม่ยอมรับในหน้าที่ตามหลักการของทางศาสนา หรือลูกๆ ไม่ได้รับการอบรมด้วยหลักการของทางศาสนาถูกต้อง ทำให้แต่ละฝ่ายมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ลองนึกถึงบรรพบุรุษที่พวกเขาใช้ชีวิตในอดีตโดยไม่มีระบบการสื่อสารเหมือนปัจจุบัน เขาอยู่กันได้อย่างไร เขาต้องหันหน้าคุยกันเพราะไม่มีเรื่องอื่นที่จะทำ ความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัวยุคก่อนย่อมเกิดจากการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ แต่ในปัจจุบันนี้แทบเป็นใครตัวมันแล้ว แม้กระทั่งปัญหาส่วนตัวของคนในครอบครัวเองนั้น คนนอกกลับรู้ก่อนคนในเสียอีก โดยเฉพาะวัยรุ่นพอมมีปัญหาไปปรึกษาคนโน้นคนนี้ เช่น เพื่อน คนที่ไว้ใจ แต่คนในครอบครัวแทบไม่รู้เรื่องอะไรเลย เราอาจจะพูดได้ว่า ก็พ่อแม่ฉันนี่แหละไม่ยอมฟังไม่ให้โอกาสที่จะให้พูด อาจใช่ แต่ทำไมไม่ลองเข้าไปเสนอปัญหาของตนเองและขอความช่วยเหลือความอนุเคราะห์จากคนใกล้ชิดในครอบครัวเอง การริเริ่มความผูกพันแบบนี้เป็นการสร้างความอบอุ่นในเบื้องต้นของตนเอง แต่ถ้าหากหันหลัง คน โน้นไม่สน คนนี้ไม่เกี่ยว สภาพครอบครัวจะยิ่งแย่ไปกว่านี้อีกจะเป็นปัญหาในอนาคต

ในชีวิตของท่านมี มีอะไรมากมายที่น่าจะนำมาเป็นสิ่งที่น่าสนใจบทเรียนและอุทาหรณ์ ท่านนบีให้สลามแก่พวกเราทุกคนแม้กระทั่งเด็กอายุน้อย การรับประทานอาหารกับเด็ก ๆ และสั่งสอนทางมารยาทต่าง ๆ ที่ปฏิบัติต่อภรรยาของท่านด้วยคำพูดที่นึมนวลน่าฟังและพฤติกรรมที่น่ารัก แม้กระทั่งกับคนรับใช้ในบ้านเรือนของท่าน ถ้าทำอะไรผิดขึ้นมา ท่านนบีก็จะไม่พูดจានอกจากคำพูดที่สร้างสรรค์ มีเหตุผล ซึ่งทำให้ความอบอุ่นร่มเย็นย่อมเกิดขึ้น เมื่อคนใช้ของท่านทำของแตกเสียหาย ท่านนบีก็ไม่ได้ตำหนิเขา ความอบอุ่นจะไม่เกิดขึ้นได้อย่างไรในครอบครัว เราอาจจะยอมรับว่าความห่างไกลระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว ส่วนหนึ่ง อาจเป็นความผิดของผู้ใหญ่ แต่ก็ต้องยอมรับด้วยว่าวัยรุ่นส่วนมากไม่ค่อยฟังผู้หลักผู้ใหญ่ การเชื่อฟังในหลักการทางศาสนาย่อมมีความสำคัญมากกว่าการเชื่อฟังพ่อแม่และผู้ใหญ่ ดังนั้นเราต้องตระหนักว่าความผูกพันระหว่างคนในครอบครัวคือเลือดเนื้อเชื้อไขที่ออกจากกันนั้น และเป็นเชื้อสายแห่งความหวังของพ่อแม่ความเป็นลูกหลานและความเป็นพี่น้องกันให้กลมเกลียวในสังคม

(4) เยาวชนมุสลิมกับการศึกษา

ความรู้นั้นมีหลายชนิดมีทั้งความรู้ประเภทจำเป็นต้องเรียนรู้และความรู้ที่สมควรรู้ กับความรู้ที่ถ้าไม่รู้ก็ไม่เสียหายหรือความรู้ประเภทไร้สาระ กระบวนการศึกษาในทางสังคมอุดมไปด้วยความรู้ที่เป็นประโยชน์สมควรปฏิบัติและความรู้ที่เป็นอันตรายต่อศาสนาและศีลธรรมอันดีของเรา ฉะนั้นเราจึงมีหน้าที่คัดเลือกความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่สังคมให้มีบทบาทในการพัฒนาชาติบ้านเมืองและปรับปรุงชีวิตของเรา เราอาจเข้าใจว่าความรู้ในทุกประเภททุกรูปแบบสามารถเรียนรู้ได้ เช่นบางคนในสังคมมุสลิมอนุโลมให้ตัวเองศึกษาเรียนรู้ความเข้าใจในแนวทางที่ขัดกับหลักการของทางศาสนาอิสลาม

อาทิเช่น การเรียนดนตรี ศิลปะที่มีข้อห้าม ในทางวิชาไสยศาสตร์ หลักวิชาการทางโหราศาสตร์ ฯลฯ อ้างว่า รู้ไว้ก็ไม่เสียหาย แต่นั่นคือความคิดความเข้าใจของผู้ที่ไม่คำนึงถึงคุณค่าแห่งความรู้ความเข้าใจ ซึ่งในมุมมองของอิสลามต้องการให้เราหลีกเลี่ยงหนีห่างจากความรู้ที่เป็นอันตรายต่อศาสนา ท่านนบี มุฮัมมัดวิงวอนขอต่ออัลลอฮ์ ให้พระองค์ทรงคุ้มครองท่านจากความรู้ที่ไม่มีประโยชน์

แน่นอนความรู้ที่มีประโยชน์ยิ่ง คือความรู้ความเข้าใจที่จะทำให้มนุษย์รู้จักพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของมากรายยิ่งขึ้น ปฏิบัติตนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแหล่งความรู้ประเภทนี้คือคำสั่งสอนของทางศาสนาอิสลาม ดังนั้น การศึกษาพื้นฐานของมุสลิมและมุสลิมะฮ์ทุกคนคือต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านศาสนา มากพอสมควร เราอย่าแย้งว่าวัยรุ่นก็เรียนศาสนาเหมือนกัน แต่มีความเข้มงวดที่แตกต่าง เพราะแท้จริง การเรียนศาสนาในบ้านเรา ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรัฐระดับชั้นพื้นฐานหรือระดับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ก็ไม่ค่อยมีใครเอาใจใส่มากนัก ถึงแม้จะเรียนแต่ความรู้เหล่านี้ก็จะลบล้างหายไป เพราะไม่มีการ ทบทวนและไม่มีการพัฒนาการศึกษาศาสนาให้มีความทันสมัย จนทำให้เยาวชนหนุ่มสาวใส่ใจใน ความรู้ทางสามัญมากกว่าศาสนาในปัจจุบัน บางคนอาจจะรู้ข้อมูลเกี่ยวกับวงการบันเทิงดาราดาราหรือ กีฬาความทันสมัยที่ฟุตบอลมากกว่าความรู้เกี่ยวกับหลักการของทางอิสลามเสียด้วย และ บ้างก็อ้าง ว่ารักนบี แต่ไม่รู้รายละเอียดของชีวประวัติท่านนบีทั้ง ๆ ที่รู้มากในรายละเอียดของประวัติของสิ่งที่ เกิดขึ้นนักร้องหรือนักฟุตบอล เป็นต้น

ในปัจจุบันวิชาอิสลามศึกษาบรรจุในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการตามโรงเรียน ระดับประถมและมัธยมศึกษา แต่ก็ไม่เพียงพอสำหรับวัยรุ่นในสมัยนี้ที่ต้องเผชิญกับปัญหามากมาย หลายประการ โดยเฉพาะปัญหาทางวัฒนธรรมและความคิดความรู้สึก จึงต้องมีวิชาศาสนาที่เข้มข้น อันเป็นอาวุธสำคัญประการหนึ่งเป็นเกราะป้องกันตนเองมิให้เยาวชนหนุ่มสาวลุ่มหลงหรือพ่ายแพ้ใน สงครามแห่งความคิดความรู้และวัฒนธรรม ลองไปดูในห้องสมุดร้านหรือขายหนังสือที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีอะไรมากมายที่น่าอ่านน่าศึกษาน่าสนใจ ความสุขแห่งการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่อรรดาธิบายไม่ได้ นอกจากเราต้องลิ้มรสชาติมันเอง เราลองทำตารางในกิจกรรมประจำวันว่าเราต้องทำอะไรบ้าง โดยบรรจุให้การอ่านหนังสือมีเวลาวันละหนึ่งชั่วโมงอย่างน้อยเป็นระยะหนึ่งปี เราจะพบว่าพลังและความหนักแน่นแห่งความรู้เริ่มเกิดขึ้นในชีวิตของเรามากขึ้นอย่างมาก และจะรู้สึกว่าคุณชีวิตมีรสชาติใหม่ เป็นความสุขอีกประเภทหนึ่งที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อนเลย

(5) เยาวชนมุสลิมกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

โลกปัจจุบันและสังคมสมัยนี้ไม่เหมือนสมัยปู่ตายาย ในอดีตบรรพบุรุษไม่เคยกังวลว่าเดือน หนึ่งจะมีกินหรือไม่ ไม่มีความกังวลเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ไม่เคยคิดมากกว่าถ้าป่วยจะมีประกันสังคม รับรองค่ารักษาหรือไม่พวกเขาไม่เคยวิตกเลยว่าถ้าไม่มีพาหนะส่วนตัวที่ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองสังคม จะมองพวกเขาอย่างไร เรื่องยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ เรื่องกัญชา ยาเสพติดต่าง ๆ แทบไม่เป็น

อันตรายเหมือนสมัยนี้ เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างอดีตกับปัจจุบันได้อย่างชัดเจนซึ่งต้องยอมรับว่าอุปสรรคและปัญหาในยุคปัจจุบันนี้มีมากมาย จึงต้องมีกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับยุคปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น ความเสี่ยงในสังคมก็จะเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเมื่อเพิ่มพูนซึ่งบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ในสังคมเนื่องจากว่าคนในปัจจุบันค่อนข้างไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันสูงขึ้นเรื่อยๆ เพราะการค้าและการทำงานทั่วไปย่อมมีหลายความหมายในสายตาของสังคมนั้นเกิดความวุ่นวายจึงเกิดขึ้นในทุกกิจกรรมแม้กระทั่งกิจกรรมเพื่อการกุศลของสถาบันที่ไม่หวังผลประโยชน์ก็มีปัญหาเช่นเดียวกันนี้มีจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีอันตรายที่ต้องประสบในวงการศึกษายุ่งอีกมากมาย หรือแม้กระทั่งเมื่อเดินทางตามถนน ไปธุระในที่ไหนก็ตามย่อมมีอันตรายและความเสี่ยงในระดับหนึ่งอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นหนุ่มเป็นสาว ซึ่งเราจะต้องเพิ่มความระมัดระวังและการเตรียมพร้อม เพื่อให้เข้าใจปัญหาและรู้จักวิกฤตกับทางรอดและวิธีการแก้ไขกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ถ้าคนหนึ่งคนใดที่เรารู้จักปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด เราจะมองว่าปัญหานี้เกี่ยวข้องกับอย่างไรวัยรุ่นบางคนอาจไม่มองว่าเป็นปัญหา แต่กลับอยากลองแม้ว่ามันจะเสี่ยงก็ตาม บางคนก็มองว่าเป็นภัยพิบัติที่ต้องหลบหนีให้ห่างไกลจากมันให้มากที่สุด โดยไม่สนใจว่าผู้ที่ติดยานั้นมีความยากลำบากอย่างไร บางคนมองปัญหานี้เหมือนกับเป็นปัญหาของตัวเองอย่างแท้จริงทำให้เขาเดือดร้อนแทนคนอื่นเพิ่มอีกด้วย อันเนื่องจากความรับผิดชอบที่เป็นคุณสมบัติหรือเป็นองค์ประกอบของผู้มีคุณธรรมวัยรุ่นมุสลิมของเราจะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนสังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่ให้สังคมและสิ่งแวดล้อมมาเปลี่ยนแปลงเขาเอง เราได้เห็นสังคมเต็มไปด้วยสิ่งอบายมุขความไม่เป็นที่ธรรมในสังคมและความลามกหลายชนิดหลายประเภทที่มีอยู่และเห็นได้ในปัจจุบัน แต่เราไม่เคยคิดว่าจุดยืนของเราต่อภัยอันตรายเหล่านี้ เราจะเป็นอย่างผู้ระวังกลัวว่าจะได้รับผลกระทบได้อย่างไร หรือจะเป็นผู้ต่อสู้และสิ่งเหล่านี้ขจัดให้ออกไปจากสังคมของเราให้ได้มากที่สุด เราอาจมีเพื่อนสูบบุหรี่ ถ้าเราอ่อนแอก็อย่าไปยุ่งกับคนเหล่านี้ แต่ถ้าหากมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งและมีความรับผิดชอบต่อสังคมได้สูงมาก เราจำเป็นต้องพยายามทำให้เพื่อนฝูงของเราเลิกสูบบุหรี่ทั้งหมดให้ได้ในปัจจุบัน เราอาจมีเพื่อนบางคนชอบจีบผู้หญิง (หรือผู้ชาย) เราต้องมีท่าทีในการประณามจากคนอื่น ๆ ในสังคมและชำระสิ่งเหล่านี้จากแวดวงเพื่อนฝูงประหนึ่งว่าเป็นการทำลายสังคมทั้งหมดทางสังคมทั้งหมด บางคนอาจจะพูดว่าฉันคนเดียวจะสามารถแก้ไขปัญหาสังคมทั้งหมดได้อย่างนั้นหรือ การที่เราเห็นว่าสิ่งนี้เป็นเรื่องยากลำบากหรือใหญ่โตมากเพราะต่างคนต่างคิดและต่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่ต่างกันไป แต่ถ้าหากเยาวชนหนุ่มสาวทุกคนมีทิศทางเดียวคือการปรับตัวให้เป็นแบบอย่างอันดีงามต่อสังคมและเรียกร้องสังคมให้ปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นมานั้น หน้าทีของแต่ละคนก็จะเบาลง โดยเริ่มที่ตัวเราเองเริ่มเป็นคนดีและเชิญชวนสู่ความดี เลิกทำความชั่วและปราบปรามความชั่ว แล้วเราจะเห็นว่าหลายคน

ในสังคมจะปฏิบัติตามและจะกล้าทำเหมือนเรา เห็นเราเป็นแบบอย่าง เมื่อนั้นเราก็จะมีผลบุญมหาศาลที่สะสมมาจากความดีที่คนอื่นเลียนแบบเราเอง

(6) เยาวชนมุสลิมกับสื่อและเทคโนโลยี

การสื่อสารในยุคปัจจุบันได้รับการพัฒนาอย่างมากกว่าการจัดการทางด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางด้านวัตถุมาก จนกระทั่งไม่มีใครสามารถตามผลิตภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีได้ทัน เพราะมันมีความก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วทุกวันเลยทีเดียว คนส่วนมากพูดว่าการสื่อสารเป็นดาบสองคม เนื่องจากมันมีทั้งคุณและโทษ แต่ที่จริงแล้วนั้นประโยชน์และความเสียหายนั้นอยู่ที่คนใช้เองที่จะต้องรู้ว่าอะไรเป็นประโยชน์สมควรปฏิบัติและอะไรมิใช่ประโยชน์ไม่สมควรปฏิบัติ ไม่ได้อยู่ที่การสื่อสาร อาทิเช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ คนที่ใช้มันต่างหากที่จะทำให้เครื่องมือนี้มีประโยชน์ต่อชีวิตหรือเป็นความหายนะต่อสังคมเหมือนกัน โทรศัพท์มือถือช่วยประหยัดเวลาและเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ อย่างรวดเร็วทันต่อการจัดการได้ดีกว่าในอดีต ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ดียิ่งสำหรับการทำธุรกิจหรือใช้ในกรณีฉุกเฉินและจำเป็น แต่หากเป็นการสื่อสารเพื่อทางความชั่ว อาทิเช่น วัยรุ่นหนุ่มสาวที่ใช้พูดคุยกันโดยไม่มีเหตุไม่มีผลไม่มีแก่นแท้และไม่คำนึงถึงข้อผิดพลาดและข้อห้ามในทางอิสลาม ย่อมส่งผลอันเลวร้ายต่อครอบครัวและสังคม ที่มากน้อยที่ครอบครัวหลายครอบครัวที่แตกต่างกัน ชีวิตหลายชีวิต ต้องประสบภัยผลเสียหายและความวิบัติแห่งอุปายของผู้ไม่มีความรับผิดชอบทางสังคมนั้น โดยใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือในการทำร้ายผู้อื่นที่มีขึ้นมาจากคนในสังคมเอง เราเคยคิดไหมว่า ถ้าเราใช้ชีวิตโดยปราศจากมือถือเราจะอยู่ได้ไหมอย่างไร เราจะมีสุขสบายไหม เรายังเป็นผู้สร้างระบบชีวิตของตัวเอง และเป็นผู้กำหนดสิ่งจำเป็นในชีวิตของเรา โทรศัพท์ก็เช่นเดียวกัน มันกลายเป็นปัจจัยสำคัญในชีวิตเพราะการสร้างความสุขสนุกสนานในครอบครัวโดยไม่มีใครนึกว่าจะมีสิ่งอื่นที่มีบทบาทในครอบครัวแทนโทรศัพท์ และสิ่งเร้าทางครอบครัวจึงเกิดการเข้าใจว่าชีวิตของเราผูกพันกับการสื่อสารหลากหลายประเภทแบบนี้ทำให้เราคิดว่าชีวิตของเราจะล้มเหลวหากไม่มีระบบการสื่อสารดังกล่าวอย่างไรบ้าง เราเคยคิดไหมว่า ถ้าเราใช้ชีวิตได้โดยไม่ต้องดูทีวี ถ้าต้องการเสาะหาข่าวสารจากทางอื่น ๆ ก็ติดตามหนังสือพิมพ์หรือเว็บไซต์ข่าวทางอินเทอร์เน็ต เราจะสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้หรือไม่

โลกของวัฒนธรรมตะวันตกได้นำเสนอรูปแบบแห่งชีวิตของพวกเขาให้ประชาคมโลกได้มีการบริโภคและใช้ชีวิตเหมือนพวกเขา จึงไม่มีอะไร ที่เป็นกิจกรรมโดดเด่นและเด่นชัดในสังคมนอกจากต้องผ่านการประทับตราจากสื่อทางตะวันตก แม้กระทั่งความสนใจในประเด็นหนึ่งประเด็นใดก็ต้องรอข้อแนะนำจากสื่อตะวันตก ซึ่งมีอิทธิพลต่อสังคมโลกที่สูงมาก ในสังคมไทยวัยรุ่นหนุ่มสาวนุ่งกางเกงเอวต่ำโดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางทางสื่อมวลชนทั้งในและต่างประเทศ แต่เมื่อเป็นข่าวทางสื่อของประเทศอเมริกาว่ากางเกงเอวต่ำนั้นจะถูกห้ามในรัฐหนึ่ง ก็กลับกลายเป็นข่าวที่มีน้ำหนัก

พอที่จะกระตุ้นให้นักการศึกษา นักวิชาการ นักสังคม และสื่อนำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นนี้กันอย่างกว้างขวางโดยอ้างถึงสิทธิเสรีภาพ เยาวชนหนุ่มสาวที่เข้าไปดูเว็บไซต์ที่เผยแพร่ชีวิตของชาวตะวันตกทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความบันเทิง ธุรกิจ หรืออื่น ๆ พอกลับมาอยู่ในสังคมของเขาก็ย่อมเกิดการเปรียบเทียบกันอย่างมาก และด้วยการที่เยาวชนด้อยประสบการณ์อาจเกิดความเข้าใจว่าชีวิตของตนจะไม่สมบูรณ์ทำแบบผู้อื่นไม่ได้และบรรลุความสำเร็จจนกว่าจะให้ระบอบชีวิตแบบชาวตะวันตกปรากฏในชีวิตของตนได้หรือไม่ และนั่นคือความวิตติที่เยาวชนหนุ่มสาวต้องประสบหากไม่มีพื้นฐานแห่งอิมานที่ถูกต้อง หรือไม่มีความภูมิใจในศาสนาของตนที่มีหลักเกณฑ์หลักการที่ดีงาม

เราต้องการให้เยาวชนหนุ่มสาวของเรามีใช้เป็นเพียงผู้บริโภคทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้อื่นเท่านั้นเอง แต่ต้องการให้พวกเราเป็นผู้ผลิต ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข และพัฒนาการทางการสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับชีวิตของชาวมุสลิม อย่างน้อยที่สุดก็เป็นผู้บริโภคแบบคัดเลือกและรู้จักสรรหาสิ่งที่ดี เพื่อขจัดความชั่วที่ผ่านมาทางสื่อมวลชนมิให้มีอิทธิพลหรือความสำคัญในชีวิตของตนอย่างไร มีนักเขียนท่านหนึ่งเคยวิเคราะห์ว่า คนที่ใช้โทรศัพท์มือถือมักจะเป็นคนที่ไม่มีความสำคัญและได้ให้เหตุผลว่าถึงคนที่มีค่านั้นจะไม่มีโอกาสหรือเวลาใช้มือถือ อาทิเช่น บรรดาข้าราชการ ผู้นำประเทศซึ่งจะมีคนที่ใช้โทรศัพท์มือถือแทนเพราะพวกเขาเหล่านั้นจะมีภารกิจมากมายหลากหลายอย่าง วัยรุ่นมุสลิมของเราทำไมไม่คิดว่าอุปกรณ์สื่อสารและเทคโนโลยีนั้นไม่ใช่เครื่องหมายที่แสดงว่าผู้ใช้นั้นเป็นคนสำคัญหากเป็นเครื่องหมายแห่งความฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย และเป็นลักษณะของผู้มีเวลามากมายและไม่รู้จะใช้ไปอย่างไร เป็นการเรียกร้องให้เยาวชนหนุ่มสาวตั้งสติปัญญา มีสติ ความรับผิดชอบ มีวิจารณญาณและความสมดุลในการบริโภคเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพราะในชีวิตของเรามีหลากหลายอย่างที่เทคโนโลยีช่วยอะไรไม่ได้อยู่ เราก็อย่างหลงเชื่อตามภาพโฆษณาที่ล่อลวงให้เกิดกิเลสของเราจงใจไปสู่ความวิตติ โดยไม่รู้ตัว แทนที่มนุษย์จะเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความสุขในชีวิตได้ แต่เทคโนโลยีกลับเป็นผู้ข่มมนุษย์จนสร้างความลำบากใจให้แก่มนุษย์เสียเองจากที่เห็นอยู่ในปัจจุบันที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

(7) เยาวชนมุสลิมกับการเมือง

การเมืองการปกครองในสังคมใช้ระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักในการปกครองประเทศชาติ ซึ่งในทัศนะของอิสลามระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นระบอบที่ขัดกับหลักการอิสลามหลาย ๆ ด้าน อาทิเช่น ด้านความศรัทธาเพราะหลักการของระบอบประชาธิปไตยให้สิทธิแก่ผู้แทนราษฎรเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย ซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ของพระเจ้าเท่านั้น ดังที่อัลลอฮฺ ตรัสไว้ในซูเราะฮฺ อัลอันอาม อายะฮฺที่ 57 ความว่า "แท้จริงการชี้ขาดนั้นมีใช้สิทธิของใครอื่นนอกเสียจากเป็นสิทธิของอัลลอฮฺ เท่านั้น" ส่วน

ด้านศีลธรรมประเพณีและคุณธรรม ระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญแก่เสียงส่วนมากของประชาชน โดยไม่คำนึงว่าส่วนมากนั้นยึดในความถูกต้องหรือไม่หรือมีความเสียหายเกิดขึ้นอย่างไร จึงส่งผลให้คนชั่วสามารถอ้างสิทธิของตนเพื่อกระทำความชั่วได้อย่างไม่อาย ก็เพราะระบอบประชาธิปไตยนั้นหลบลี้หนีต่อสิ่งที่ทำลายศีลธรรมอันดีของศาสนา ถ้าหากเป็นเสียงส่วนมาก ระบอบประชาธิปไตยยังมีผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสถาบันหลักชาติหรือแม้กระทั่งองค์กรต่าง ๆ ในสังคม เพราะเป็นระบอบที่ทำให้ผู้คนในสังคมยึดพรรคพวกเพื่อนฝูงมากกว่าผลประโยชน์ของชาติ หาเสียง โดยปราศจากผลงานและเหตุผลการจ้องทำลาย ถัดมาในการประชุมนอกรอบ (ล็อบบี้) ดังกล่าวทั้งหลายทั้งปวงเป็นอุปสรรคที่ทำให้เยาวชนหนุ่มสาวอี๊ดอดหนักใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองเพื่อบริหารสังคม นั่นแหละครับคือสิ่งที่ทำลายสำหรับพวกเรา เพราะพวกเราคือความหวังของสังคม พวกเรา เป็นอนาคตของสังคม อย่านมองพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่ผิดหลักการแล้วนำมาอ้างเป็นอุปสรรค พวกเรามีหน้าที่ในการศึกษาปัญหาต่าง ๆ และนำเสนอรูปแบบที่จะไม่ให้เกิดปัญหาอีกแล้วเกิดขึ้นหรือให้มันน้อยลง พวกเรามีหน้าที่ที่จะนำเสนอรูปแบบแห่งการบริหารสังคมโดยปราศจากมลทินและความสกปรกของการเมือง อาทิเช่น คอร์รัปชัน สนิบบน และอื่น ๆ

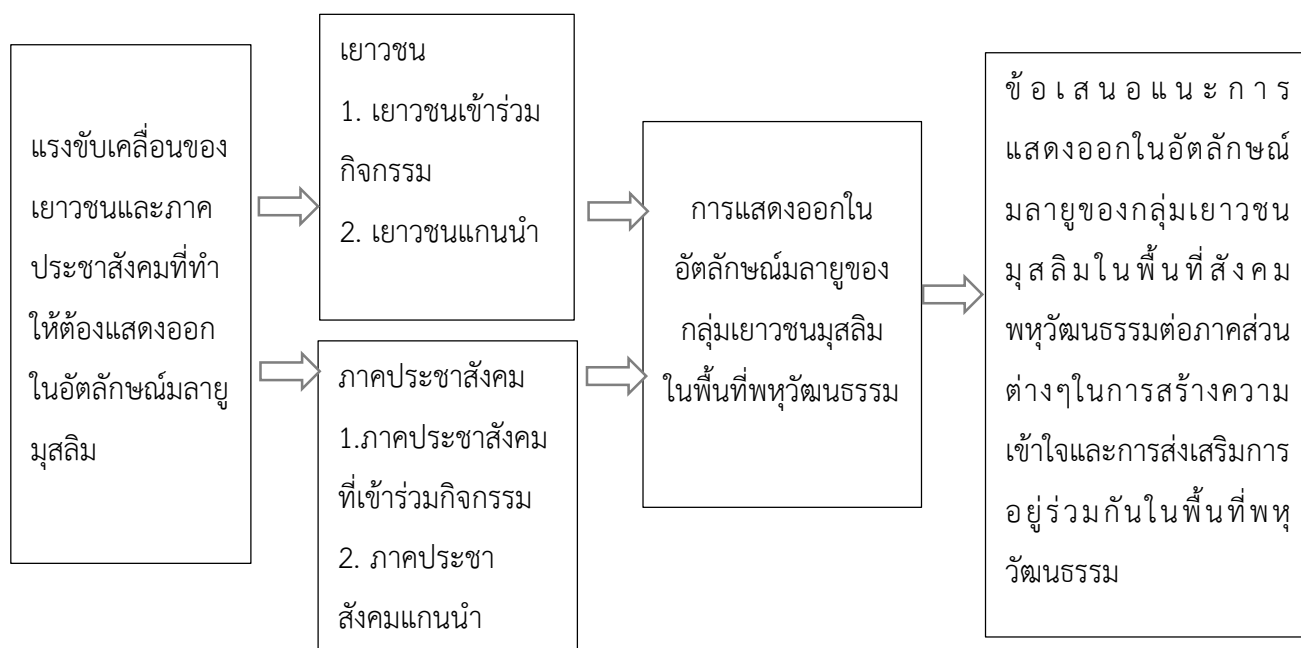
แม้ว่าสังคมจะดูถูกหนุ่มสาวและมีการยึดติดกับความผิดที่ถูกสืบทอดกันมาในอดีตของสังคม ด้วยน้ำมือของผู้ใหญ่บางคนบางท่าน เพราะการยึดติดกับความผิดของผู้ใหญ่ย่อมเป็นความหายนะในวันอาคีเราะห์ (วันสิ้นโลก) ดังที่อัลลอฮ์ ตรัสไว้ในสุเราะฮ์อัลอะหฺซาบ อายะฮ์ที่ 67 ความว่า "และพวกเขา (คือผู้ปฏิเสธที่เข้านรก) ข้าแต่พระเจ้าของเรา แท้จริงเราได้เชื่อฟังปฏิบัติตามบรรดาหัวหน้าของเราและบรรดาผู้ใหญ่ของเรา " ดังนั้นพวกเขาได้ทำให้พวกเราหลง โดยแน่นอน การยึดติดกับความผิดของผู้ใหญ่นั้นไม่เกี่ยวกับการเคารพผู้ใหญ่แต่อย่างใด การเคารพยอมรับนับถือผู้ใหญ่ก็เพราะผู้เป็นใหญ่นั้นใหญ่ด้วยความถูกต้องเป็นธรรม ไม่ใช่ใหญ่ด้วยอายุและความอาวุโสเป็นหลัก เพราะตามธรรมเนียมประเพณีเขาเรียกกันคนแก่ แต่ผู้ใหญ่คือผู้ที่ยึดมั่นกับความถูกต้องและต่อสู้เพื่อสังคม ซึ่งอาจเข้าใจว่าเราไม่เคารพผู้ใหญ่ เพราะเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในสังคมว่าเยาวชนหนุ่มสาวที่ไม่ยอมรับในความผิดของบรรพบุรุษจะถูกกล่าวหาว่าไม่เคารพผู้ใหญ่ จึงอยากให้กำลังใจและตักเตือนว่าหากเป็นความถูกต้องเราต้องเคารพผู้ใหญ่อย่างเต็มที่ แต่หากเป็นความผิดตามหลักการศาสนา เรามีหน้าที่เชื่อฟังพระเจ้าเป็นเจ้าและปฏิบัติตามหลักการเท่านั้น บทบาทหรือการเคลื่อนไหวของเราไม่ว่าจะเป็นการเมืองหรือการทำงานในสังคม ขอให้เรายึดในประเด็นนี้และมีมาตรการอันเข้มงวดเพื่อให้เยาวชนหนุ่มสาวเป็นความหวังของประชาชาติอิสลามอย่างแท้จริง

ดังนั้น ในการศึกษา ทศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงออก ในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี กลุ่มประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่เยาวชนมุสลิมที่เข้าร่วมกิจกรรมเทศกาลฮารีรายอ อีดิลฟิตรี จัดกิจกรรม MELAYU RAYA 2022 ณ หาดวาสุกรี ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยกำหนดกลุ่ม ตัวอย่างเป็นเยาวชนที่เป็นแกนนำและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องการแสดงออก ถึงอัตลักษณ์ของมุสลิม สมควรศึกษาให้ทราบถึงทศนคติของเยาวชนเหล่านั้น ทั้งนี้จะต้องอาศัยภาค ประชาสังคม ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานและองค์กร ผู้แทนสมาคม สมัชชาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน ตัวแทนสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนา ซึ่งภาคประชาสังคมเหล่านี้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการ สร้างทศนคติ อัตลักษณ์มลายูให้แก่เยาวชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัด ปัตตานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่จัดกิจกรรมดังกล่าวขึ้น จึงสมควรศึกษาทศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาค ประชาสังคมกับกรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรม สายบุรี จังหวัดปัตตานี

2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่าทศนคติของเยาวชน มุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่ พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี จะต้องอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์และอัตลักษณ์มลายู (Identity) ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอำเภอสายบุรีใน ประวัติศาสตร์เป็นหัวเมืองที่มีความสำคัญ ประชาชนยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรมมลายูดั้งเดิม จึงมีอัตลักษณ์เฉพาะที่สมควรนำมาศึกษาวิจัย โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่ เกี่ยวกับทศนคติ (Attitude) แนวคิดทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม (Multicultural) โดย อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนและเยาวชนมุสลิม (Youth and Muslim Youth) เพื่อเป็นกรอบ แนวคิดในการศึกษาวิจัย ทศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงออกในอัต ลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี ดังรายละเอียดกรอบ แนวคิดต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ถึงการแสดงออกอัตลักษณ์ของเด็กและเยาวชนมุสลิมทัศนคติในพื้นที่ที่เกิดจากสาเหตุ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยกำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 3.1 ผู้ให้ข้อมูล
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 วิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูล
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1. ผู้ให้ข้อมูล

ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง มีเกณฑ์นำมาพิจารณา 3 ประการ คือ สถานที่ เวลา และแบบแผนการแสดงออก ซึ่งความหมายของประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลตามแนวคิดของ Steeves (2547, อ้างถึงใน ชาย โพธิสิตา, 2562) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์การร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน บริเวณหาดवासกรี ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทั้งสิ้น 12 คน เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นเยาวชนแกนนำในการรวมกลุ่มเยาวชนจากสถาบันการศึกษา จำนวน 9 คน แกนนำภาคประชาสังคมที่เป็นผู้จัดการกิจกรรมและเป็นผู้ที่ถูกเรียกเข้าไปให้ข้อมูลในกรณีการทหารหลังจากการจัดกิจกรรมจำนวน 3 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งได้มาจากการศึกษาทฤษฎี หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ข้อมูลหรือประเด็นสำคัญที่ต้องการที่จะศึกษา และตรวจสอบแบบสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการจำนวน 3 ท่าน ซึ่งข้อคำถามมีความสัมพันธ์กับประเด็นที่ต้องการศึกษาดังนี้

1. สถานการณ์ที่เกิดขึ้น การจัดกิจกรรมจัดขึ้นมาเพื่ออะไร ดำเนินการอย่างไรในการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของประชาชนและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
2. ความคิดเห็นของเยาวชนและภาคประชาสังคมต่อเหตุการณ์ดังกล่าวอัตลักษณ์มลายูที่เกิดขึ้นในกิจกรรม

3. เสนอแนะต่อภาคส่วนต่าง ๆ ให้เข้าใจในอัตลักษณ์มลายูและเสนอแนะในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่พหุวัฒนธรรม และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสังคมอย่างน้อยแค่ไหน ตอบสนองต่อความต้องการของวัตถุประสงค์ของผู้จัดหรือไม่

3.3 วิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูล

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยเด็กและเยาวชนแกนนำและผู้เข้าร่วมกิจกรรม และภาคประชาสังคมที่เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรม ร่วมกับการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ และการนำข้อมูลดังกล่าวมาเรียบเรียง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาข้อสรุป ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ได้กำหนดขั้นตอนคือ การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ จัดการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา กำหนดประเด็นการศึกษาให้ครอบคลุมชัดเจนและตั้งแนวคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยผู้ศึกษาได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และติดต่อผู้ให้ข้อมูล ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาจะทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ก่อนสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และขออนุญาตบันทึกเสียงร่วมกับการจดบันทึกด้วย ผู้ศึกษาได้ขออนุญาตสัมภาษณ์เพิ่มเติมและสิ้นสุดเมื่อข้อมูลที่ได้มาไม่มีประเด็นใดแปลกใหม่จากที่เป็นอยู่

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำหรับวิจัยคุณภาพประกอบด้วย 3 ขั้นตอน Miles and Huberman (1994, อ้างถึงใน ชาย โพธิสิตา, 2562) ได้แก่

1. การจัดการข้อมูลที่ได้มาจากเก็บข้อมูลในการลงภาคสนาม เพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์ในขั้นต่อไปได้สะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่จะมาในรูปของการบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์จากนั้นนำมาถอดออกมาเป็นเอกสารจากข้อมูลที่ได้มา แล้วจึงใส่รหัสข้อมูลทำเครื่องหมายแยกข้อมูลเป็นส่วน ๆ โดยคัดเลือกข้อมูลที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจเพื่อให้เป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งรหัสจะทำหน้าที่มีอยู่ 3 ประการ คือ 1) เป็นหน่วยข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ 2) เชื่อมโยงกับข้อความในข้อมูล 3) ย่อหรือทอนข้อมูลให้มีขนาดเล็กลงโดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่มีผลต่อการวิจัยเป็นหลัก

2. การแสดงข้อมูล คือ การนำเอาข้อมูลที่ได้ใส่รหัสไว้แล้วมาจำแนกเป็นกลุ่ม ๆ ตามประเด็น เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน ทำการกำหนดประเด็นสำคัญและแสดงรายละเอียดของประเด็นสำคัญแล้ว นำเอาข้อค้นพบทุกประเด็นมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เกิดเป็นกรอบหรือเค้าโครงที่บอกเรื่องราวทั้งหมด ในเรื่องที่ทำการศึกษา

3. การอธิบายข้อมูล คือ การอธิบายข้อค้นพบทั้งหมดและสังเคราะห์คำอธิบายนั้นเป็นความรู้ ที่ใช้ได้กับเรื่องที่ศึกษา

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่อง ทศนคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการ แสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี เป็น การศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และลงพื้นที่เก็บ ข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ผู้ศึกษาได้นำเสนอผล การศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

4.1. ทศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการ แสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัด ปัตตานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมและเยาวชนแกนนำ

4.2. ทศนคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อการแสดงออกในอัตลักษณ์ของเยาวชนมลายู ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการ แสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่ พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรม และภาคประชาสังคมที่เป็นแกนนำ

4.3. ข้อเสนอแนะการ แสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมต่อภาคส่วน ต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม โดยเก็บรวบรวม ข้อมูลจากภาคประชาสังคมและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม และภาคประชาสังคมและเยาวชนที่เป็น แกนนำ

4.1. ทศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัด ปัตตานีโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมและเยาวชนแกนนำ รายละเอียดดังนี้

เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมและเยาวชนแกนนำได้ตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับทศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ไว้ดังนี้

จากข้อคำถามที่ว่า เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมในวันดังกล่าวมีความคิดเห็นอย่างไร และมีเหตุผลใดที่ได้เข้าร่วมการจัดกิจกรรม Perhimpunan Melayu Raya 1443 เยาวชนได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

“การจัดกิจกรรม Perhimpunan Melayu Raya 1443 เป็นกิจกรรมที่เราจัดมาแล้ว 3 ปี การกิจกรรมครั้งนี้เป็นการจัดกิจกรรมของเดือนรอมฎอน โดยการรวมตัวกันเพื่อการเฉลิมฉลองในเทศกาลดังกล่าว มีการประสานงานกับเยาวชนในการแสดงเอกลักษณ์ประจำบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง และเน้นย้ำให้เยาวชนเองซึ่งเป็นความหวังของอนาคตแห่งสันติภาพ ได้รวมตัวกันหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ใน 2-3 ปีที่ผ่านมา” (เยาวชนแกนนำที่เข้าร่วมกิจกรรม 1)

“ความเป็นมลายูนั้นมีคุณค่าอย่างสูงในการเป็นอยู่ ผมเป็นคนจังหวัดนราธิวาสมีความรู้สึกนึกคิด เกี่ยวกับความเป็นชาวมุสลิมที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นที่เป็นตัวตน ประกอบกับในช่วงเวลา 2 – 3 ปีที่ผ่านมาไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในการแสดงออกได้เนื่องจากสถานการณ์โรคโควิดระบาด ประกอบกับมีเพื่อนชักชวน มาทั้งในบริเวณแถวบ้านและสถาบันการศึกษา เพื่อน ๆ พี่ ๆ ที่รู้จักแนะนำให้มาร่วมกิจกรรมและเพื่อนๆ พี่ๆ ที่รู้จักก็มาร่วมกิจกรรมด้วย”(เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม 1)

“เป็นการแสดงออกในความเป็นเรา และบริเวณจัดงานอยู่ใกล้กับบ้านจึงทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมทำได้ง่าย ประกอบกับมีพี่ที่เคารพชักชวนเข้าร่วมกิจกรรม และมีความเกรงใจอยู่ด้วยเลยมาร่วมกิจกรรม ประกอบกับการจัดกิจกรรมมีความตั้งใจของเราด้วย ก็ทำให้เข้าร่วมกิจกรรม Perhimpunan Melayu Raya 1443” (เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม 2)

“การที่เราเข้าร่วมกิจกรรมนั้นเป็นเพราะเรามีความผูกพันกับวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้ร่วมกันก่อสร้างร่างมันขึ้นมาด้วยความผูกพันกับโรงเรียนสอนศาสนาที่ผมได้อยู่ได้อาศัยเล่าเรียนมาเป็นเวลามากกว่า 12 ปี เพื่อนและคนที่เราเคารพศรัทธาก็อยู่เรียนก็เล่นมาด้วยกัน ฉะนั้นการแสดงออกของเราในวันจัดกิจกรรมถือเป็นความภาคภูมิใจในการเกิดมาในสังคมที่เราเติบโตมา”(เยาวชนแกนนำของสถาบันการศึกษา 1)

“การแสดงออกของเราให้สังคมไทยและสังคมโลกได้เห็นถึงการมีตัวตนของคนมลายูในพื้นที่ที่มีความรัก ความสามัคคีในการแสดงออก การออกมาของเยาวชนประชาชนในพื้นที่ที่มีจำนวนมากยอมทำให้เห็นว่าเรามีสิ่งเหล่านี้มากเพียงใด ว่าเราเชื่อแบบใด มีความเป็นตัวตนในสังคมอย่างไรเพราะมีการวิพากษ์วิจารณ์เป็นจำนวนมากทั้งฝ่ายความมั่นคงและสังคมอื่นที่ไม่เข้าใจว่าเรามีเจตนาอย่างไร”(เยาวชนแกนนำของสถาบันการศึกษา 2)

“การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวมีความเป็นการรักษาความเป็นตัวเราไม่ได้หายไปจากสังคมเรา ร่วมตัวกันของกลุ่มพี่น้องในหมู่ที่ 2 ตำบลปล่องหอย อำเภอกะพ้อ ซึ่งเชื้อสายเดียวกันทั้งหมด บ่งบอกว่าเรามีความสามัคคีกัน ร่วมแสดงออกในงานนี้มีธงหมู่บ้านที่เราพร้อมกันซื้อ และร่วมตัวกันในอำเภอกะพ้อก่อนที่จะรวมตัวกัน ขับรถ ทั้งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ไปยังที่หมายดังกล่าว มีพื้นที่เป็นคณะประสานงานในอำเภอค่อยประสานให้ว่าจะไปตอนไหน เมื่อได้รับสัญญาณจากฝั่งผู้จัดงานเราก็ไปกัน การไปของเรามีจำนวนมากเพราะอยู่ใกล้กับการจัดงานระยะทางไม่ถึง 20 กิโลเมตร มีจำนวนที่นับได้ มากกว่า 1000 คน แสดงถึงความสามัคคีของคนชาวกะพ้อ”(เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม 3)

“การรวมตัวนั้นรวมตัวกันในตอนเช้าที่บ้านผมที่อำเภอยิ่งอ เพื่อนๆมารวมตัวกันเพื่อพบปะพูดคุยกันของแต่ละหมู่บ้านก่อนที่จะมีแกนนำในการจัดงานมาบอกว่าจะออกจากที่นั่นก็โหมงแล้วจึงเข้ามาช่วยกันในหาดวาสกรี การเตรียมตัวก็ทำตามข้อเสนอแนะจาก เพจFacebook ของ Civil Society Assembly For Peace – CAP ในการเตรียมตัวไปร่วมงาน”(เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม 4)

“การไปของผมขึ้นไปเพื่อพบปะพูดคุยกันระหว่างเพื่อนที่นัดกันรวมตัวกันในช่วงดังกล่าว เพราะการที่เราได้ร่วมกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนที่เกิดขึ้นทำให้ได้รู้จักคนในพื้นที่ให้รู้จักกันร่วมทั้งได้เฉลิมฉลองในเทศกาลรอมฎอนอีกด้วย”(เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม 5)

“เรามาพร้อมกับพี่แกวบ้านมีการรวมตัวกันของเพื่อน ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชนในท้องถิ่น มาร่วมกัน และประกอบกับโควิด 19 ที่แพร่ระบาดนั้นทำให้เราไม่ได้มารวมกันบ่อยนักมีแต่เพื่อนที่สนิท ๆ เท่านั้นที่ไปมาหาสู่กันได้และโควิดเริ่มลดลงดูจากเพื่อนพี่น้องในโรงเรียน ขออนุญาตไม่บอกถึงโรงเรียนที่เรียน มีคนไปร่วมมากเนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความนิยมในพื้นที่”(เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม 6)

“ผมกับเพื่อนไปเพื่อแสดงออกเฉลิมฉลองในเทศกาลรอมฎอน อันประเสริฐของชาวมุสลิมให้มีแสดงออกให้คนอื่นเห็นถึงความมีตัวตน และเป็นการรวมเพื่อนพี่น้องในชุมชนได้แสดงออกถึงความสามัคคีได้อย่างถูกต้อง แสดงถึงความเป็นปึกแผ่นของชาวบ้าน ได้เจอเพื่อนและไปเที่ยวกันต่อหลังจากการจัดกิจกรรม”(เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม 7)

“ผมกับเพื่อนร่วมไปกิจกรรมที่แสดงออกในอัตลักษณ์หลายๆที่แสดงออกของเราคนรุ่นใหม่ และแสดงถึงความเป็นตัวเองโดยเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เหมือนเยาวชนที่ไปร่วมตัวกรุงเทพ ได้แสดงออกในจุดยืนของตนเองมาเป็นตัวแบบ และไม่มีความรุนแรงในการจัดกิจกรรม (เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม 8)

“ผมได้ไปเป็นครั้งแรกมีความประทับใจในความเป็นมาอยู่ในพื้นที่ ไปหาเพื่อนไปหาพี่ไปหาน้องและรักผืนแผ่นดินนี้ มีความสนุกสนานมากในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ (เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม 9)

“การจัดกิจกรรมดังกล่าว มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเพจ Facebook Civil Society Assembly For Peace : CAP ในการจัดกิจกรรม การประสานงานไปยังคนที่รู้จักกันเพราะมีเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่อยู่แล้วและสื่อสารกันในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของทางเครือข่าย ไม่ว่าจะ LINE หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ แต่การมาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมาเป็นจำนวนมาก เกินที่ตั้งเป้าหมายไว้มาก” (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 2)

ภาพประกอบ 4.1 การรวมตัวในอำเภอ

ที่มา : The Motive, 2565

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนหนึ่งรับรู้ข่าวสารจากการบอกต่อ จากการชักชวนของรุ่นพี่ เพื่อนๆ และจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Facebook Civil Society Assembly For Peace : CAP ในการจัดกิจกรรม การประสานงานไปยังคนที่รู้จักกัน เนื่องจากมีเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่ และใช้ LINE หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ เยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นการเฉลิมฉลองในเทศกาลอารีรายอและบางส่วนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นลักษณะ ตามเพื่อน ๆ มาร่วมกิจกรรม โดยมีการรวมตัวในหมู่บ้านและอำเภอก่อนที่จะเคลื่อนตัวไปยังสถานที่จัดงาน ซึ่งไม่ไกลจากบ้านมากนัก ประกอบกับสถานการณ์โควิดระบาด เยาวชนไม่ได้มีกิจกรรมร่วมกันเป็นเวลา 2-3 ปี การชักชวนมาทำกิจกรรมจึงเป็นไปได้โดยง่าย

4.2. ทักษะคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อการแสดงออกในอัตลักษณ์ของเยาวชนมลายูในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมและภาคประชาสังคมที่เป็นแกนนำ รายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ภาคประชาสังคมซึ่งมีบทบาทสำคัญ ได้อธิบายสาเหตุและเหตุผลในการเข้าร่วมการแสดงออกใน อัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัด ปัตตานี สามารถรวบรวมจากข้อคำถามได้ดังนี้

4.2.1. จากข้อคำถามที่ว่าเหตุผลในการจัดกิจกรรมในการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรีจังหวัดปัตตานี การจัดกิจกรรมดังกล่าวมีเหตุผลและความต้องการที่จะแสดงออกอย่างไรและมีการพัฒนาการอย่างไร ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

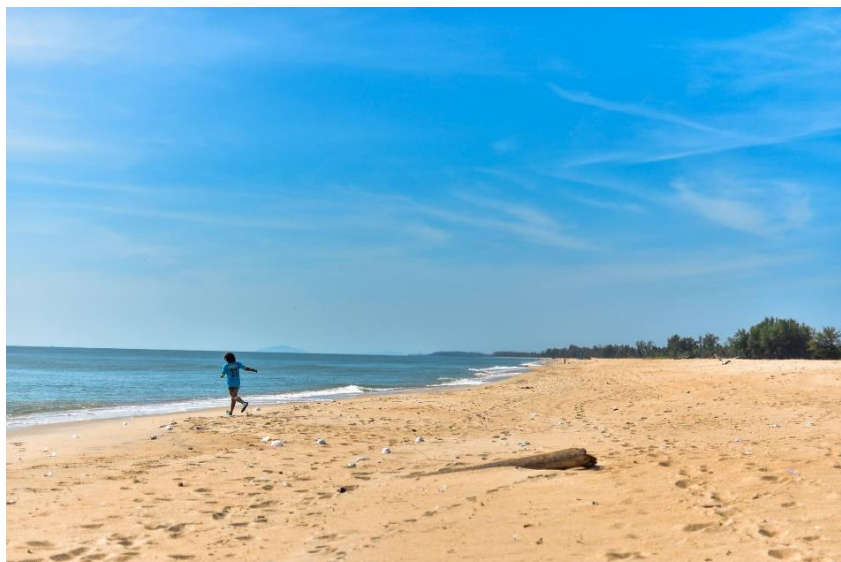
“ส่วนตัวของผมที่เข้าร่วมกิจกรรม เพราะมีความเข้าใจอยู่ว่าเราคือใคร แต่เราอยากให้คนอื่นเข้าใจเราและอยากให้คนอื่นในพื้นที่รู้ว่าเราคือใคร เพื่อส่งผลกระทบต่อวิถีคิด ส่งผลต่อหลาย ๆ อย่าง เช่น นโยบายการพัฒนาต่าง ๆ ที่คนไม่เข้าใจตัวตนของเรา ส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาที่ถูกต้อง ก็ไม่ใช่รัฐไปเอาโมเดลของล้านนามาใช้กับ 3 จังหวัด ซึ่งมันก็ไม่ใช่ การแสดงตัวตนเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญ ในการที่จะเกื้อหนุนและส่งเสริมในหลายมิติเชิงโครงสร้าง มันล้วนแต่มีความสำคัญ แต่สังคมไทยส่วนกลางเองก็พยายามที่จะกลืนวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นวัฒนธรรมเดียวเป็นวัฒนธรรมไทยที่ใหญ่ ให้มันไปครอบหมดทุกอย่าง ซึ่งเราไม่ต้องการอย่างนั้น เราต้องการรักษาอัตลักษณ์ของเรา” (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 2)

จากคำตอบดังกล่าว สรุปได้ว่า ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมและภาคประชาสังคมที่เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรม ต้องการให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองและต้องการให้ภาครัฐเข้าใจในอัตลักษณ์มลายู โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนแต่งการชุดมลายู ต้องการรักษาวัฒนธรรมถิ่น และไม่ต้องการเป็นวัฒนธรรมเดียว

4.2.2 จากข้อคำถามการจัดกิจกรรมในวันดังกล่าวเหตุใด จึงจัดขึ้นในพื้นที่หาดวาสกรี ตำบลตรูบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เยาวชนและภาคประชาสังคมได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

“ด้วยเหตุที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีมาจากหลายพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นนราธิวาส ยะลา ปัตตานี และจังหวัดอื่น ๆ บางส่วน แต่ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอำเภอสายบุรี เป็นจุดกึ่งกลางในการเดินทาง เดินทางไปมาสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเช่นค่าน้ำมัน และการป้องกันอุบัติเหตุไม่ให้เกิดขึ้นประกอบกับสถานที่สามารถรวมคนจำนวนมากได้ จึงเหมาะในการจัดกิจกรรมในวันนั้น” (ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมจัดกิจกรรม 1)

“เราเน้นเรื่องความปลอดภัยในการจัดกิจกรรมดังกล่าว หากจัดที่บริเวณที่ไม่ปลอดภัยก็เป็นอันตรายแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ยกตัวอย่างเช่นถ้าไปจัดที่มัสยิดกรือเซะ ก็เคยมีเหตุการณ์ที่ไม่ควรเกิดขึ้น และประกอบกับการประสานกับผู้นำในท้องถิ่นแล้วท่านได้อนุญาตและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม” (ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรม 2) “หาดวาสกรีมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน นอกจากนี้มีอากาศถ่ายเทได้ดี เหมาะกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และร่มรื่น พื้นที่มีอาณาบริเวณค่อนข้างใหญ่สามารถลดการแออัดของคนได้สูง” (ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรม 1)

ภาพประกอบ 4.2 ทาดวาสุกีรี

ที่มา : เทศบาลเมืองตะลุมบอน, 2563

จากการตอบคำถามสรุปได้ว่าเหตุผลที่จัดที่หาดวาสุกีรี อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เนื่องจากเป็นจุดกึ่งกลางในการเดินทาง การไปมาสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน นอกจากนี้มีอากาศถ่ายเทได้ดี เหมาะกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 และบรรยากาศร่มรื่น พื้นที่มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ สามารถลดการแออัด มีความปลอดภัยในการจัดกิจกรรม สามารถป้องกันอุบัติเหตุโดยประสานและได้รับอนุญาตจากผู้นำในท้องถิ่นอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม และสถานที่เหมาะสมในการรวมคนจำนวนมาก

4.2.3. ข้อคำถามความคิดรวบยอด (Concept) ของการจัดกิจกรรมมีอะไรบ้าง ในการวางกรอบการจัดกิจกรรมในวันดังกล่าว มีความแตกต่างจากการจัดงานทั่วไปอย่างไร การแสดงตัวตนในงานมีอะไรบ้าง ภาคประชาสังคมได้ให้คำตอบดังนี้

“การจัดกิจกรรมดังกล่าว เป็นการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์หลาย คือตัวตนของเรามีการจัดกิจกรรมในรูปแบบการแต่งกายด้วยชุดมลายู แสดงออกในตัวตน (Identity) มีความแตกต่างจากอัตลักษณ์ไทยนิยม ความมุ่งหวังคือการให้ได้แสดงออกว่าเราคือใคร เรามีความห่วงแหนในพื้นที่เกิด การถือกำเนิดในความเป็นเรา” และตอบว่า

“กิจกรรม Perhimpunan Melayu Raya 1443 นั้นเป็นการแสดงพลังความเข้มแข็งของคนในพื้นที่ ความเป็นอัตลักษณ์มลายูไม่ว่าจะเป็น การแต่งกาย ดนตรี อ่านบทกวี ปันจักสีลัตของแต่ละพื้นที่ที่มีความเป็นเอกลักษณ์อัตลักษณ์ของคนพื้นที่ ที่กำลังจางหาย โดยมีการแสดงอัตลักษณ์มีการกล่าวคำขวัญในการจัดกิจกรรมคือ “Pemuda Harapan Kedamain Yawon คือความหวังของสันติภาพ” โดยการจัดงานมีการรวมตัวของแต่ละพื้นที่ ในเวลา 9.00 – 11.30 น. แล้วเคลื่อนตัวในพื้นที่หาดวสุกรีและมีการกล่าวคำสัจยปฏิญาณ” (ภาคประชาสังคม แกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 1)

ภาพประกอบที่ 4.3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงอัตลักษณ์

ที่มา : Mauseng Benhawae, 2565

นอกจากนี้ภาคประชาสังคมได้ให้ความเห็นว่า “ความห่างจากพื้นที่กับนโยบายกลืนของประเทศไทยในอดีตมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่อย่างมาก โดยการออกแบบสถาปัตยกรรม หรือการแต่งตัวมีการเอาชุดโຕ้บ ซึ่งเป็นชุดประจำชาติของชาวอาหรับมาใส่ในพื้นที่ หรือไม่ก็เป็นชุดปากีสถานทำให้ชาวมลายูหรือเด็กเยาวชนที่ไม่ได้รู้ถึงอัตลักษณ์ดังกล่าวนี้ คิดว่านี่คืออัตลักษณ์ของมลายู ในพื้นที่ซึ่งเราก็ได้แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ที่ถูกต้อง” (ภาค2)

ภาพประกอบ 4.4 ชุดใต้ป

ที่มา : linkshipper, 2023

จากการตอบคำถามสรุปได้ว่า อັตลักษณ์ที่แกนนำต้องการให้แสดงออกได้แก่ การแต่งกายชุดมลายูที่ถูกต้อง การแสดงของมลายู เช่น ปันจักสีลัต ดนตรีมลายู บทกวีมลายู และการกล่าวคำสัจยปฏิบัติญาณ ทั้งหมดเพื่อต้องการให้เยาวชนรักและหวงแหนในแผ่นดินเกิด ถือกำเนิดในความเป็นมลายู และเชื่อว่าเยาวชนคือความหวังของสันติภาพ

4.2.4 ข้อคำถามที่ว่ากิจกรรมในงานมีอะไรบ้าง ที่แสดงอັตลักษณ์มลายูในพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการอยู่ในพื้นที่ เป็นวิถีชีวิต ในการดำรงชีพ ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมและแกนนำได้ให้คำตอบไว้ดังนี้

“มีการรวมกลุ่มกันของแต่ละหมู่บ้านหรือหมู่คณะให้ใส่เสื้อโทนเดียวกัน เช่น หากหมู่บ้านนี้ใส่สีแดงก็ใส่สีแดงกันทั้งหมด ถ้าใส่สีเหลืองก็เหลืองทั้งหมู่บ้าน ให้มีความเหมือนกัน เพื่อนที่จะสังเกตเห็นได้ง่ายต่อการมอง มีกิจกรรมในงานมากมายไม่ว่าจะเป็นการพบปะกันของผู้นำของแต่ละพื้นที่ได้มาร่วมกัน สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการสื่อสารการแสดงการไม่ว่าจะเป็นปัญจะสีลัต การร้องเพลงด้วยภาษามลายูมีการรวมตัวกัน กริช วงดนตรี การแสดงเชิงสัญลักษณ์ มีการละหมาดร่วมกัน” (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 1)

“กิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการจัดการแสดงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นป็นจักสีลัต การแต่งกายมลายู มีผ้าชั้นกลางไว้เรียกว่าสะลิแน หรือชาวบ้านทั่วไปเรียกว่าการแปกะ ถ้ามาเลเซียเรียกว่าสับปิง และนี่คือองค์ประกอบของชุดมลายู เราคิดว่าอัตลักษณ์(identity) ของเรคือมลายู ในช่วงนั้นเราก้ทำกิจกรรมกลุ่มในพื้นที่หลาย ๆ กิจกรรม สร้างพื้นที่ให้คนคุยกัน สร้างบทสนทนา ตั้งคำถามกับตัวเองว่าตัวเองคืออะไร ภายใต้บริบทความขัดแย้ง เกิดอะไรขึ้นใน 3 จังหวัด มันเกิดปัญหาอะไรที่เขายากแบ่งแยกดินแดน หรือมีความขัดแย้งในเรื่องการกดทับทางวัฒนธรรมแบบไหน มันก็ถูกสื่อสารผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เราทำ” (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 2)

“ส่วนตัวของผมที่เข้าร่วมกิจกรรม เพราะมีความเข้าใจอยู่ว่าเรคือใคร แต่เราอยากให้คนอื่นเข้าใจ และคนในพื้นที่รู้ว่าเรคือใคร ส่งผลต่อวิธีคิด ส่งผลต่อหลาย ๆ อย่าง นโยบายการพัฒนาต่าง ๆ ที่คนไม่เข้าใจตัวตนของเรา ทิศทางการพัฒนาที่ไม่ใช่ เอาโมเดลของล้านนามาใช้กับ 3 จังหวัดมันก็ไม่ใช่ ตัวตนเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญ ในการที่จะหนุนเสริมในหลายมิติในเชิงโครงสร้าง ส่วนกลาง มันล้วนแต่มีความสำคัญ” และตอบว่า“เสน่ห์อยู่ที่ความเป็นตัวตน เสน่ห์อยู่ที่ว่าตนเองเป็นใคร เสน่ห์อยู่ที่ว่าผมจะเอาอันนี้ไปผสมกับอันนี้ ไม่ใช่เสน่ห์อยู่ที่พยายามคิดว่าผมเป็นคนอย่างนี้ ผมต้องใส่แบบไหน เราเป็นคนกะเดาะ ผมเป็นคนปัตตานี ผมก็ต้องใส่แบบไหน อันนี้เป็นเสน่ห์ ที่พยายามบอกว่าเราเป็นใคร เป็นความภาคภูมิใจ แล้วก็ถ้ารู้สึกว่าคุณเองเป็นคนเหลวไหลแบบนี้ จะบอกตัวเองว่าตัวเองเป็นคนมลายู ที่มีบรรพบุรุษที่ยิ่งใหญ่นั้นรู้สึกอายตัวเอง ก็เลยเปลี่ยนแปลงตัวเองไป ผมเห็นแล้วก็ อธิบายเป็นคำพูดไม่ได้” (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 3)

ภาพประกอบ 4.5 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงอัตลักษณ์

ที่มา : Mauseng Benhawe, 2565

“โดยส่วนตัวผม ผมมองว่าการแสดงออกของพวกเขาอาจไม่ได้เรียกว่าการต่อสู้ ถ้ามีการใช้การแต่งกายเพื่อต่อสู้ กับความเห็นต่างจากรัฐ ผมว่ามันโอเคนะ มันคือ Soft Power ต่อสู้ผ่านวัฒนธรรม กับเครื่องมือที่เป็น Soft Power แบบนี้ มันสร้างสรรค์ ถ้าผมใส่ชุดมลายูเดินผ่านเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ทหารไม่เป็นลม ไม่ได้รับผลกระทบแน่นอน ไม่ได้รับเชื้ออะไร หรือไม่ตายแน่นอน เด็ก 20,000 กว่าคนที่มานั้น ถ้าเขามีความคิด ที่เห็นต่างจากรัฐ แต่เขาต่อสู้ด้วย Soft Power เอ้ย! มันโอเคนะ ผมมองนะ มันอยู่ในกรอบของกฎหมาย มันไม่ได้ทำผิดกฎหมายด้วยซ้ำ แต่โดยส่วนตัวผม ว่าผมต่อสู้ใหม่ ผมต่อสู้ในการอธิบายตัวตน ใช่ ถ้าคุณเข้าใจแล้วผมก็หยุดสู้ เท่านั้นเองตัวตนของเราคือเรามีเชื้อชาติมลายู เรามีศาสนาอิสลามนี่คือตัวตนของเรา เราจึงเรียกตัวเองว่ามลายูมุสลิมหรือมลายูอิสลาม” (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 2)

ภาพประกอบ 4.6 การรวมตัวกันทำวันทยาหัตถ์ของเยาวชน

ที่มา : The Motive, 2565

“กิจกรรมในงานจะมีตัวแทนของแต่ละจังหวัดมากแล้ว พี่ตาตุ การบรรยายการมาของตัวเอง ในแต่ละพื้นที่เป็นมาอย่างไร มีที่มาอย่างไรบ้าง รวมตัวกันอย่างไร และที่เป็นจุดเด่นและถูก พูดถึงคือ เป็นการรวมตัวกันจำนวนมากที่สุด และให้คำสัตยาบัน ซึ่งแปลเป็นไทยว่า “ในฐานะ ของประชาชน ขอสัญญา ขอสาบานต่อพระเจ้าว่า เราอาสาที่จะสละจิตวิญญาณ ร่างกาย ทรัพย์สิน ความรู้ตลอดทั้งประสบการณ์ เพื่อรับใช้ทุกกิจกรรมทางสังคม และเป็น พลเมืองไว้ด้วยความมั่นคง และตระหนักถึงความสงบสุข ของชนชาติมลายูปัตตานี” เนื้อหา ของการพูดบนเวที คือ เราจะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เราต้องดำรงไว้ซึ่งความ ยุติธรรม” (ภาคประชาสังคมร่วมกันจัดกิจกรรม 1) นอกจากนี้ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วม กิจกรรมและแกนนำให้ความเห็นว่า

ภาพประกอบ 4.7 การรวมตัวกันของเยาวชนในอัตลักษณ์มลายู

ที่มา : The Motive, 2565

“10 ปีที่ผ่านมา ความเป็นมลายูของเราเริ่มถูกลบล้าง แต่ช่วง 2-3 ปีมานี้ เราแสดงให้เห็นสังคมและทั่วโลกเห็นแล้วว่า มลายูไม่หายไปจากปัตตานี” วันที่จัดกิจกรรมผมใส่ชุดขุนศึก ซึ่งผมไม่ได้ใส่ชุดนั้นตั้งแต่ต้น แต่ว่ามีน้องๆมาว่ามีชุดให้เลือกใส่ จริงแล้วมีให้ใส่หลายชุดแต่ผมว่าชุดนี้เหมาะสำหรับตัวเอง ก็เลยเลือกใส่ แต่ว่าพอลงจากเวทีก็มีคนมาบอกว่านี่เป็นชุดของขุนศึกนะ พลโท ธิรา แดหวา พูดชัดว่าเขาสนับสนุนการแสดงออกแบบนี้ การรวมตัวกัน ใส่ชุดที่มันเป็นท้องถิ่น เขาก็บอกเขาสนับสนุน แต่มันจะมีที่เราได้ยินมาก็จะมีบางส่วนที่ไม่ยอมเข้าใจ แต่คนลืมไปว่าคนเขาก็ใส่ในวันฮารีรายอ แต่แปลกหน่อยตรงที่มันมีการรวมตัวกันในจุดเดียว ซึ่งจริงแล้วมันก็เป็นกิจกรรมที่เพิ่งเริ่มไม่กี่ปี เพียงแต่ว่าครั้งนี้ผู้เข้าร่วมจำนวนเยอะมาก ผู้ที่เข้าร่วมแทบจะมาจากทุกพื้นที่เลยนับว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของมลายูมุสลิม และแน่นอนเรื่องนี้ถ้ามองจากสายตาของฝ่ายความมั่นคง ซึ่งมีเครื่องมือคือกฎหมายพิเศษ เรื่องนี้ก็รบกวน ระเบียบที่เขาควบคุมอยู่ เรื่องชูงอกก็น่าสนใจ ผมเองก็เข้าไปสังเกตการณ์วันนั้น ไปร่วมกับเขา อยากรู้เหมือนกันว่าคนจะเยอะขนาดไหน แล้วผมก็พบว่ามียุทธศาสตร์หลายมาก ประเด็นมันอยู่ที่ว่า การชุมนุมทั้งหมด ถูก ออกแกไนท์ ถูกจัดตั้งโดยหรือถูกออกแบบโดยขบวนการแบ่งแยกดินแดนหรือขบวนการ BRN ถ้ามองแบบนี้แสดงว่าประเมิณเยาวชนต่ำไป เพราะถ้าสังเกตจะเห็นว่าเยาวชนที่มาเขาอายุยังน้อย แล้วไม่แปลกที่จะรู้สึกอย่างนี้ ทุกอย่างก็อธิบายได้ โดยที่ไม่ต้องมีการจัดตั้ง (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 2)

จากการตอบคำถามสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ที่แกนนำต้องการให้แสดงออก ได้แก่ การรวมกลุ่มเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ให้แต่งกายชุดมลายูสีเดียวกัน มีการเตรียมการจัดชุดการแสดงปันจักสีลัตของแต่ละพื้นที่เพื่อนำมาแสดง มีการจัดกิจกรรมสนทนาว่าตนเองเป็นใครมาจากไหน ปัญหาความขัดแย้งเกิดจากอะไร เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตัวตนให้มากที่สุด และเมื่อทุกพื้นที่มารวมกันก็สามารถแสดงออกให้คนอื่น ๆ ได้เข้าใจอัตลักษณ์ของมลายู เสน่ห์ในความเป็นมลายู การสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมมลายูและเป็นความภูมิใจที่เป็นคนไทยเชื้อชาติมลายู เป็นมลายูอิสลามหรือเป็นมุสลิมมลายู จึงนับว่าเป็นการต่อสู้แบบสันติที่ต้องการอธิบายความเป็นตัวตนคนไทยเชื้อสายมลายู

ภาพประกอบ 4.8 การรวมตัวกันของเยาวชนในอัตลักษณ์มลายู
ที่มา : The Motive, 2565

ภาพประกอบ 4.9 การรวมตัวกันของเยาวชนในอัตลักษณ์มลายู
ที่มา : Mauseng Benhawe, 2565

ภาพประกอบ 4.10 การรวมตัวกันของเยาวชนในอัตลักษณ์มลายู

ที่มา : The Motive, 2565

ภาพประกอบ 4.11 การรวมตัวกันของเยาวชนในอัตลักษณ์มลายู

ที่มา : The Motive, 2565

ภาพประกอบ 4.12 การรวมตัวกันของเยาวชนในอัตลักษณ์มลายู

ที่มา : The Motive, 2565

4.3. ข้อเสนอแนะการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมต่อภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคประชาสังคมและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมและภาคประชาสังคมและเยาวชนที่เป็นแกนนำ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ภาคประชาสังคมแกนนำได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมต่อภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

“การดำเนินนโยบายของรัฐไม่ว่าจะเป็นการสมโภชกฐินสมโภชศาลเจ้าแม่หลักเมืองการจัดกับเกี่ยวกับเป้าว่าจะทำของจีนมีการส่งเสริมที่ไม่ได้ ปิดกั้นชาวจีนในพื้นที่หรือชาวไทยในพื้นที่ในการแสดงออกในวันดังกล่าวผมในฐานะแกนนำในการจัดงานถูกหน่วยงานทางความมั่นคงยังคงติดตามฟังเสียงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการแสดงอัตลักษณ์ดังกล่าวนั้นจัดขึ้นหลังจากวันอีดีฟิตตรีของชาวมุสลิมทั่วโลก หลังจากเดือนรอมฎอน การจัดงานไนท์รันที่ จัดในบริเวณหน้ามัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี นิยามคำว่าพหุวัฒนธรรมที่จริงคำว่าพหุวัฒนธรรมมันอยู่ในตัวของมันอยู่แล้วในพื้นที่นานพอสมควรแล้วแต่ปัจจุบันกลับถูกตีไซน์ใหม่ ความเข้าใจของผมนั่นคือ เอ้าวัฒนธรรมคือการเคารพซึ่งกันและกันมันไปในตัวของมันอยู่แล้วเพื่อที่จะไม่สร้างโปรไฟล์ใหม่ที่ทำให้คนอื่นเข้าใจ เพราะในอดีตคนในพื้นที่ก็ไปมาหาสู่ซึ่งกันและกันอยู่แล้ว พอมีงานพุทธก็ไปช่วยในงานพุทธ พอมีงานมุสลิมก็ช่วยในงานมุสลิมแล้วก็มีพิธีพื้พาศัยอยู่ด้วยกันตลอดเช่น พิธีเข้าสู่หนตพี่น้องไทยพุทธก็ไปเข้าร่วมบุญกันอยู่แล้วแต่เมื่อเกิดปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ทำให้การประสานงานหรือการติดต่อซึ่งกันและกัน

เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันทำให้เป็นภาพในอัตลักษณ์เชิงลบนี้ แต่ในความเป็นจริง หากมีพิธีพุทธที่ชาวมุสลิมที่มีความเชี่ยวชาญและมีความเข้าใจในการวันที่ชาวพุทธ ชาวพุทธเองก็ได้ เชิญมาเพื่อที่จะร่วมพิธีได้ เช่นงานแต่งงานงานศพหรือในวาระต่างๆในชุมชนในพื้นที่ในหมู่บ้านด้วยความสัมพันธ์ระหว่างกัน เราเองก็อธิบายว่าเราทำในกระบวนการได้ในระดับไหนเราก็ทำอะไรได้เราทำอะไรไม่ได้ยกตัวอย่างเช่นให้เราไปไหว้พระเราไม่สามารถกระทำได้หรือหากมีการทำอาหารที่ประกอบด้วยเช่นหมู สัตว์ป่าต่างๆที่ไม่ถูกหลักการทางมุสลิมก็ไม่สามารถที่จะกินหรือทำกิจกรรมเหล่านั้นด้วยกันได้ แต่ความสัมพันธ์และความเข้าใจซึ่งกันและกันมันมีอยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว” (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 3)

“กิจกรรมบางอย่างเช่นการจับหมูป่ามุสลิมสามารถไปหาหมูป่ามาเพื่อเลี้ยงชีพ เพราะในภูเขาต่างๆมีความอุดมสมบูรณ์มีสัตว์เจ้านี้เป็นจำนวนมากแต่ชาวมุสลิมไม่สามารถรับประทานได้เนื่องจากผิดในหลักศาสนาแต่สามารถนำมาให้ไทยพุทธประกอบอาหารได้ การยอมรับการให้เกียรติในการเป็นวัฒนธรรมของคนนั้นซึ่งมุสลิมเองก็ถือในเรื่องนี้ เช่นการที่เราทำไม่ได้ บางอย่างเราก็ทำได้ เช่นการเคารพกับรูปปั้นบางอย่างก็ทำไม่ได้ นี่คือนิสัยที่ถูกสอนมา ถามว่าเราไปจัดงานบุญหน้าวัดได้ไหม จัดได้แต่มันไม่ควรซึ่งเราก็ให้เกียรติเคารพในศาสนานั้น ๆ ไม่ล้ำเส้นเกินกว่าวิถีชีวิตวัฒนธรรมของแต่ละศาสนาซึ่งมีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ไม่มีการสร้างภาพ เหมือนในปัจจุบันที่มีรูปพระรูปหนึ่งอิหม่ามคนหนึ่ง นั่งจักรยานยนต์มาด้วยกัน ก็นิยามว่านี่คือพหุวัฒนธรรม” (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 2)

“อย่างผมเนี่ยผมมีพ่อบุญธรรมเป็นชาวไทยพุทธ ขอผมไปเป็นลูกบุญธรรมได้ มีการพึ่งพาอาศัยกันยกตัวอย่าง เช่น บ้านของผมเป็นมุสลิมทำโรงสีข้าวแล้วมีชาวพุทธ มาขอซื้อรำข้าวมาทำเป็นอาหารหมู บางทีมุสลิมป่วยหรือเป็นบ้ำอาการทางจิต ไปหาเจ้าเอวาาส เพื่อปิดเป่าภัยอันตรายเกี่ยวกับการรักษาในสมัยอดีต มันเป็นแบบนั้นมาอย่างช้านานแล้ว คุณไม่ต้องบอกว่ามันต้องพหุวัฒนธรรมเพราะพวกผมมีเพื่อนเป็นไทยพุทธและศาสนาอื่นอยู่มากมายเยอะแยะไปหมด” (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 1)

“รัฐบอกว่าพหุวัฒนธรรม มันทำให้เราดูเหมือนกับคนอื่นไม่เป็น ทั้งที่ความจริงแล้วเรามีพหุวัฒนธรรมกันอยู่แล้ว ซึ่งเป็นนโยบายที่ถูกต้องประชาชนเพียงแต่เปลี่ยนจากคำว่ากลืนเป็น พหุวัฒนธรรม ซึ่งการอยู่ในวัฒนธรรมต่างๆของคนในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นพุทธ มุสลิม คนไทยเชื้อสายจีนซึ่งเราก็อยู่ด้วยกันด้วยดีอยู่แล้ว” (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 2)

“ ในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากรัฐติ้จโทษปัญหาความไม่สงบมันผิดเพี้ยนไปจากบริบทความจริงเพราะคิดว่าวัฒนธรรมอิสลามมันรุนแรงขึ้นมาเพราะว่าวัฒนธรรมมลายูมันเข้มแข็งขึ้นมา รัฐไม่ได้ศึกษากระบวนการก่อกำเนิด ต้องไปตีความกันใหม่ เมื่อเรตัดชุดมลายูขึ้นมาใหม่ รัฐก็ยิ่งหวัดกลัวขึ้น หวาดกลัวมากขึ้น หวาดกลัวเพราะอะไรหวาดกลัวความแข็งตัวของวัฒนธรรม ถ้ามว่าแข็งตัวอย่างไรคนที่ใส่ชุดมลายู ก็มีเพื่อนเป็นไทยพุทธคนที่ใส่ชุดมลายูเขาคบคนไทยพุทธไม่เป็นหรือ ปัญหาคือชาตินิยมไทยไม่ยอมรับความหลากหลาย ไม่ยอมรับที่ว่าวัฒนธรรมอื่นมาอยู่ยูนขึ้นมามันจึงรับไม่ได้ คนที่ใส่ชุดมลายูมีเพื่อนเป็นพุทธ คนมลายูศึกษาวัฒนธรรมอื่นได้ มันเป็นเรื่องปกติ และกลัวว่าวัฒนธรรมไทยในพื้นที่มันลดลง มันก็เลยเดือดร้อนกัน (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 3)

“หน่วยงานของรัฐมีปัญหาเรื่องความต่อเนื่องของการแก้ปัญหา ตัวอย่างเช่น การที่เราใส่ชุดมลายูไปนั้น เราทำกิจกรรมตอนเสร็จกิจกรรม พลตรีอิรา แดหวา รองแม่ทัพภาคที่ 4 ครั้งเมื่อท่านอยู่ในตำแหน่ง เราชี้แจงกับท่านได้ ไม่ได้มีปัญหาอะไร ตอนนีท่านเกษียณไปแล้ว แต่มาพอปัจจุบันคนที่ดูเรื่องดังกล่าวพูดอีกทาง แสดงว่าที่เราคุยกับพลตรีอิรา แดหวา จบไปไม่มีผลถึงปัจจุบันแต่อย่างไร มาคุยกับรอบนี้ ก็รับรองแม่ทัพคนปัจจุบันเนี่ย โดยใช้มุมมองของตนเองแบบไม่มีหลักเกณฑ์ ซึ่งเป็นโทษมาก่อนเนี่ย แสดงว่าที่เราคุยกับพลตรีอิรา มันไม่มีผลอะไรต่อรัฐเลย อิราเองก็ส่วนตัวทั้งนั้นเลยอะแต่แกมาคุยในนามรองแม่ทัพ เพราะฉะนั้นเวลาเปลี่ยนคนใหม่มาเราก็ต้องคุยใหม่ตลอด มันไม่มีความต่อเนื่องของรัฐ นิยามของแต่ละบุคคลไม่ได้เหมือนกันเช่นแม่ทัพบางคนเปิดโอกาส แต่คนรอบข้างอีกไม่เห็นด้วยฉะนั้นปัญหาจึงไม่จบ (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรรมาธิการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 3)

“ การจัดกิจกรรมที่หาดสุกรี ตำบลตะลุมบอน อำเภอสายบุรี รัฐเองมองว่า ปรากฏการณ์ทางสังคมที่ไม่เหมาะสม ทำไมไม่ได้มองก่อนหน้านั้น การรวมตัวมันไม่ได้เริ่มต้นที่สายบุรีการรวมตัวในปี 2019 มีการรวมตัวสามครั้งและมีมากด้วยและการรณรงค์ใส่ชุดมลายูไม่ได้โดนรณรงค์แค่ปีนี้ โดยกลุ่มสายบุรีลูกเกอร์ นั้นเกิดเมื่อเก้าปีที่แล้ว การใช้วัฒนธรรมเชิงเดียวของไทยมากดทับ การแสดงตัวตนอัตลักษณ์อะไรไม่ได้ มันเริ่มมาจากนโยบายรัฐนิยมของไทยในสมัยจอมพลป. พิบูลสงครามที่มันเป็นปัญหา ห้ามแต่งชุดมลายู และห้ามอื่น ๆ ทำให้อัตลักษณ์ของตนเองหายไป เป็นระยะเวลาานสุดท้ายคนในพื้นที่ก็ไปรับวัฒนธรรมอาหรับขึ้นมา นักวิชาการบ้างท่านเคยบอกว่าหมู่บ้านที่ลงท้ายด้วยกำปงคือผู้ก่อความไม่สงบ ซึ่งจริง ๆ แล้วไม่ใช่ กำปงแปลว่าหมู่บ้าน แล้วคิดว่าหมู่บ้านไหนทำซุ่มประตูก็นเป็นผู้ก่อความไม่สงบอีก ชุดความคิดแบบนี้มีความไม่ถูกต้องในพื้นที่ กอ.รมน มองว่าการทำซุ่มประตูก็นพื้นที่สีแดง การสร้างประตูก็นหมู่บ้านแนวร่วมมาก่อน ความจริงไม่ใช่ เป็นการตีความที่ผิด ทางกลุ่มจึงได้จัดประกวดการสร้างประตูก็นก็เลยจัดประกวด เพราะเรามองว่าการสร้าง

ประตูด้ายเนี่ยมันควรที่จะส่งเสริม มันแสดงออกถึงความเป็นหนึ่งเดียวของหมู่บ้าน เป็นการสร้างเยาวชนให้มาร่วมทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน เยาวชนก็จะห่างไกลกับยาเสพติด และมีเวลาเข้ามาสัมผัส ความคิดแต่งชุดมาลาญ แล้วจะแบ่งแยกดินแดนมันเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพราะถ้าคนจะสู้ขึ้นมาไม่จำเป็นต้องใส่ชุดมาลาญ หรือค้นหาประวัติศาสตร์มาต่อสู้ คุณดูเยาวชนภาคกลางสิที่เขาต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย อดข้าวอดน้ำ สู้เพื่อปัจจุบัน คนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ราคาขากตกแค่ไหนเขาก็อยู่ได้ ราคาปาล์มตกเขาก็สามารถอยู่ได้ แต่ถ้าเป็นจังหวัดภาคใต้ตนบนประชาชนจะไม่ยอม มีอยู่เรื่องเดียวที่จะประท้วงประชาชนชายแดน คือ เรื่องความเป็นธรรม เรื่องราคาเกษตร เรื่องเศรษฐกิจนี้ เรื่องแบบนี้เขาทนได้ เพราะด้วยวัฒนธรรมอิสลามมีส่วนในการดำเนินชีวิตด้วยหลักริสกี คือการมีการไม่มีการได้มาการไม่ได้มาเป็นเรื่องของพระเจ้า มันเป็นเรื่องวิถีคิดแบบนี้ รัฐไทยเองต้องยอมรับความแตกต่างบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเป็นมลายูปัตตานีก็มีความเป็นตัวตน เหมือนกับที่พื้นอื่น ตัวอย่างเช่น รอเยาะ(เส้นคล้ายขนม) และกะโปะ เป็นอาหารของคนจีน แต่มุสลิมก็ดัดแปลงมาใช้ เป็นการอยู่ร่วมกันอย่างแยกกันไม่ออก การสื่อสารให้คนภายนอกเข้าใจความเป็นมลายูซึ่งปัจจุบันเริ่มโหยหาความเป็นตัวเอง ความเป็นตัวตน มันถูกแปลงเปลี่ยนเป็นเรื่อง เศรษฐกิจ การเมือง ต้นทุนทางสังคม ให้คนในสังคมเห็นว่าเรามีตัวตนในพื้นที่พหุวัฒนธรรม อยู่ในผืนแผ่นดินนี้เรามีตัวตนอยู่ เรามีคนเหล่านี้อยู่ มันอาจดูเป็นกลุ่มย่อยทางสังคมแต่หากไปดูมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไนเองมันมีจำนวนเป็นร้อย ๆ ล้านคนที่เป็นคนมลายู เราจึงเป็นคนไทยเชื้อชาติมลายูที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ภาคประชาสังคมแกนนำซึ่งกรมการทหารได้เรียกเข้าไปให้ข้อมูลหลังจากการจัดกิจกรรม 2)

จากการตอบคำถามสามารถสรุปข้อเสนอแนะการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมต่อภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรมได้ดังต่อไปนี้

1. เยาวชนและภาคประชาสังคมต้องการให้รัฐมีนโยบาย ที่เอื้อให้ประชาชนทุกเชื้อชาติในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ได้อย่างเท่าเทียมกันจะต้องสนับสนุนอัตลักษณ์และวัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกันในวัฒนธรรมที่ต่างกันให้สามารถพึ่งพาอาศัยอยู่ด้วยกัน เกิดการไว้วางใจซึ่งกันและกันและสื่อสารให้คนภายนอกเข้าใจถึงความเป็นมลายูและส่งเสริมความเป็นมลายูในพื้นที่อันเป็นทุนทางสังคมที่สามารถต่อยอดเป็นทุนทางเศรษฐกิจและส่งเสริมให้ประชาชน เข้าใจหลักศาสนาของแต่ละศาสนา เข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละศาสนาอย่างแท้จริงโดยมิใช่การสร้างภาพ

2. ในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายู รัฐจะต้องศึกษาหลักศาสนาและวัฒนธรรมมลายูที่ถูกต้อง และจัดทำพระราชพิธีกรรมในพื้นที่ก่อนออกกฎหมายมาบังคับใช้

3. สำหรับการปฏิบัติงานราชการจะต้องมีความต่อเนื่องในการแก้ปัญหา รัฐจะต้องแก้ปัญหาให้ต่อเนื่องโดยผู้นำที่มาร่วมแก้ปัญหา จะต้องเข้าใจปัญหาที่แท้จริง และถ่ายทอดปัญหา กระบวนการแก้ปัญหา ให้ผู้นำคนต่อไปทราบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

4. รัฐจะต้องไม่บังคับใช้วัฒนธรรมเชิงเดียวมากดทับวัฒนธรรมมลายูแต่ควรส่งเสริมให้อัตลักษณ์มลายูให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ อันจะส่งผลถึงความเข้มแข็งทางสังคม เศรษฐกิจในพื้นที่

5. รัฐควรส่งเสริมให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น เป็นการสร้างความรักความสามัคคี ความเป็นหนึ่งเดียว ป้องกันปัญหาการมั่วสุมและปัญหายาเสพติด อันจะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและประชาชนในพื้นที่ที่ยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง ทักษะคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดปัตตานี สามารถสรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ รายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคติของเยาวชนมุสลิมและภาคประชาสังคมกับกรณีการแสดงในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรม จังหวัดปัตตานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนหนึ่งรับรู้ข่าวสารจากการบอกต่อ จากการชักชวนของรุ่นพี่ เพื่อนๆ และจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Facebook ของ Civil Society Assembly For Peace : CAP ในการจัดกิจกรรม การประสานงานไปยังคนที่รู้จักกัน เนื่องจากมีเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่ และใช้ LINE หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ เยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นการเฉลิมฉลองในเทศกาลฮารีรายอและบางส่วนไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นลักษณะตามเพื่อน ๆ มาร่วมกิจกรรม โดยมีการรวมตัวในหมู่บ้านและอำเภอก่อนที่จะเคลื่อนตัวไปยังสถานที่จัดงานซึ่งไม่ไกลจากบ้านมากนัก ประกอบกับสถานการณ์โควิดระบาด เยาวชนไม่ได้มีกิจกรรมร่วมกันเป็นเวลา 2- 3 ปี การชักชวนมาทำกิจกรรมจึงเป็นไปได้โดยง่าย

2. ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมและภาคประชาสังคมที่เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมต้องการให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองและต้องการให้ภาครัฐเข้าใจในอัตลักษณ์มลายู โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนแต่งการชุดมลายู ต้องการรักษาวินัยวัฒนธรรมถิ่น และไม่ต้องการการเป็นวัฒนธรรมเดียว

เหตุผลที่จัดที่หาดวาสุกรี อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานีเนื่องจากเป็นจุดกึ่งกลางในการเดินทาง การไปมาสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน นอกจากนี้มีอากาศถ่ายเทได้ดี เหมาะกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และบรรยากาศร่มรื่น พื้นที่มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ สามารถลดการแออัด มีความปลอดภัยในการจัดกิจกรรม สามารถป้องกันอุบัติเหตุโดยประสานและได้รับอนุญาตจากผู้นำในท้องถิ่นอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม และสถานที่เหมาะสมในการรวมคนจำนวนมาก

อัตลักษณ์ที่แกนนำต้องการให้แสดงออกได้แก่ การแต่งกายชุดมลายูที่ถูกต้อง การแสดงของมลายู เช่น ปันจักสีลัต ดนตรีมลายู บทกวีมลายู และการกล่าวคำสัจยปฏิบัติญาณ ทั้งหมดเพื่อต้องการให้เยาวชนรักและหวงแหนในแผ่นดินเกิด ถือกำเนิดในความเป็นมลายู และเชื่อว่าเยาวชนคือความหวังของสันติภาพ

อัตลักษณ์ที่แกนนำต้องการให้แสดงออกได้แก่ การรวมกลุ่มเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ให้แต่งกายชุดมลายูสีเดียวกัน มีการเตรียมการจัดชุดการแสดงปันจักสีลัตของแต่ละพื้นที่เพื่อนำมาแสดง มีการจัดกิจกรรมสนทนาว่าตนเองเป็นใครมาจากไหน ปัญหาความขัดแย้งเกิดจากอะไร เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตัวตนให้มากที่สุด และเมื่อทุกพื้นที่มารวมกันก็สามารถแสดงออกให้คนอื่น ๆ ได้เข้าใจอัตลักษณ์ของมลายู เสน่ห์ในความเป็นมลายู การสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมมลายูและเป็นความภูมิใจที่เป็นคนไทยเชื้อชาติมลายู เป็นมลายูอิสลามหรือเป็นมุสลิมมลายู จึงนับว่าเป็นการต่อสู้แบบสันติที่ต้องการอธิบายความเป็นตัวตนคนไทยเชื้อสายมลายู

5.2 การอภิปรายผลการศึกษาวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษาวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1. ทศนคติในการแสดงอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมในการเข้าร่วมกิจกรรม เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนหนึ่งรับรู้ข่าวสารจากการบอกต่อในระดับพื้นที่ซึ่งเป็นลักษณะปัจเจกบุคคลที่มีระดับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขั้นพื้นฐานเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ ที่มีการรวมตัวกันง่ายเป็นวัฒนธรรมเดียวกัน สามารถชักชวนของรุ่นพี่รุ่นน้องและเพื่อนๆ ซึ่งเป็นเยาวชนวัยรุ่นที่ต้องการอิสระเป็นตัวของตัวเองไม่ต้องการอยู่ในคำสั่งหรือการบังคับบัญชาของผู้ใด (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2545) เข้าร่วมกิจกรรมได้โดยง่ายประกอบกับมีการใช้การสื่อสารสมัยใหม่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ Facebook ของ Civil Society Assembly For Peace : CAP ที่เข้าถึงง่ายและสะดวกสบายทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นไปโดยสะดวกรวดเร็วและกว้างขวางเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่บุคคลได้รับรู้ (Perceived Relation) เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Identity) ซึ่งกาญจนา แก้วเทพ (2544) อธิบายว่าเกิดจากการก่อตัวมาจากวาทกรรม (Discourse) และปฏิบัติการต่าง ๆ ในสังคม (Social Practice) ซึ่งในการจัดกิจกรรม ผู้จัดใช้วิธีการประสานงานไปยังคนที่รู้จักกัน เนื่องจากมีเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่ และใช้ LINE หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ ที่สะดวกและรวดเร็ว และพบว่าเยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นการเฉลิมฉลองในเทศกาลอารีรายอ ซึ่งคณะผู้จัดได้วางแผนให้เยาวชนในแต่ละพื้นที่ได้เสนอความเห็นเรื่องอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของแต่ละพื้นที่ในหมู่บ้านเป็นความสร้างความมั่นใจในตัวเอง (Self Confidence) ความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีศักดิ์ศรีในตัวเอง เป็นการต่อสู้ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งภายใต้สังคมที่เต็มไปด้วยผู้คนที่หลากหลาย (กาญจนา แก้วเทพ,

2544) แล้วไปรวมกันระดับอำเภอโดยใช้สัญลักษณ์ในการแสดงความเป็นตัวตนของแต่ละอำเภอโดยการแต่งกายชุดมลายูสีเดียวกันทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการรวมตัวการเป็นพวกเดียวกันสามารถรวมตัวกันได้ง่ายก่อนที่จะเคลื่อนตัวไปยังสถานที่จัดงาน ซึ่งสถานที่จัดกิจกรรมห่างจากบ้านไม่มากนัก กล่าวคือสถานที่จัดกิจกรรมอยู่ศูนย์กลาง ไปมาสะดวกทั้งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบกับสถานการณ์โควิดระบาด เยาวชนไม่ได้มีกิจกรรมร่วมกันเป็นเวลา 2-3 ปี การชักชวนมาทำกิจกรรมจึงเป็นไปได้โดยง่าย

5.2.2. ทศนคติของภาคประชาสังคมที่มีต่อการแสดงออกในอัตลักษณ์ของเยาวชนมลายูในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมกิจกรรมและภาคประชาสังคมที่เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรม ต้องการให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองและต้องการให้ภาครัฐเข้าใจในอัตลักษณ์มลายู โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนแต่งการชุดมลายูทั้งนี้เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกได้ง่ายสื่อสารได้เข้าใจผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถปฏิบัติได้และเต็มใจที่จะแสดงเป็นลักษณะปัจเจกบุคคลที่แสดงได้ง่าย เป็นการสร้างอัตลักษณ์ส่วนบุคคลเพื่อพัฒนาสู่อัตลักษณ์ทางสังคมและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมต่อไป (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2543) ภาคประชาสังคมต้องการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงอยู่ต่อไปไม่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามเป้าประสงค์ที่ภาครัฐกำหนดไว้และภาคประชาสังคมต้องการรักษาอัตลักษณ์มลายูมุสลิมดั้งเดิมให้คงอยู่ต่อไป และไม่ต้องการการเป็นวัฒนธรรมเชิงเดียวที่ภาครัฐ พยายามให้เป็นแบบเดียวกันทั้งประเทศ ทั้งนี้เป็นการเข้าใจของภาคประชาสังคมว่ารัฐพยายามที่จะกลืน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสังคมไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เยาวชนแกนนำภาคประชาสังคมแกนนำอาจเข้าใจผิดว่ารัฐ กระทำเพื่อกลืนอัตลักษณ์วัฒนธรรมของพวกเขา ขณะที่ภาครัฐก็กลัวว่าการรวมตัวแสดงอัตลักษณ์เป็นลักษณะที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติทั้งหมดสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์กับการเปลี่ยนแปลงและแนวคิดกับการเคลื่อนไหวทางชาติพันธุ์ (Friedmen, 1995. อ้างถึงใน อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2543) ทั้งนี้ทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม จะต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันว่าอัตลักษณ์ใดที่ควรรักษา อัตลักษณ์ใดที่ควรแสดงออก โดยพิจารณาอัตลักษณ์ที่เหมาะสมให้สามารถแสดงออกได้สอดคล้องกับแนวคิดสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่ง ดุสิต หวันเหลี่ยม (2552) กล่าวถึงลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรมไว้ว่าการที่คนมีวัฒนธรรมแตกต่างกันแต่มาอยู่ในบริเวณเดียวกันอาจมีหลายเชื้อชาติ หลายศาสนา ปะปนอยู่ร่วมกันในชาติเดียวกัน (บรรพต วีระสัย, 2517) ดังนั้นทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และประชาชนจะต้องร่วมกันพิจารณาถึงอัตลักษณ์ที่สมควรได้แสดงออกเพื่อให้การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยอาศัยการปรับตัวทางวัฒนธรรม และการผสมผสานทางวัฒนธรรมดังการศึกษาของ

สุพจน์ แสงเงิน (2542) ที่กล่าวว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

สำหรับเหตุผลที่จัดที่หาดวาสุกี อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานีเนื่องจากเป็นจุดกึ่งกลางในการเดินทาง การไปมาสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน นอกจากนี้มีอากาศถ่ายเทได้ดี เหมาะกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และบรรยากาศร่มรื่น พื้นที่มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ สามารถลดการแออัด มีความปลอดภัยในการจัดกิจกรรม สามารถป้องกันอุบัติเหตุโดยประสานและได้รับอนุญาตจากผู้นำท้องถิ่นอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม และสถานที่เหมาะสมในการรวมคนจำนวนมาก ทั้งนี้เหตุปัจจัยที่สำคัญน่าจะเป็นเพราะผู้นำท้องถิ่นคือนายกเทศมนตรีเมืองตะลุบัน ซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ อนุญาตอำนวยความสะดวกให้จัดกิจกรรมและให้การสนับสนุนดูแลเรื่องความปลอดภัยแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี คณะผู้จัดกิจกรรมจึงใช้สถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่จัดกิจกรรม

อัตลักษณ์ที่แกนนำต้องการให้แสดงออกได้แก่ การแต่งกายชุดมลายูที่ถูกต้อง ซึ่งพบว่ามีการนำชุดประจำชาติอาหรับ (ชุดใต้ป) ชุดประจำชาติปาเกีสถานมาแต่งในพื้นที่ ทำให้ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่ผิดเพี้ยนไป ดังนั้นในการจัดกิจกรรมครั้งนี้สามารถชี้แนะให้เยาวชน แต่งกายแบบมลายูที่ถูกต้อง สามารถมองในแง่ดีได้ว่าเป็นอัตลักษณ์เฉพาะในการแต่งกายของเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ การแสดงของอัตลักษณ์มลายู เช่น การแสดงป็นจักสีลัตแต่ละพื้นที่ที่มีความโดดเด่นสามารถพัฒนาส่งเสริมให้เป็นการแสดงระดับชาติ ระดับอาเซียน ทั้งนี้เยาวชนจะได้พัฒนาความสามารถของตนเองใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และสามารถสร้างสรรค์การแสดงให้เป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่นได้ สู่ระดับภูมิภาคและสู่ระดับสากล สำหรับดนตรีมลายูเป็นดนตรีที่ไพเราะมาก หากได้รับการพัฒนาก็จะเป็นดนตรีที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางเพราะเป็นดนตรีระดับภูมิภาคอาเซียนที่วิถีมลายูใช้อยู่ทั่วไปทั้งในไทย มาเลเซีย อินโดเนเซีย และบรูไน ในปัจจุบัน สำหรับบทกวีมลายูก็เช่นเดียวกัน เป็นบทที่ทำให้เยาวชนและประชาชนรักในอัตลักษณ์ความเป็นมลายูความเป็นมุสลิมที่ถูกต้องลึกซึ้ง ส่วนการกล่าวคำสัตย์ปฏิญาณนับเป็นสิ่งที่ดีเพื่อความเป็นหนึ่งเดียว (Unity) ความรัก ความสามัคคีของเยาวชนเป็นการจัดการความหลากหลายที่เน้นความเป็นกลางไม่สุดขั้วจนเกินไป (โชคชัย วงศ์ธานี, 2555) ทั้งหมดเพื่อต้องการให้เยาวชนรักและหวงแหนในแผ่นดินเกิด ถือกำเนิดในความเป็นมลายู และเชื่อว่าเยาวชนคือความหวังของสันติภาพ นับเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

สำหรับการจัดกิจกรรมสนทนาว่าตนเองเป็นใครมาจากไหน ปัญหาความขัดแย้งเกิดจากอะไร เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตัวตนให้มากที่สุดสอดคล้องกับการศึกษาของโชคชัย วงศ์ธานี (2555) ที่พบว่าประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อจัดการความหลากหลายได้แก่ สิทธิในการเป็นพลเมืองเท่าเทียมกัน สิทธิในการประกอบอาชีพและเรื่องความยุติธรรม จึงเป็นวิธีที่สร้างความเข้าใจตนเองและสังคมได้ดีที่สุด และเมื่อทุกพื้นที่มารวมกันก็สามารถแสดงออกให้คนอื่น ๆ ได้เข้าใจอัตลักษณ์ของมลายู เสน่ห์ในความเป็นมลายู การสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมมลายูและเป็นความภูมิใจที่เป็นคนไทยเชื้อชาติมลายู เป็นมลายูอิสลามหรือเป็นมุสลิมมลายูนับว่าเป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ละเอียดรอบครอบและเกิดประโยชน์สูงสุดแสดงให้เห็นว่าคณะผู้จัดมีความคิดรวบยอดที่พิเศษ รัฐควรเอาแบบอย่างการรวมกลุ่ม การจัดกิจกรรมที่โดนใจพี่น้องประชาชนตรงความต้องการของประชาชน เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและทำเพื่อประชาชน จึงถือว่าเป็นการต่อสู้แบบสันติวิธีที่ต้องการอธิบายความเป็นตัวตนของคนไทยเชื้อสายมลายูที่มีอัตลักษณ์พิเศษเฉพาะ

5.2.3. ข้อเสนอแนะการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของเยาวชนมุสลิมต่อภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรมของภาคประชาสังคมแกนนำได้เสนอประเด็นที่สมควรนำมาอธิบายดังต่อไปนี้

5.2.3.1. นโยบายของรัฐ จะต้องเอื้อให้ประชาชนทุกเชื้อชาติในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งรัฐต้องสนับสนุนอัตลักษณ์และวัฒนธรรมในพื้นที่ ที่ประชาชนเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกันในวัฒนธรรมที่ต่างกันให้สามารถพึ่งพาอาศัยอยู่ด้วยกัน และเกิดการไว้วางใจซึ่งกันและกัน และรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชน เข้าใจหลักศาสนาของแต่ละศาสนา เข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละศาสนาอย่างแท้จริงโดยมิใช่การสร้างภาพ ตลอดทั้งรัฐควรสื่อสารให้คนภายนอกเข้าใจความเป็นมลายูและส่งเสริมความเป็นมลายูในพื้นที่อันเป็นทุนทางสังคมที่สามารถต่อยอดเป็นทุนทางเศรษฐกิจได้ ซึ่งทั้งหมดนี้ควรเป็นหน้าที่รัฐโดยตรงที่จะต้องดำเนินการอย่างรอบครอบและสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ โดยสนับสนุนหน่วยงานในพื้นที่ให้มีกิจกรรมที่เอื้อต่อการแสดงอัตลักษณ์มลายู ส่งเสริมในการแต่งกายมลายูที่ถูกต้อง ส่งเสริมการแสดงดนตรีมลายู และส่งเสริมการแสดงมลายูให้มากยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงตัวตนได้มากยิ่งขึ้น เพราะเยาวชนมีพลังและศักยภาพในการแสดงออกสูงสุด

5.2.3.2. การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายู รัฐจะต้องศึกษาหลักศาสนาและวัฒนธรรมมลายูที่ถูกต้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ในพื้นที่ก่อนออกกฎหมายมาบังคับใช้ ซึ่งเป็นไปตามข้อบัญญัติของการออกกฎหมายแต่มุ่งเน้นให้มาทำความเข้าใจและประชาพิจารณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เป็นพิเศษ

5.2.3.3. ความต่อเนื่องในการแก้ปัญหา รัฐจะต้องแก้ปัญหาให้ต่อเนื่องโดยผู้นำที่มาร่วมแก้ปัญหา จะต้องเข้าใจปัญหาที่แท้จริง และถ่ายทอดปัญหา กระบวนการแก้ปัญหา ให้ผู้นำคนต่อไปทราบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ไม่ใช่ว่าแต่งตั้งบุคคลที่ไม่รู้จัก ไม่เข้าใจพื้นที่มาอยู่ในพื้นที่ ทำให้ไม่เข้าใจปัญหา จึงควรแต่งตั้งคนที่รู้ปัญหา เข้าใจปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้ และจะต้องต่อเนื่องในการแก้ปัญหา

5.2.3.4. รัฐจะต้องไม่บังคับใช้วัฒนธรรมเชิงเดียวมากดทับวัฒนธรรมหลายๆสิ่งนี้รัฐไม่ควรทำอย่างยิ่งแต่ควรส่งเสริมให้อัตลักษณ์หลายๆที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ อันจะส่งผลถึงความเข้มแข็งทางสังคมและ เศรษฐกิจในพื้นที่นำอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่มาสร้างคุณค่าทางสังคมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

5.2.3.5. ควรส่งเสริมให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น เป็นการสร้างความรักความสามัคคี ความเป็นหนึ่งเดียว ป้องกันปัญหาการมั่วสุมและปัญหายาเสพติด นับเป็นสิ่งที่ดีมากเพราะเยาวชนมีพลังและต้องการแสดงออกมาก ๆ หากส่งเสริมในทางที่ถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและประชาชนในพื้นที่ที่ยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากการสรุปผลและการอภิปรายผลสามารถสรุปข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติได้ดังนี้

1. นโยบายของรัฐ จะต้องเอื้อให้ประชาชนทุกเชื้อชาติในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ได้อย่างเท่าเทียมกันและรัฐต้องสนับสนุนอัตลักษณ์และวัฒนธรรมในพื้นที่ ที่ประชาชนเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกันในวันธรรมที่ต่างกันให้สามารถพึ่งพาอาศัยอยู่ด้วยกันได้อย่างสันติและเกิดการไว้วางใจซึ่งกันและกันตลอดทั้งรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชน เข้าใจหลักศาสนาของแต่ละศาสนา เข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละศาสนาอย่างแท้จริงโดยมิใช่การสร้างภาพ ทั้งนี้รัฐควรสื่อสารให้คนภายนอกเข้าใจความเป็นมลายูและส่งเสริมความเป็นมลายูในพื้นที่อันเป็นทุนทางสังคมที่สามารถต่อยอดเป็นทุนทางเศรษฐกิจได้

2. การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายู รัฐจะต้องศึกษาหลักศาสนาและวัฒนธรรมมลายูที่ถูกต้อง และจัดทำประชาพิจารณ์ในพื้นที่ก่อนออกกฎหมายมาบังคับใช้

3. ความต่อเนื่องในการแก้ปัญหา รัฐจะต้องแก้ปัญหาให้ต่อเนื่องโดยผู้นำที่มาร่วมแก้ปัญหา จะต้องเข้าใจปัญหาที่แท้จริง และถ่ายทอดปัญหา กระบวนการแก้ปัญหา ให้ผู้นำคนต่อไปทราบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

4. รัฐจะต้องไม่บังคับใช้วัฒนธรรมเชิงเดียวมากดทับวัฒนธรรมมลายูแต่ควรส่งเสริมให้อัตลักษณ์มลายูให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ อันจะส่งผลถึงความเข้มแข็งทางสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่

5. ควรส่งเสริมให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น เป็นการสร้างความรักความสามัคคีความเป็นหนึ่งเดียว ป้องกันปัญหาการมั่วสุมและปัญหายาเสพติด อันจะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและประชาชนในพื้นที่ที่ยั่งยืน

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการสรุปผลและการอภิปรายผลสามารถสรุปข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปได้ดังนี้

1. ควรศึกษากระบวนการสร้างอัตลักษณ์ให้กับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่พิเศษสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ควรศึกษานโยบายความมั่นคงของรัฐที่มีต่อสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามีความต่อเนื่องหรือไม่เพราะเหตุใดและศึกษาแนวทางแก้ไข
3. ควรศึกษาทัศนคติของภาครัฐ กับกรณีการแสดงออกในอัตลักษณ์มลายูของกลุ่มเยาวชนมุสลิมในพื้นที่วัฒนธรรมสายบุรี จังหวัดปัตตานี

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2544). ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
เอ็ดิสันเพรสโปรดักส์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. “ทักษะสังคม” พื้นฐานอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข. จากเว็บไซต์
<http://www.kriengsak.com/node/1288>. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2565.
- คอลัฟ ต่วนบุละ และคณะ. (2559). การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการบริหาร
จังหวัด ชายแดนภาคใต้กับสิทธิเสรีภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา. (รายงาน
การวิจัย) : สถาบันพระปกเกล้า.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2547ก). อัตลักษณ์ วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง. สืบค้นจาก
<http://www.soc.cmu.ac.th/wsc>.
- ชาย โพธิสิตา. (2549) ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร. อมรินทร์ พรินติ้ง.
- โชคชัย วงศ์ธานี. (2555). ความหลากหลายที่ไม่หลากหลาย: การจัดการในการอยู่ร่วมกัน
ของกลุ่มชาติพันธุ์ กรุงเทพมหานคร. อมรินทร์ พรินติ้ง. ต่างๆ ในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ เขมรชาติ เทพไทย (บ.ก.) มิติวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และภาพ
อนาคต คืบสู่สันติจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม
- ชูไวยะห์ โต๊ะตาหยง. (2561). อัตลักษณ์ และการรักษาอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายมลายู
ที่ย้ายถิ่นมาตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา ชุมชนมุสลิม เสรีไทยซอย 4
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์
- ณรงค์ เส็งประชา. (2532). พื้นฐานทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ดุสิต หวันเหลี่ยม. (2552). การพัฒนาแนวคิดวัฒนธรรมสมานฉันท์ของสังคมพหุวัฒนธรรม
ตามทฤษฎีของตำราจตุระเวทชายแดนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นันทา วีระวิทยานุกูล. (2544). สตรีศึกษา 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. สำนักปลัดนายกรัฐมนตรี.
- นิตี เอียวศรีวงศ์และคณะ. (2550). มลายูศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาชนมลายู
มุสลิมในภาคใต้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- บรรพต วีระชัย. (2517). สังคม มานุษยวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท
- บุศรินทร์ แปงณะ. (2556). ความเป็นมลายูมุสลิม : อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนาใน

- อำเภอเบตง จังหวัดยะลา(รายงานการวิจัย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 ประเดิม แพทย์ยังชี. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณี
 เทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี(รายงานการวิจัย). บัณฑิต
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2547). การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง. ใน วาทกรรม
 อัตลักษณ์.กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินติ้งเฮ้าส์.
- ศุภฤกษ์ การะเกตุ. (2565). การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของ
 รัฐ : กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอส
 ิงหนคร จังหวัดสงขลา (รายงานการวิจัย).บัณฑิตวิทยาลัย :
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2542). การขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวไทยปัจจุบัน. (วิทยานิพนธ์
 ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะสังคมศาสตร์
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2556). พื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบบ
 ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ ฯ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อัปดุลลอฮ์หมัด เหมะ. (2556). การดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งวิถีแห่งศาสนาอิสลามของ
 ผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
 บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์ : การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด = Identity.
 กรุงเทพฯ ฯ : คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงาน
 คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- เอกรินทร์ ต่วนศิริ. (2553). การเมืองแห่งอัตลักษณ์ : ความหลากหลายและพลวัตของ
 “มลายูมุสลิมปัตตานี” ใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
- อมรา พงศาพิชญ์. (2542). วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนว
 มนุษย์วิทยา. กรุงเทพฯ ฯ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายธนชาติ รักนุ้ย
รหัสนักศึกษา	6410521516
สถานที่เกิด	อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	10 ซอย 2 ถนน ชายเขา ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90000